

ÅRSRAPPORT 2009

Innhold

Sammendrag	3
Videregående opplæring	8
Regional utvikling	24
Samferdsel	43
Administrasjon og sentrale tjenester	52
Om de ansatte	59
Fylkeskommunens økonomi	62
Sammenligninger med andre fylkeskommuner	71
Folkevalgte organer	74

Forord

Fylkeskommunens aktiviteter og økonomi i 2009 er beskrevet i årsrapport, årsberetning og regnskap.

Årsberetningen er en kortfattet redegjørelse for virksomheten gjennom ett år, med vekt på økonomiske forhold. Den er utarbeidet av fylkesrådmannen i henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning. Årsberetningen skal godkjennes av fylkestinget.

Årsrapporten er en fylligere rapport om hele fylkeskommunens virksomhet. Det legges vekt på å rapportere i forhold til oppsatte mål. Årsrapporten kan fylkestinget ta til orientering.

Sammendrag

Videregående opplæring

Nyvinnende samarbeid med næringslivet

Et nytt skoletilbud i videregående trinn 2 (Vg2) "Bilskade, lakk og karosseri" ble etablert fra skoleåret 2009/10 på Åssiden videregående skole. Dette er et samarbeid mellom næringslivet og skolen, der undervisningen foregår i topp moderne lokaler tilknyttet verkstedet til Drammen Billakker AS og Albjerk Bil AS.

Mange fikk læreplass

Av 905 søkere som hadde læreplass som sitt førstevalg, fikk 709 søkere læreplass i Buskerud. Andelen søkere som fikk plass var 79 %, noe som er høyest i landet ifølge tall fra Utdanningsdirektoratet.

Rekruttering til reiselivsfag i Hallingdal

En arbeidsgruppe har siden høsten 2009 jobbet med informasjon og rekruttering til reiselivsfaget i Hallingdal. Denne gruppen har initiert et 4-årig utdanningsløp som vil gi både yrkes- og studiekompetanse.

Inspiro – linje for entreprenørskap startet i Drammen

Studiespesialiserende tilbud med entreprenørskap ble startet ved Drammen videregående skole høsten 2009. Tilbudet hadde meget god søking, det gir motiverte elever, og en annerledes pedagogisk tilnærming har ført til mye oppmerksomhet både i og utenfor fylket.

Satser på realfag

Det arbeides bredt og aktivt i forbindelse med fylkeskommunens satsing på realfag, et arbeid som preges av samarbeid med andre aktører med tilsvarende interesser. Lærere og elever har deltatt i en rekke prosjekter og studieturer, og Drammen videregående skole har planlagt etablering av forskerlinje for elever med interesse i matematikk og naturfag. Dette tilbudet har oppstart i skoleåret 2010/11.

Ny flerbrukshall

Berskaughallen i bydelen Åssiden i Drammen ble ferdigstilt høsten 2009. I 2008 inngikk fylkeskommunen en 20 års leieavtale med Berskaughallen AS for å gi elever ved Åssiden videregående skole moderne og tilstrekkelige lokale til kroppsøving. Leieavtalen var helt nødvendig for at hallen skulle kunne være drivverdig og dermed realiseres.

IKT-satsing

Det har vært økt trykk på utvikling av en reflektert og god pedagogisk IKT-praksis. 2009 var andre år med gjennomføring av fylkeskommunens 4-årige strategiplan for utvikling av en aktiv og god digital undervisning. Alle skoler har IKT-planer som rulleres årlig. IKT-undersøkelsen som ble gjennomført i januar 2009, viste at lærere og elever har positive erfaringer, men at læringspotensialet bare i liten utstrekning er utnyttet.

Evaluering av skolesammenslåinger

Det ble foretatt ekstern evaluering av skolesammenslåinger i Kongsberg, Drammen og på Åmot. Rapporten fra Asplan Viak viser at det tar tid å få ut rasjonaliseringsgevinster. NIFU STEP* rapport 45/2009 viser at elever på store skoler får større faglig utbytte enn elever på mindre skoler.

* Norsk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning

Utvikling

FoU – strategi for Buskerud (Forskning og utvikling)

FoU- og innovasjonsstrategi for Buskerud 2010-2015 ble godkjent av fylkestinget i oktober 2009. Strategien er utarbeidet gjennom en omfattende prosess med bred forankring og involvering fra blant andre Buskerud fylkeskommune, Høyskolen i Buskerud, næringslivet, FoU- og utviklingsmiljøer i fylket samt andre offentlige og private aktører.

Miljøfyrtårn

Sentraladministrasjonen ble sertifisert som Miljøfyrtårn i august 2009. Fylkeskommunen har videre bidratt til flere kommuners arbeid med miljøsertifisering og har støttet privat næringsliv med rådgivning, informasjon og økonomisk tilskudd. Sertifisering av videregående skoler er satt i gang.

Utsiktsrydding

Prosjektet er 2-årig og skal avsluttes i desember 2010. Arbeidet er organisert med tre pilotområder som gjør praktisk rydding og bidrar med erfaringer på metodikk og avtaleverk for rydding og skjøtsel til hovedprosjektet. Det er i 2009 hogget mye i Numedal, mens Hallingdal og Hurum har denne jobben foran seg i 2010. Hovedprosjektet skal lage en håndbok for utsiktsrydding og langsiktig skjøtsel ved utgangen av prosjektperioden. Midler til prosjektet kommer fra mange aktører, og prosjektet fremheves for viktig for systemutvikling i sektorene det berører.

Reiseliv

Gjennom arbeidet med ny regional delplan for reiselivet legges det nye føringer for utvikling av reiselivet i Buskerud for fremtiden. Det ble gjennomført regionale samlinger i alle de fem kommuneregionene i løpet av juni 2009, og i denne prosessen ble det skapt forankring for felles prioriteringer. Team Reiseliv har vært en aktiv medspiller i planperioden.

Kulturnæringer

Strategi- og handlingsplan for kulturnæringene i Buskerud ble vedtatt i hovedutvalgene for regionalutvikling og kultur, idrett og folkehelse i mai 2009. Et utvalg prosjekter ble tildelt utviklingsmidler i tråd med målsettingene i strategien. Kunst og/eller kultur benyttes som innsatsfaktor i alle prosjektene, og økt næringseffekt er et hovedmål. Det er brukt ressurser til planlegging av et større pilotprosjekt som skal lage lønnsomme samarbeidsallianser mellom kultur og næring i fylket.

Museer

Hringariki på Ringerike åpnet dørene til nytt museumsbygg i juni i fjor. Museet får driftstilskudd fra fylkeskommunen og har med faglig og økonomisk bistand fra fylkeskommunen installert to nyskapende basisutstillinger. Arbeidet med en felles strategi for museene er igangsatt og er et samarbeid mellom museumsretsens styre og fylkeskommunen.

Idrett

47 mill. kr i spillemidler gikk til idrettsanlegg i Buskerud i 2009. Det har aldri tidligere blitt tildelt så mye midler. 53 ulike anlegg ble prioritert for tildeling. Skiflyvningsbakken i Vikersund er Buskeruds eneste nasjonalanlegg, og Buskerud fylkeskommune er nå en av partene i nasjonalanleggsavtalen. Fylkeskommunen engasjerer seg også i idrett for spesielle grupper, og på den årlige vinterleiren på Storefjell var det rekorddeltakelse med 250 deltakere.

Internasjonalt arbeid

Fylkeskommunen fortsetter samarbeidet med Pärnu i Estland med prosjekter innen temaene skolesamarbeid, karrieresenter, kultur og regionplanlegging. I Obrenovac i Serbia arbeides det med likestilling, kultur, etablering av nye arbeidsplasser og skole. Fylkeskommunen var i løpet av 2009 involvert i forarbeidet til seks europeiske interregionale prosjekter, der tre er godkjent og arbeidet allerede igangsatt.

Kommuneregionsamarbeidet

Det er inngått nye partnerskapsavtaler med alle de fem regionene, der det stilles krav om at de prosjektene som støttes skal være i samsvar med Regional planstrategi for Buskerud 2009-2012.

Kulturminneåret 2009

Skiltplan for kulturminner er laget, og det er satt i gang skilting av flere kulturminner. Det er etablert et kompetansesenter for bygningsvern som et 3-årig prøveprosjekt. Kompetansesenteret er lagt til Lågendalsmuseet på Kongsberg. 18 organisasjoner har mottatt fylkeskommunal støtte til ulike tiltak i kulturminneåret.

Den kulturelle skolesekken

Tilbudet innen litteratur er utvidet til også å gjelde elever på 3. trinnet. Det er gjennomført Minnefinnertkurs med utgangspunkt i arkeologiske utgravninger og kulturminner i skolens lokalmiljø.

Fylkeskommunens filmsatsing

En referansegruppe ble nedsatt, og det ble avholdt et filmpolitisk seminar for å høre bransjens mening om et regionalt filmsenter. Det ble igangsatt et arbeid sammen med Akershus, Vestfold og Østfold fylkeskommuner med intensjon om å etablere et felles filmsenter.

Folkehelse

Arbeidet med en regional planprosess for utarbeidelse av "Strategi for folkehelse i Buskerud 2010-2014" startet i fjor, og det har vært gjennomført en bred og tverrfaglig prosess med mulighet for innbyggere og fagpersoner i Buskerud til å komme med innspill via ulike møteplasser. Utarbeidelse av strategien har vært gjennomført i tett samarbeid mellom fylkesmannen og fylkeskommunen.

Fjellregionsamarbeidet

Hoveddelen av forprosjektet for utvikling av en norsk merkevare for kvalitetsmat fra fjellregionen er gjennomført. Det arbeides med innhenting av europeisk erfaring før endelig sluttrapport foreligger.

Buskerud fylkesbibliotek

Fylkesbiblioteket leder Popkult-prosjektet i Drammensbiblioteket som går nye veier i litteraturformidling. Fylkesbiblioteket samordner seminarer, konferanser og prosjekter med fire nabofylker, inkludert "Leseårskalender" og "E-diktet", som er en nettbasert formidlingstjeneste for lyrikk. Prosjektet "Utlån av ebøker" startet i fjor og er banebrytende nasjonalt og internasjonalt. Gjennom prosjektet "Lukter det framtid" er fylkesbiblioteket i gang med en omfattende evaluering av bibliotekene i kommunene der også bibliotekenes overordnede og eiere trekkes inn.

Samferdsel

Buskerudbyen

Buskerud fylkesting vedtok i desember 2009 å slutte seg til avtalen om et 5-årig utviklingsprosjekt i Buskerudbyen. En av prosjektets hovedoppgaver de neste årene blir å utarbeide en felles areal-, transport- og miljøplan. Målet med prosjektet er å legge til rette for mer miljøvennlig transport og mindre utslipp av klimagass fra transportsektoren.

Buskerud Kollektivtrafikk AS ble stiftet

Høsten 2009 undertegnet 17 kommuner og fylkeskommunen aksjonæravtale og vedtekter for det som har blitt et felles kollektivselskap for fylket, Buskerud Kollektivtrafikk AS. Kommunene Drammen, Lier, Hemsedal og Nore og Uvdal deltar foreløpig ikke i selskapet. Selskapets styre ble konstituert 3. november. Det er ansatt administrerende direktør som tiltrer 1. mars 2010.

Fra fire til seks avganger til Konnerud

Rutetilbudet i Drammensområdet ble forsterket. Blant annet er busstilbudet Vinnes-Åskollen forlenget til Kniveåsen og fått hyppigere avganger i rushtiden. Strekningen Drammen-Mjøndalen er styrket på ettermiddagen, og i oktober ble rutetilbudet til Konnerud økt fra fire til seks avganger i timen.

5000 kan sykle til jobb

Markeringen av gang- og sykkelbrua "Bølgen" mellom Gomsrud og Teknologiparken i Kongsberg bidrar til at 5000 mennesker har sykkel eller gangavstand til jobb. "Bølgen" er en del av prosjektet "Sykkelbyen Kongsberg", som fikk støtte av fylkeskommunen. Buskerud fylkeskommune hadde i 2009 13,8 mill. kr i disposisjon til gang- og sykkelveger. I tillegg til "Sykkelbyen Kongsberg" er det bygget gang og sykkelveg i Skotselv, langs Øvre Eikerveg og langs fv 6 i Røyken.

Sitteplass for skoleelever

Alle skoleelever i grunnskolen har i løpet av 2009 blitt sikret sitteplass på bussen. Dette er resultatet av vedtaket i 2008 om at grunnskoleelever ikke skal stå på bussen når kjørehastigheten er høyere enn 60 km/t. Det er satt inn assistansebusser på strekninger der dette var et problem. Årseffekten på ca 3 mill. kr var lagt inn i budsjettet for 2009 – og er benyttet.

Oppgradering av mange veistrekninger

Til sammen ti vegprosjekter er oppgradert i 2009. Disse er strekningene Teigen-Råen, Stensrud-Ødegård og Sønju-Thorud, Sandsbråten-Eidal, Ruud-Modum, Mjøseng-Hole bru, Vad bru-Nes alpin, Flå, Haugfoss-Jar, Øvre Ålsvegen og Sønstebydalen-Trommald. Det var til sammen 23,6 mill. kr til disposisjon til oppgraderingstiltak i 2009, inkl. 3,5 mill. kr som er forskuttert til strekningen Bjøre-Haslerud.

Trygt hjem for en 50-lapp

Buskerud fylkeskommune har etablert en ordning der ungdom i Gol, Ringerike og Kongsberg får tilbud om drosje hjem natt til søndag for en 50-lapp. I 2009 benyttet 458 ungdommer seg av tilbudet. Tilbudet i Hønefoss og Gol blir jevnlig benyttet og har hatt en positiv utvikling, mens tilbudet i Kongsberg blir lite brukt.

Økt kundetilfredshet

Ved årsskiftet 2007/08 viste målingen av kundetilfredshet for bussreisende i Buskerud totalt en nedgang fra 71 til 68 poeng på en skala fra 1 til 100. Nettbuss Drammens måling juni 2009 viste en total score på 73 poeng, mens Nettbuss' måling i Hallingdal og Ringerike i oktober 2009 viste en score på 70 poeng.

Administrasjon

Økonomisk styring

Tertialrapporter og årsregnskap viser at det har vært god styring av fylkesøkonomien i 2009. Sektorene og virksomhetene har hatt god kostnadskontroll.

Informasjon

Fylkeskommunens internettside www.bfk.no ble oppgradert med ny design og bedre funksjonalitet, som resulterte i topp score i Difis (Direktoratet for forvaltning og IKT) vurdering av offentlige nettsted. Vi gikk fra tre til seks stjerner, og ble nest beste fylkeskommune etter Akershus. Etableringen av et elektronisk billedarkiv er påbegynt, og arbeidet med å skaffe en samlet oversikt, registrere og kvalitetssikre fotomengden fortsetter i 2010.

IKT

En tverrfaglig gruppe nedsatt av fylkesrådmannen har utarbeidet et forslag til ny IKT-strategi for fylkeskommunen 2010-2013 med utgangspunkt i en situasjonsanalyse av alle virksomhetsområder.

Innkjøp

Innkjøpsenheten er felles for fylkeskommunene Buskerud, Telemark og Vestfold (BTV). Alle kommunene i Buskerud og elleve i Telemark er med i samarbeidet sammen med Fylkesmannen i Buskerud og i Telemark. Evaluering av BTV Innkjøp ble gjennomført i 2009, og rapporten viser at BTV Innkjøp blir sett på som en ressurs for fylkeskommunene og kommunene i samarbeidet.

Nybygg og vedlikehold

Det nye matfagbygget ved Åssiden videregående skole ble tatt i bruk i august. 70 mill. kr, inkludert statlig tiltakspakke, ble brukt til ekstraordinært vedlikehold på 130 prosjekter - vesentlig skolebygg.

Kompetansekartlegging

Arbeid er igangsatt med å utvikle en helhetlig kompetansestrategi for fremtiden som er forankret i og støtter opp under fylkeskommunens strategiske mål. Det er gjennomført en kompetansekartlegging av alle ansatte og utarbeidet en analyse av fremtidige kompetansebehov. Fylkeskommunen opprettet to traineestillinger i 2009 med positive erfaringer for organisasjonen.

Ansatte

Flere ansatte

Antall ansatte i fylkeskommunen økte med 19 fra 2008 til 2009. Antall årsverk er stabilt, men det var flere i deltidsstilling i 2009. Gjennomsnittsalderen til de ansatte er 48,7 år, som er en økning på 0,2 år fra 2008.

Likestilling

Av de fast ansatte i fylkeskommunen er 56 % kvinner og 44 % menn. I fylkesrådmannens ledergruppe er det ved årsskiftet tre kvinner og to menn.

Sykefravær

Sykefraværet har vært stabilt de to siste årene på 6,5 %, og er høyest i aldersgruppen 50 - 59 år. Målet er et sykefravær under 5,5 %.

Pensjonering

Gjennomsnittlig pensjoneringsalder gikk ned fra 63,7 år i 2008 til 63,3 år i 2009. Målet er å holde de ansatte i arbeid til fylte 64 år i gjennomsnitt. 98 personer gikk av med hel eller delvis pensjon i 2009.

Tannhelse

Tannhelsetjenesten i Buskerud er et fylkeskommunalt foretak. Tjenesten skal gi fri tannbehandling til barn og unge, til psykisk utviklingshemmede og til eldre, uføre og langtidssyke i institusjoner og hjemmesykepleie. Foretaket lager egen årsrapport.

Videregående opplæring

Skoletilbudet

Nytt skoletilbud i Vg2 Bilskade, lakk og karosseri ble etablert fra skoleåret 2009/10 på Åssiden videregående skole. Det er et samarbeid mellom næringslivet og skolen. Undervisningen foregår i topp moderne lokaler tilknyttet verkstedet til Drammen Billakkering AS og Albjerk Bil AS. Berskaughallen ble ferdigstilt høsten 2009. Åssiden videregående skole tok den i bruk i januar 2010.

Av 905 søkere som hadde læreplass som sitt førstevalg, fikk 709 søkere læreplass i Buskerud. Andelen søkere som fikk plass var 79 %. Det var høyest i landet i følge tall fra Utdanningsdirektoratet.

Studiespesialiserende tilbud med entreprenørskap ble startet ved Drammen videregående skole i høst. Meget god søking har gitt motiverte elever, og med en annerledes pedagogisk tilnærming har tilbudet fått mye oppmerksomhet både i og utenfor fylket.

Elevundersøkelsen 2009 viste at Buskerud samlet sett har en positiv trend i arbeidet med opplæringen i skole sammenlignet med de tre foregående års målinger.

Serviceerklæring

Buskerud fylkeskommunes "Serviceerklæring for videregående opplæring" ble iverksatt og tilgjengelig for elevene fra skolestart. Serviceerklæringen har undertittel "Sammen om læring og utvikling" og er tilgjengelig fra skolenes hjemmesider og på www.bfk.no.

Realfag

Det har vært jobbet bredt og aktivt i forbindelse med fylkeskommunens satsing på realfag. Føringer som ble lagt i rapporten "Et løft for realfagene i Buskerud" i 2006 har vært utgangspunkt for det arbeidet som er utført. Arbeidet er i stor grad preget av samarbeid med andre aktører med tilsvarende interesser (bl.a. NHO, Tekna, NITO, Realistene, ETV-nettverket, HiBu, DevotekLab1). Utdanningsavdelingen har vært aktiv deltager i en arbeidsgruppe for etablering av Newtonrom i Drammen med sikte på åpning i 2010. MNT-forum har arrangert bedriftsbesøk og studietur for lærere. Det har vært utprøvd et mentoropplegg for elever med realfag. Skolene har vært aktive og har mottatt støtte til bl.a. innkjøp av utstyr og videreutvikling av faget teknologi og forskningslære, utprøving av digitale læringsmidler og pedagogisk bruk av IKT i realfagene. Lærere og elever har mottatt støtte til relevante ekskursjoner. To lærere og en elev har vært på Space Camp på Andøya. Drammen videregående skole har planlagt etablering av forskerlinje for elever med interesse i matematikk og naturfag med oppstart fra skoleåret 2010/11.

Rekruttering Reiselivsfag Hallingdal

På bakgrunn av bredt deltagende referansegruppe ble det nedsatt en arbeidsgruppe bestående av prosjektleder og tre prosjektmedarbeidere. Arbeidsgruppa har vært operativ fra 01.08.09. Frikjøp av medarbeidere og ressursbruk har vært et spleiselag mellom utdanningsavdelingen, Ål og Gol videregående skoler og Opplæringskontoret for Mat Service og Reiseliv. Hol kommune har stilt kontorplass til rådighet. Arbeidsgruppa har jobbet med informasjon og rekruttering i regionen og har initiert et 4-årig utdanningsløp som vil gi både yrkes- og studiekompetanse, som ett av tiltakene. Gruppa har knyttet til seg og benyttet seg av mange kontakter i bransjen lokalt og bruker dette aktivt i arbeidet for å rekruttere elever til reiselivsrelaterte fag i Hallingdal.

Internasjonalisering

Det ble fordelt midler til 46 gode internasjonaliseringsprosjekter forankret i læreplanene for fag etter søknader fra ni skoler og Arbeidsinstituttet. Det er vedtatt en strategiplan for internasjonalisering i videregående opplæring. Et fagforum for internasjonalisering er under oppbygging.

Temadager

Det ble avholdt tre temadager etter bestilling fra hovedutvalget for utdanningssektoren. Temaene var sentrumsutvikling på Kongsberg, naturbrukutviklingen for programområdet naturbruk i Buskerud og

undervisning av minoritetselever med sikte på at Buskerud fylkeskommune skal bli landsledende innen 2015.

Elevarbeider for private.

Hovedutvalget for utdanningssektoren har etter innstilling fra en arbeidsgruppe vedtatt nytt regelverk for hvordan elevarbeid for private i regi av skolene skal håndteres. Informasjon om dette skal være tilgjengelig på skolenes og fylkeskommunens nettsider.

Evaluering skolesammenslåinger

Det ble foretatt ekstern evaluering av skolesammenslåinger på Kongsberg, Drammen og på Åmot. Rapporten fra Asplan Viak viser at det tar tid å få ut rasjonaliseringsgevinster. NIFU STEP rapport 45/2009 viser at elever på store skoler får større faglig utbytte enn elever på mindre skoler.

Arbeidstilsynets skoleprosjekt "Med skolen som arbeidsplass"

Arbeidstilsynet gjennomførte våren 2009 tilsynsbesøk på Drammen, St. Hallvard og Kongsberg videregående skoler. Det ble foretatt en gjennomgang av rutiner og risikoanalyser. Arbeidstilsynet berømmet fylkeskommunen og skolene for arbeidet.

Tilbud og dimensjonering for videregående opplæring

Mål og resultater

1.0 Strukturkvalitet

Mål: Gi et skoletilbud og tilbud om læreplass som best mulig balanserer søkerens ønsker og forutsetninger, og arbeidslivets behov i alle deler av Buskerud

Resultater:

Åssiden og Hønefoss videregående skoler ble tildelt egne prosjektmidler til systematisk arbeid med å øke antallet opplæringskontrakter gjennom bedre målavklaring og økt fleksibilitet i opplæringen i skole, og har hatt gode resultater. Åssiden videregående skole identifiserte 38 elever som kan være aktuelle som lærekandidater. I tillegg er det tolv elever med Arbeidsinstituttet som alternativ opplæringsarena. Samarbeid med elevene, foresatte, bedrifter og opplæringskontorer er avgjørende for å lykkes med ordningen. Fra Hønefoss videregående skole ble det inngått til sammen 24 opplæringskontrakter for lærekandidater, og syv elever fikk tilbud om alternativ Vg3 i skole fordi det ikke lot seg gjøre å skaffe opplæringsbedrift. Ved de øvrige skolene uten egne prosjektmidler er arbeidet og resultatene mer varierende.

De videregående skolene tilbyr innhold i prosjekt til fordypning, bl.a. gjennom utplasseringstid i bedrift dels i Vg1 og i stor grad i Vg2 som langt på vei muliggjør rekruttering til lærefag i lokalt arbeidsliv.

Ål og Gol videregående skoler har i et samarbeidsprosjekt med reiselivet i Hallingdal jobbet frem et reiselivstilbud som skal prøves ut kommende skoleår. Tilbudet strekker seg over fire år med veksling mellom opplæring i skole og i bedrift.

Ny forskrift om elevens rett til rådgiving ble innført 1. januar 2009. Alle skolene foretok endringer og laget nye planer for systematisk oppfølging av rådgiverarbeidet, slik forskriften krever. Høsten 2009 ble det ansatt fire nettverksrådgivere i deltidsstillinger (prosjekt), som spesielt skal jobbe i forhold til overgangen ungdomsskole – videregående skole. Buskerud er ett av tre fylker som deltar i Utdanningsdirektoratets nasjonale forsøk med å utarbeide og innføre en individuell utviklingsplan. Den skal følge eleven fra 8. trinn og gjennom videregående opplæring.

De videregående skolene hadde et godt samarbeid med grunnskolene og kommunene om gjennomføringen av faget Utdanningsvalg i 2009. Det ble utarbeidet skriftlige avtaler med alle kommunene om de videregående skolenes tilbud for ungdomsskoleelevene i faget Utdanningsvalg. Avtalene skal evalueres. Alle ungdomsskoleelevene skal delta på en "åpen dag" og to praksisdager ved en videregående skole.

Buskerud er fortsatt blant de mest kostnadseffektive fylkene i landet for videregående opplæring målt etter utgifter per elev og utgifter per lærling/lærekandidat, KOSTRA-tabell under.

Gjennom ekstraordinære vedlikeholdsmidler, inneklimamidler og midler fra den statlige tiltakspakken ble det gjort forbedringer i det fysiske miljøet i skolebygg etter prioriteringer i investeringsprogrammet.

Leieforholdet for opplæringen i sosiale og medisinske institusjoner ved Lerberg skole- og kompetansesenter løp videre i 2009 etter kontrakt da Sykehuset Buskerud HF ikke solgte eiendommen som varslet.

De videregående skolene opplevde tettere og bedre samhandling med IKT-driftsorganisasjonen i 2009. Likevel meldte noen videregående skoler om utfordringer i de IKT-tekniske løsningene. Det har så langt ikke lyktes å etablere en driftssikker løsning for stenging av internett for den enkelte lærer for egne undervisningsgrupper.

Utdanningsavdelingen bidro i det sektorovergrepene arbeidet med regional delplan for livslang læring.

Klassetallet gikk ned fra 452 i skoleåret 2008/09 til 440,5 klasser i skoleåret 2009/10. Elevtallet sank fra 8 311 til 8 295 elever per 1.10.09. Det var 765 ledige plasser i videregående skoler i Buskerud per 1.10.09.

89,2 % av elevene i Buskerud fikk oppfylt sitt primære programønske, og 86,1 % av søkerne fikk oppfylt både sitt primære program- og skoleønske.

Tabell: Nøkkeltall elever.

	2005	2006	2007	2008	2009	2009-12 måltall
Elever per klasse gjennomsnitt	18,6	18,5	18,4	18,5	18,8	>18,5
Andel elever inntatt på primært programønske	88,2%	88,6%	90,7%	91,1%	89,2%	>88%
Ledige plasser per 01.10.	497	694	986	990	765	<700
Ledig kapasitet i %	5,6%	7,5%	10,3%	10,6%	8,4 %	<8%
Rettsvoksne med ventetid mer enn 12 mnd. 1)	108	145	37	23	9	<50
Andel elever som har fått oppfylt sitt primære program- og skoleønske: kilde SSB 2)	70,5%	78,2%	87,8%	82,3%	-	>88%
Andel lærlinger som har fått oppfylt førsteønske: kilde SSB 2)	59,2%	54,5%	84,9%	91,1%	-	>85%

Kilde: Lokal VIGO (datasystem for inntak av og rapportering om elever og lærlinger, søkere til skole og læreplass og formidling av lærlinger og lærekandidater) samt innhentet OPUS-statistikk (voksne).

1) per 31.12.2009

2) SSB KOSTRA – følger skoleår. Tall for 2009 klart først i 2010.

Antall søkere til opplæringskontrakt økte betydelig i 2009. Antallet inngåtte opplæringskontrakter hadde også økning. Det er fortsatt et betydelig forbedringspotensiale i skolene for bedre målavklaring og fleksibilitet i opplæringsmetoder.

Det er fortsatt et svært høyt antall lærekontrakter og opplæringskontrakter, og et stort engasjement for å få gode fagarbeidere og svenner. Forankringen til de formelle organer kunne vært bedre. I yrkesopplæringsnemnda er det stort forfall til møtene. Det har også vært en del forfall blant prøvenemndsmedlemmer til skoleringstiltak.

Tabell : Nøkkeltall fagopplæring kontrakter og tilbud.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009 måltall
Antall inngåtte lærekontrakter	677	769	804	889	943	857	850
Antall inngåtte opplæringskontrakter	25	26	32	31	59	68	70
Antall søkere til læreplass uten læreplass eller annet tilbud	0	0	0	0	0	0	0
Antall elever i alternative VK2	19	15	2	2	3	20	15
Antall fag- og svenneprøver	763	764	777	842	1005	953	950

Kilde: Lokal VIGO

Tabell : Nøkkeltall knyttet til videregående opplæring i utvalgte fylker 2008.

	Buskerud 2008	Landssnitt 2008	Snitt Østlandet
Netto driftsutgift per innbygger 16-18 år til vgo	110 525	117 264	115 676
Andel netto driftsutgifter til vgo av samlede netto driftsutg %	64,9	60,8	64,0
Økonomisk belastning per elev ved å drive videregående opplæring i skole	114 826	116 433	112 596
Økonomisk belastning per lærling ved å drive fagopplæring i arbeidslivet	46 113	48 231	51 353
Korrigert brutto driftsutgifter per elev i vgo (inkl kjøp foretak/IKS)	118 072	121 633	117 088
Korrigert brutto driftsutgifter per lærling i vgo (inkl ref fra andre fk)	46 458	48 886	52 015
Elever per lærerårsverk	8,6	8,5	8,4

Kilde: SSB KOSTRA 2008. Etter KRD's utgiftsfordelingsnøkkel skal Buskerud være et 10 % mer lett-drevet fylke rent økonomisk enn snittet for landet.

2.0 Prosesskvalitet

Mål 2.1:

Elevenes opplevelse av kvaliteter ved opplæringen og egen læring målt gjennom nasjonale undersøkelser, skal være bedre enn for 2008.

Resultater:

Alle de videregående skolene gjennomførte ulike former for tiltak for å øke elevenes tilstedeværelse og redusere bråk og uro, bl.a. gjennom elevsamtaler, konkrete avtaler med enkeltelever, ukeaksjoner med fremmøtekontroll, kompetansetiltak knyttet til læreren som tydelig leder, tett samarbeid kontaktlærer og sosialpedagogisk rådgiver, startsamtaler med elevene og for noen skoler også de foresatte. Flere skoler jobbet også ekstra med å bevisstgjøre elevene på innholdet i skolereglementet, og stramme inn regelbruken. Ved skoler med hovedsaklig studieforbereende tilbud er læringsmiljøet godt med lite uro, mens skoler med større bredde i skoletilbudet opplever varierende omfang av bråk og uro. Åssiden videregående skole har oppnådd vesentlig reduksjon i antall elevsaker med uro og bråk som følge av sitt prosjekt "Klar, ferdig, ro".

Alle skolene arbeidet med å tilpasse opplæringen for å øke elevenes læringsutbytte. Skolene valgte ulike tilnæringer som arbeid med vurderingskriteriene, kollegabasert veiledning og erfaringsdeling, refleksjon i fellesmøter/seksjonsmøter over elevenes deltakelse i læringsprosessene, bruk av studieverksted m.v. Skolene meldte om ulik grad av resultater avhengig av spredningen på elevenes kunnskap og deres motivasjon for læring. Enkelte skoler meldte også at det er forbedringspotensiale i å differensiere opplæringen i enkelte fellesfag.

Alle de videregående skolene brukte periodeplaner og arbeidsplaner der læreplanmålene ble tydeliggjort for å øke elevenes bevissthet om egen læring og stimulere elevenes

arbeidslyst/arbeidsinnsats. Noen skoler meldte likevel om variabel bruk og variabel kvalitet i planene for ulike utdanningsprogrammer ved skolen.

Alle de videregående skolene har vektlagt systematikk i lærernes arbeid med vurderinger og tilbakemeldinger til elevene underveis i opplæringen (læringsstøttende vurdering). Alle skolene har arbeidet med å utvikle en mer læringsstøttende vurderingspraksis basert på kjennetegnene:

1. elevene kjenner målene for opplæringen
2. elevene vet hva som kreves for å oppnå ulik grad av kompetanse (beskrevet positivt)
3. elevene får tilbakemelding om hva hun/han skal gjøre for å bli bedre (framovermeldinger)
4. elevene deltar i vurderingen av eget arbeid

Det er nedsatt en partssammensatt gruppe som bidrar til gode prosesser og oppfølging av det lokale arbeidet. Endringene i vurderingsforskriften har blitt gjennomgått, og vurderingspraksis endret blant annet gjennom felles retningslinjer ved skolen eller ved etablering av egne prosjektarbeid. Halvårsvurdering uten karakter i fag er gitt, i tillegg til undervisvurdering og terminvurdering med karakter. Det må fortsatt arbeides mer ved flere skoler for å sikre den organisatoriske systematikken i vurderingsarbeidet.

Det har vært økt trykk på utvikling av en reflektert og god pedagogisk IKT-praksis. 2009 var andre år med gjennomføring av fylkeskommunens 4-årige strategiplan for utvikling av en aktiv og god digital undervisning. Alle skoler har IKT-planer som rulleres årlig, der kompetansetiltak og støttefunksjoner for lærerne inngår. IKT-undersøkelsen gjennomført januar 2009, viste at lærerne opplevde god kollegastøtte og tydelige ledere når det gjelder å ta i bruk IKT i undervisningen. I tillegg ble det satt i gang elleve utviklingsprosjekter ved fem av skolene. Erfaringene deles med alle skoler i IKT-forum. IKT-undersøkelsen viste at elevene synes det er positivt å kunne bruke IKT-verktøy i skolearbeidet. Undersøkelsen viste at de fleste lærere ennå legger opp til en enkel bruk av IKT, slik at læringspotensialet i digitale ressurser og medier bare i liten utstrekning er utnyttet.

Påloggingsstatistikk for august 2009 viser at It's Learning nå for alvor er tatt i bruk av alle lærere. I brukerstatistikken for Nasjonal digital læringsarena (NDLA) ligger Buskerud på fjerde plass av fylkeskommunene når det gjelder antall treff. Buskerud har også et utviklingsprosjekt på en skole for utprøving av NDLA som eneste læremiddel. Alle elever og lærere har i 2009 fått tilgang til elektroniske ordbøker (iFinger). IKT-konferansen på Kongsberg og et IKT-forum er arenaer som brukes for å øke kjennskapet til ressurser og verktøy.

Tabell 4: Motivasjon og miljøscore i elevundersøkelsen.

	2007	2008	2009	Svarprofil 2009 skoler
Høy score på miljø – høy score på motivasjon	38,2 %	33,8 %	35,1 %	30-42 %
Lav score på miljø – høy score m på motivasjon	8,4 %	8,5 %	8,2 %	4-14 %
Midels score på miljø og motivasjon	15,0 %	15,4 %	15,8 %	12-19 %
Høy score på miljø – lav score på motivasjon	25,8 %	27,5 %	27,6 %	16-37 %
Lav score på miljø – lav score på motivasjon	12,6 %	14,8 %	13,3 %	11-19 %

Kilde: Læringslaben

Tabell 5: Elevtilfredshet målt gjennom den nasjonale elevundersøkelsen – utdrag av påstander

Indikator fra den nasjonale Elevundersøkelsen (tilfredshetsskala 1-5 der 5 er best resultat)				
Buskerud gjennomsnitt	2007	2008	2009	Måltall 2009-12
Trives du godt på skolen	4,16	4,09	4,13	4,2
Trives du sammen med lærerne dine	3,78	3,72	3,79	3,9
Har du lærere som gir deg lyst til å jobbe med fagene	3,23	3,15	3,18	3,4
Hvordan er oppgavene du får på skolen	2,59	2,56	2,55	2,9
Prioriterer du å bruke tid på skolearbeidet	3,67	3,62	3,69	3,8
Når jeg arbeider med skolefag arbeider jeg så hardt jeg kan	3,64	3,59	3,59	3,8
Vet du hva som kreves for å oppnå de ulike kompetansemålene (i læreplanene)	3,19	3,18	3,32	3,4
Har lærerne forklart hvordan elevene kan være med på å bestemme hvordan dere skal arbeide i fagene	2,69	2,56	2,54	2,9

Har læreren snakket om hva som kreves for å oppnå de ulike karakterene	3,43	3,43	3,56	3,7
Forteller lærerne deg hva du bør gjøre for at du skal bli bedre i fagene	3,27	3,19	3,26	3,5
Gjør tilbakemeldingene du får underveis i undervisningen/opplæringen at du blir bedre i fagene	3,22	3,21	3,24	3,5
I hvor mange fag synes du at undervisningen/opplæringen er tilpasset ditt nivå	3,56	3,55	3,60	3,8
Hvor mange elevsamtaler har du hatt med din kontaktlærer dette skoleåret	2,56	2,46	2,47	3,5
Synes du at slike samtaler med læreren er nyttig	2,64	3,26	3,29	3,4
Fravær av bråk og uro i klassen	2,96	2,97	3,10	3,3

Kilde: Utdanningsdirektoratet, elevundersøkelsen

Mål. 2.2.:

Lærerne opplever høye forventninger til seg selv som profesjonsutøvere fra kolleger og ledere, og synes at det er lagt godt til rette for god profesjonsutøvelse.

Resultater:

Alle skolene fulgte opp resultatene fra elevundersøkelsen 2009 i skoleledelsen og med lærerne, og identifiserte områder og planla forbedringstiltak der skolene har mål om bedre resultater. Resultatene fra elevundersøkelsen totalt sett viste at trenden i Buskerud er positiv.

Prosjektet "Kompetanseløftet" har vært knyttet til innføringen av Kunnskapsløftet og ble avsluttet juni 2009. Ifølge sluttrapporten har det skjedd endringer i ledernes og lærernes praksis mye knyttet til at det er utviklet bedre lærings- og delingskulturer. Den nye kompetansestrategien for pedagogisk ansvarlige "Kompetanse og utvikling" tar utgangspunkt i at kompetanseutvikling er en forutsetning for at organisasjonen når sine utviklingsmål. Kompetansetiltak må derfor synliggjøres i styringsdokumentene på fylkes- og virksomhetsnivå og vektlegge både kollektiv og individuell læring.

Skolene har gjennomført kompetansetiltak med ulikt omfang og varighet med basis i reformkompetansen i 2009. Lærerrollen knyttet til profesjonsutøvelsen og læreren som leder av elevenes læringsprosesser, har vært sentrale områder for flere skoler. Elevenes grunnleggende ferdigheter og bruk av IKT i undervisningen var også tema for kompetanseutviklingen ved noen skoler. Det er gjennomført ulike kompetansehevingstiltak også i de 15 fagnettverk på tvers av skoler og i skoleeiers regi. Innholdet i tiltakene var særlig tenkt å understøtte prosesskvalitet:

- øke kvaliteten på relasjonen mellom lærer og elev med fokus på elevsamtalen og klasseledelse.
- lokalt læreplanarbeid i nettverk og ressursgrupper som grunnlag for kriteriebasert og mer læringsstøttende vurdering samt bedre tilpasset opplæring.

Alle skolene har dialog mellom skoleledelse og lærere om opplæringssituasjonen i klasserommet gjennom f.eks. ved at mellomledere er gitt direkte oppfølging av klasser, teammøter, seksjonsmøter, medarbeidersamtaler og gjennom oppfølging av konkrete saker.

Alle skolene hadde stort fokus på å sikre elevene undervisning i minste timetall i fagene og samtidig ivareta den generelle delen av læreplanen innenfor målene i læreplaner for fag i 2009. Skolene har valgt litt ulike løsninger for å planlegge og følge opp at elevene får undervisningstidene i fagene. Skoler som baserte seg på nøye timetelling, meldte om stort administrativt merarbeid, men god kontroll. Skoler som valgte mer rammepregede løsninger, hadde noe mindre arbeidsbyrde med å holde oversikt over timetallet, men samtidig litt mindre dokumenterbart timetall for den enkelte elev. Alle skolene meldte om strengere praksis i forhold til å ta inn i skolehverdagen aktivitet som det er vanskelig å knytte til læreplaner i fag.

De aller fleste skolene klarte å rekruttere lærere/skoleledere med god faglig og pedagogisk kompetanse i 2009, selv om enkelte skoler hadde noen få utfordringer i rekrutteringen av lærere til enkelte fag. Hvilke fag som det var vanskelig å rekruttere til, varierte fra skole til skole. Røyken videregående skole meldte f.eks. om utfordringer knyttet til elektro, bygg- og anleggsteknikk og norsk. Gol videregående skule meldte om noe utfordringer i filologiske fag. Det kan være vanskeligere å rekruttere vikarer i løpet av skoleåret for å dekke sykefravær eller permisjoner.

Felles opplæring i bruk av blir.no som vurderings- og dokumentasjonsverktøy ble gjennomført for skolene i slutten av oktober 2009. De fleste skolene har kommet noe i gang med å bruke blir.no i faget Prosjekt til fordypning (yrkesfaglige utdanningsprogram). Noen skoler hadde ikke kommet i gang før årsskiftet.

Mål 2.3:

Lærlingene og lærekandidatene skal oppleve kvalitet i opplæringen i bedrift.

Resultater:

Gjennom 450 oppfølgingsbesøk av læreforhold er det fulgt opp at lærlingene og lærekandidatene får underveisvurdering. Instruktørkurs og kurs i bruk av blir.no vil styrke bedriftenes kompetanse på underveisvurdering. Lærelyst, utholdenhet og faglig nysgjerrighet bidrar til at andelen hevede læreforhold er lav.

Godkjenning av lærebedrifter og opplæringskontor er fulgt opp, og det jobbes med å ajourføre kvalitetssystem og utvikle system for årlig rapportering. Svært mange opplæringskontor er godkjent i flere fylkeskommuner. Mal for årlig rapportering er ikke presentert for bedrifter og opplæringskontor, da det primært ønskes liknende systemer i forhold til andre fylkeskommuner, og en forankring til øvrig elektronisk sikker kommunikasjon med lærebedriftene.

Hoveddelen av instruktørkursene som har vært gjennomført, har vært spesialkurs i samarbeid med opplæringskontor og større bedrifter. Det er mange ulike lærefag representert på instruktørkursene, selv om helsearbeiderfaget fortsatt representerer det største volumet etter Kunnskapsløftet. Det er gjennomført tre samlinger for prøvenemndsmedlemmer med til sammen 105 deltakere. Dette har vært fagvise samlinger, og var en videreføring av trinn 1 av skoleringen for å sette prøvenemnda i stand til å gjennomføre fag- og svenneprøver etter Kunnskapsløftets læreplaner. Skole og bedrift ble også invitert til disse samlingene. Resten av prøvenemndsmedlemmene innkalles til trinn 2 i løpet av våren 2010.

Det har vært 31 deltakere fra bedrifter på skolering i bruk av blir.no som dokumentasjons- og vurderingsverktøy.

Tabell : Egne resultatall fagopplæring

Fagopplæring	Resultat 2004	Resultat 2005	Resultat 2006	Resultat 2007	Resultat 2008	Resultat 2009	Styrings-tall 2009
Antall brutte lærekontrakter	101	96	121	122	174	112	100
Antall brutte opplæringskontrakter	6	7	0	10	12	17	0
Antall deltakerdager på instruktørkurs 1)	100	131	100	445	864	400	500
Antall lærekandidater med bestått kompetanseprøve	11	4	13	14	25	27	30

Kilde: Lokal VIGO

1) Antall deltakere frem til 2007.

3.0 Resultatkvalitet

Mål: Andelen elever og andelen lærlinger/lærekandidater som består opplæring i henholdsvis skole og i bedrift skal øke i forhold til foregående år. Andel elever med frafall i skole og andel brutte lærekontrakter/opplæringskontrakter i bedrift skal være lavere enn for foregående skoleår.

To skoler deltar i pilotprosjektet "Læringsmiljø og pedagogisk analyse" i regi av Lillegården Kompetansesenter. Målsettingen med prosjektet er å etablere gode læringsmiljøer der det skal eksistere hensiktsmessige betingelser for både skolefaglig og sosial læring hos elevene. Arbeidet startet høsten 2008 og avsluttes i 2010. I 2009 har 120 lærere og 500 elever samt fire veiledere fra PPT deltatt.

Fylkestinget bevilget i 2007 midler til Handlingsplan 2007 – 2010 "Satsing mot frafall – bedre gjennomstrømming i videregående opplæring i Buskerud". Tiltakene er i hovedsak rettet mot mulige lærekandidater og minoritetsspråklige elever. Elleve tiltak på seks skoler og Arbeidsinstituttet ble gjennomført i 2009. Prosjektet "Innføringskurs for minoritetsspråklige elever" ved Åssiden videregående skole ble avsluttet høsten 2009 og videreført som ordinært tilbud innenfor dimensjoneringen. Tilbudet ble samtidig etablert som prosjekt på Drammen videregående skole skoleåret 2009/2010. Drammen videregående skole hadde 9 elever og Åssiden videregående skole hadde 13 elever i innføringsklassen for minoritetsspråklige elever, mens den totale kapasiteten per klasse var på 20. Åssiden hadde bedre oppfylling av klassen høsten 2009 enn for høsten 2008. Begge skolene meldte at det var en utfordring å fylle plassene, selv om mange flere elever med minoritetsspråklig bakgrunn burde valgt å starte sin videregående opplæringen i innføringsklassen.

Flere skoler gjennomførte kartlegging av Vg1 elevenes ferdigheter i basisfag som norsk, engelsk eller matematikk ved skolestart. Deretter valgte skolene ulike former for oppfølgingstiltak som tilbud om ekstraundervisning, spesiell oppfølging gjennom egne studieøkter, pedagogisk verksted, bruk av studieverksted, økt lærertetthet i enkelte fag i enkelte klasser, individuell oppfølging gjennom elevsamtaler og kontakt med foresatte i en tidlig fase av skoleåret for elever med svakt karaktergrunnlag og mye fravær fra ungdomsskolen.

Flere skoler brukte Arbeidsinstituttet i Buskerud (AIB) som alternativ opplæringsarena for elever deler av tiden eller hele tiden ut fra elevenes individuelle opplæringsbehov. Bruk av Arbeidsinstituttet som alternativ opplæringsarena har motvirket frafall. Arbeidsinstituttet hadde 159 ungdommer totalt i 2009, av disse var 64 elever. Det betyr at 95 var kursdeltakere uten bruk av opplæringsrett i 2009. AIB fortsatte sitt utviklingsarbeid knyttet til styrkebasert og praksisnær opplæring, med vekt på metodeutvikling hvor visuelle veikart benyttes som karriereplan. Utviklingsarbeidet har ført til mye besøk fra flere kommuner og fylkeskommuner fra resten av landet, og to besøk fra Aetat Tsjekia.

Arbeidet med å se på karakterutviklingen som resultatindikator ble påbegynt, jf tabeller under. I tillegg publiserte Utdanningsdirektoratet standpunkt- og eksamenskarakterer i utvalgte fag i Skoleporten. Dette rapporteres nærmere i den nye tilstandsrapporten som legges frem for hovedutvalget for utdanningssektoren og fylkestinget i 2010.

Skolene meldte om antall ganger karakteren 1 ble gitt og antall ganger ikke vurdering (IV) ble gitt etter 1. termin 2009/10, i tillegg til antall elever som fikk enten karakteren 1 eller IV. Ikke overraskende er det fellesfag som matematikk, naturfag og engelsk og delvis norsk som skiller seg ut. Kroppsøving skiller seg også ut i fag med mange IV.

For de fleste skoler var forekomstene av karakteren 1 eller IV relativt jevnt fordelt på årstrinnene, mens enkelte skoler hadde økning i IV i høyere årstrinn, og enkelte skoler hadde gitt karakteren 1 flest ganger i Vg1. Videre er det tydelig at alle skoler som har tilbud i Vg3 om påbygging til studiekompetanse for elever som ønsker det fremfor opplæring i bedrift etter Vg2 yrkesforberedende, har høy forekomst av karakteren 1 og IV i påbyggingsklassene. De fleste av elevene som fikk karakter 1 eller IV fikk det i ett fag, mens noen elever har fått karakter 1 eller IV to eller flere ganger.

Skole	Elevtall	Frafall 1. termin	Karakter 1		Ikke Vurdering	
			Ant 1	Ant elever	Ant IV	Ant elever
Numedal	132	5	61	30	13	10
Gol	364	4	61	34	48	19
Ål	240	3	113	50	55	17
Kongsberg	1 135	27	309	90	277	121
Eiker	375	3	59	35	87	33
Rosthaug	566	6	177	100	100	30
Hønefoss	629	12	298	154	188	61
Ringerike	727	11	102	74	119	47
Åssiden	1 114	20	430	199	32	20
Drammen	1 104	13	254	173	608	251
St Hallvard	700	8	59	47	102	49

Lier	502	6	309	166	103	58
Røyken	707	9	180	101	93	59
Sum	8 295	127	2 412	1 253	1 825	775

Tallene må sees i lys av at det ble satt mellom 75.000 og 80.000 terminkarakterer.

Tabell: Utvikling i norsk hovedmål skoleårene 2007/08 og 2008/09 for studieforberedende avgangskull.

Skole	2007/2008			2008/2009		
	Standpunkt	Eksamen	Avvik	Standpunkt	Eksamen	Avvik
Drammen	3,92	3,37	-0,55	3,68	3,34	-0,34
Kongsberg	4,46	3,51	-0,95	3,86	3,26	-0,60
Eiker	3,54	3,04	-0,50	3,64	3,38	-0,26
Gol	3,77	3,33	-0,44	3,99	3,38	-0,61
Ringerike	3,76	3,45	-0,30	3,83	3,10	-0,73
Rosthaug	4,13	3,38	-0,76	3,86	3,10	-0,76
Røyken	3,71	3,08	-0,64	3,55	3,53	-0,02
St.Hallvard	3,92	3,34	-0,58	4,08	3,47	-0,61

Det bemerkes at skoleåret 2007/08 gjaldt siste kull etter reform 94, mens 2008/09 gjaldt første kull etter Kunnskapsløftet.

Samlet Buskerud norsk hovedmål	Standpunkt	Eksamen	Differanse
2007/08 (1022 elever)	3,92	3,34	- 0,58
2008/09 (1719 elever)	3,68	3,23	- 0,45
Endring	- 0,24	- 0,11	

Tabell : Resultater og gjennomstrømning KOSTRA (KOMMuneSTATRAPPORTERING)

Resultater	Buskerud			Lands- snitt	Måltall
	2006	2007	2008	2008	2009-12
Andel elever som har sluttet i løpet av året – alle årstrinn, målt i antall kurs	3,9	4,1	4,2	4,5	3,7
Andel beståtte fag- og svenneprøver	92,4	91,9	92,8	92,9	93,5
Gjennomstrømning					
Andel elever og lærlinger bestått vgo i løpet av normert tid 1)	58,6	56,8	-	56,9	59,0
Andel elever og lærlinger bestått vgo i løpet av 5 år 1)	70,7	68,9	-	68,5	70,0

Kilde: KOSTRA Gjennomstrømningstall for 2008 publiseres i 2010.

1) Landssnitt gjennomstrømning er for 2007.

Tabell: Egne resultatall skole

%-andel	Res 2005/06	Res 2006/07	Res 2007/08	Res 2008/09	Mål 2009-12
Fravær	7,85	8,16	8,24	8,41	< 7,5
Avbrudd skole	5,53	5,04	5,29	4,50	< 5,0
Ikke bestått ett eller flere fag	10,77	10,45	10,86	11,48	< 10
Ikke-vurdering	6,89	7,87	7,12	6,80	< 7,5

Kilde: Extenstall rapportert fra de videregående skolene. Det bemerkes at tallene kan være beheftet med noe usikkerhet.

Regnskap for utdanningssektoren 2009

Regnskap for utdanningssektoren (mill. kr)				
	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Regnskap 2009	Avvik 2009
Lønn	948,1	963,8	1 012,9	49,1
Øvrige driftsutgifter	520,8	571,9	559,4	-12,6
Sum driftsutgifter	1 468,8	1 535,8	1 572,3	36,5
Sum driftsinntekter	-377,6	-332,6	-404,6	-72,0
Netto driftsresultat	1 091,3	1 203,2	1 167,7	-35,4

Etter 2. tertial rapporterte utdanningssektoren et forventet mindreforbruk i 2009 på 21,2 mill. kr. Resultatet ble et mindreforbruk på 35,4 mill. kr, 2,9 % av nettobudsjettet. Av dette utgjør 12,7 mill. kr mindreforbruk på virksomhetene. I resultatet ligger et meddratt mindreforbruk fra 2008 på 31,9 mill. kr. I dette var det bokført ekstra pensjonskostnader med 45 000 kr, mens det i 2009 er regnskapsført netto pensjonsinntekter på 8,1 mill. kr. Dette betyr i praksis at sektoren har tæret på mindreforbruket fra 2008.

Når sektoren ikke har brukt opp 2,9 % av den tildelte budsjetttrammen, har dette flere årsaker. Virksomhetene vet at de beholder eventuelle overskudd, og dette resulterer i god og nøktern økonomistyring, bl a for å kunne gjennomføre større satsinger både av bygningsmessig, utstyrsmessig og personalmessig art.

Videre har omfanget av lærekontrakter gått ned fra toppåret 2008. I tillegg var ikke alle lærekontraktene for høsten 2009 returnert i underskrevet stand ved utgangen av 2009. Dette gir en viss forskyvning av utbetalinger til 2010. Det gjenstår dermed også utbetalinger av ekstra lærlingtilskudd (statens krisepakke) med 0,8 mill. kr. I sum gav dette et mindreforbruk med 3,4 mill. kr i tilskuddsutbetalinger til bedriftene.

Gjestelevsordningen gav netto merinntekter i forhold til budsjett. I tillegg ble det i 2009 ikke fordelt midler (1,5 mill. kr) til regionale utviklingstiltak i utdanningssektoren. Hovedutvalget for utdanningssektorens disposisjonskonto hadde et mindreforbruk på 1,765 mill. kroner. Midlene ble imidlertid vedtatt brukt til aktiviteter som gjennomføres våren 2010.

Arbeidsinstituttet Buskerud ble tilført 2 mill. kroner som beskrevet i 2. tertialrapport som følge av at NAV sa opp avtalen med Arbeidsinstituttet Buskerud.

Kongsberg videregående skole har fortsatt for stor bemanning i forhold til vedtatt budsjett. Dette er hovedårsaken til at skolen hadde et merforbruk på 1,3 mill. kroner.

Fagskolen Tinius Olsen hadde et akkumulert negativt driftsresultat på 2,7 mill. kr, hvorav ca 0,9 mill. kr er fra 2008. Skolen ble finansiert i sin helhet av statsmidler t.o.m. 2009. Lavere statstilskudd per student og sviktende elevgrunnlag medførte merforbruk utover tildelte statsmidler, selv om styret foretok innstramminger i driften fra høsten 2009.

Utvalgte temaer

Elevinntak

Per 2. juli var det totalt 10 495 søkere. 9 372 søkere til skoler i Buskerud der 9 083 av disse hadde opplæringsrett. 905 søkere hadde læreplass som sitt første ønske. 611 av 3 677 primærsøkere til Vg1 var 17 år eller eldre.

Klassetallet gikk ned fra 452 i skoleåret 2008/09 til 440,5 klasser skoleåret 2009/10. Elevtallet per 1. oktober sank fra 8 311 til 8 295. Det var 765 ledige plasser i videregående skoler i Buskerud per 1. oktober mot 990 forrige skoleår. 89,2 % av elevene i Buskerud fikk oppfylt sitt primært søkte programområde, mens 86,1 % av søkerne fikk oppfylt både primært søkte programområde og skole. Begge tall er litt lavere enn for 2008/09.

Det var 101 ungdommer ved Arbeidsinstituttet i Buskerud pr. 31. desember. 39 elever ved de videregående skolene får hele eller deler av opplæringen ved Arbeidsinstituttet.

885 elever med opplæringsrett i Buskerud er elever ved private videregående skoler i skoleåret 2009/10. Av disse er 673 elever ved de private videregående skoler i Buskerud.

318 elever søkte ulike former for særskilt inntak, 201 ble tatt inn. Av 3677 søkere til Vg1 ble 111 tatt inn til et særskilt prioritert utdanningsprogram. Det utgjør 3 %.

Kjøp og salg av skoleplasser

For skoleåret 2009/10 betaler Buskerud fylkeskommune for 100 skoleplasser i andre fylker, og mottar refusjon for 288 plasser av andre fylker. Buskerud fylkeskommune har avtaler med Oppland og Vestfold. Inkludert i tallene er 143 elever fra Jevnaker i Oppland som er elever ved skolene i Ringerike, og to elever som er elever fra Ringerike og Hole som går på Hadeland videregående skole i Oppland. 124 elever fra Sande og Svelvik i Vestfold går på skoler i Drammensregionen, og 38 elever fra Drammensregionen går på Sande videregående skole i Vestfold.

Tabell: Prosentvis fordeling av elever i studieforbereende og yrkesfaglige utdanningsprogram ved skoler i Buskerud (elever ved Arbeidsinstituttet, elever med alternativ opplæring og delkurselever er ikke med).

	skoleåret 2008/09		skoleåret 2009/10	
	antall elever	andel i %	antall elever	andel i %
Studieforberedende *	4 752	57,2	4 668	56,9
Yrkesfaglig	3 559	42,8	3 538	43,1
Totalt	8 311	100	8 206	100

* studiespesialisering, idrettsfag og musikk/dans/drama

Tabell: Elevtall og plasser.

Beskrivelse	2007/08	2008/09	2009/10
Elevplasser i egne skoler (kapasitet)	9 539	9 301	9 076
Elever i egne vg. skoler per 1.10.	8 537	8 311	8 295
Lærlinger/lærekandidater per 31.12	1 704	1 952	1 713
Sum elever/lærlinger/lærekandidater	10 241	10 263	10 008
Særskilt inntatte elever	312	294	301
Indiv. inntak min.språklige elever	7	5	7
Elever i private skoler	667	783	885
Buskerud-elever i andre fylker*	86	87	100
Elever fra andre fylker*	233	226	288

* Rettsselever i off. skole som det refunderes for.

Voksenopplæringen / karrieresenter

I juni-møtet vedtok hovedutvalg for utdanningssektoren at OPUS (Opplærings- og utviklingscenter) skulle utvides med karrieresenter under ledelse av senterlederne. Den nye etableringen fikk navnet OPUS/karriere. Det ble videre vedtatt at sentrene skulle utvikle studieverksteder i samarbeid med bibliotekene, og at forholdet til lokalt næringsliv og andre lokale interesser skulle utvikles videre. Videre ble det slått fast at sentrene, i tråd med St.meld. nr. 44, skulle drive med utvikling av basiskompetanse. Dette gjøres blant annet gjennom prosjektet "Basiskompetanse i arbeidslivet" (BKA-prosjektet) som er i regi av Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk (VOX). OPUS/karriere ble satt i drift i løpet av høsten både på Hønefoss og i Kongsberg, men ble i saken fra juni lovet operativ fra og med 01.01.10. Også OPUS og Karrieresenteret i Hallingdal er på vei mot en sammenslåing som gir den samme organiseringsmodellen som på Kongsberg og i Hønefoss, men her gjenstår det ennå noe arbeid før sammenslåing er et faktum. I Drammen skal Papirbredden Karrieresenter ha et år til med utprøving. Etter dette vil det vise seg om det er hensiktsmessig å tenke ett senter for karriereveiledning og opplæring/utvikling også i Drammen.

Oppfølging av rettigheter etter loven:

- Utvidet bruk av realkompetansevurdering
- Utvidet tilbud for søkere uten rett
- Utvikling av forkurs og andre tiltak for å forberede søkere til videregående utdanning
- Økt utvikling av rutiner som skaper likebehandling

Høsten 2009 ble det jobbet med strategiplan for OPUS/karriere. Viktige hensyn i forbindelse med utvikling av strategiplan, er lovetterlevelse, klare linjer og ansvarsforhold samt regjeringens strategi for å få flere ut i arbeidsmarkedet.

I året som ligger bak oss, har det ikke vært gjort kompetansehevingstiltak på fylkesnivå. På de regionale OPUS har det imidlertid vært jobbet med alt fra kompetanse på karriereveiledning og kartlegging til oppbygging av kompetanse på vurdering.

Som følge av voksenopplæringens fleksible tilbud er det vanskelig å telle frafall i voksenopplæringen. Deltakere registrerer seg, tar et fag eller to, tar en pause i opplæringen og fortsetter når livssituasjonen gjør dette mulig. Det er imidlertid klart at søkere til voksenopplæringen stadig blir yngre og har mindre realkompetanse. Dette vil gi utslag på gjennomføringsstatistikken. Videre har de minoritetsspråklige ofte for dårlige kunnskaper når de starter utdanningen, særlig i norsk kommunikasjon (ikke selve norskfaget). Å kunne kommunisere på norsk er en forutsetning for å kunne realkompetansevurderes og læres opp på videregående skoles nivå. Generelt er sviktende faglig innkvalitet et problem i videregående skole. Dette gjelder også i voksenopplæringen.

Realkompetansevurdering og ventetid for opplæring av voksne.

Rettsvoksne	Tert 1/09	Tert 2/09	Tert 3/09
Antall realkompetansevurderte i (personer)	40	43	94
Antall rettsvoksne med ventetid på opplæring i mer enn 12 mnd.	19	19	9

Kilde: Realdok OPUS

Opplæring for voksne med rett til videregående opplæring.

Fagområde	Tert 1/09	Tert 2/09	Tert 3/09
Antall rettsvoksne i opplæring i allmennfag/studiespes.	119	154	137
Antall rettsvoksne i opplæring i div yrkesfag	10	29	50
Antall rettsvoksne i opplæring i helsefag	245	284	233
Sum	374	467	420

Kilde: Realdok OPUS

Økningen i realkompetansevurderingen var ved OPUS Drammen. Andelen fremmedspråklige med rett til videregående opplæring øker. Elevgruppen trenger tilpasset opplæring, herunder introduksjonsopplæring og tett oppfølging bl.a. med tolærersystem, noe som legger press på økonomien. Få av de fremmedspråklige voksne velger nedkortet opplæringsløp, selv om de kan gjøre det som følge av behov for språkopplæring og prøving i alle kompetansemål ved eksamen. Kravet om bestått i engelsk er en stor utfordring for mange i denne gruppen.

OPUS Ringerike melder om at antall voksne med opplæringsrett synker, mens antall henvendelser om voksenopplæring totalt øker. Tilbud til voksne uten rett gis også innenfor de etablerte klasser/grupper. Tabellen over angir kun opplæringsomfang for rettsvoksne. OPUS Ringerike Karrieresenter gjennomførte høsten 2009 85 veiledningssamtaler som resulterte i at 8-10 voksne i etterkant fikk vurdert sin voksenrett til videregående opplæring.

Hjelpetjenester

Pedagogisk-psykologisk tjeneste og oppfølgingstjenesten (PPOT) er organisert i PPOT Nedre Buskerud, PPOT Ringerike (egne fylkeskommunale kontorer), i Hallingdal og Kongsberg er fylkeskommunen del av interkommunale selskaper som organiserer PPT/OT.

PPOT har i alle regionene en utadrettet arbeidsmåte med kontorer ute på virksomhetene, skolene og AI. Det er en klar målsetning i tjenesten å redusere enkelthenvvisninger og å bidra til styrking av tilpasset opplæring. I samarbeid med utdanningsavdelingen har PP-rådgivere dette året deltatt i prosjektet "LP-modellen" ved to videregående skoler samt avsluttet en større satsing - "Kontaktlærerprosjektet" - også dette i samarbeid med utdanningsavdelingen og fem videregående skoler.

På individnivå er tilpasningsvansker og psykososiale vansker også dette skoleåret hyppige tilmeldingsårsaker i tillegg til fagvansker og spesifikke vansker (dysleksi med mer). Arbeid med sakkyndige uttalelser som grunnlag for spesialundervisningstiltak har vært kapasitetskrevenende. Mulighetene for tilrettelegging via lærekandidatsordninger har bidratt til at flere har gjennomført videregående opplæring. Tjenesten har utvidet sitt ansvarsområde i forbindelse med opplæring i sosialmedisinske institusjoner (SMI-Lerberg), og samarbeidet med NAV på systemnivå med å utvikle en felles samarbeidsavtale mellom PPOT og NAV gjeldende i alle regioner.

Tall fra Oppfølgingstjenesten (OT) viser blant annet følgende hva gjelder ikke søkere, elever som takket nei til tilbud og avbrudd (elever som har begynt, men som sluttet).

Tilmeldingsårsak	Antall ungdommer 2008/09	Antall ungdommer 2007/08	Antall ungdommer 2006/07
Ikke-søkere	1 458	1 319	1 210
Nei-takkere	1 157	1 175	959
Avbrytere	359	380	410
Andre grunner	248	266	204
Til sammen	3 222	3 140	2 990

Som en ser av tabellen er det økning i antall ungdommer i nesten alle gruppene, bortsett fra de som tilmeldes OT fordi de dropper ut av skolen i løpet av skoleåret (avbrytere). Det er vanskelig å peke på en konkret årsak til det. Utdanningsavdelingen, skolene og andre har hatt frafallsforebygging i fokus og det kan se ut som at det er en av flere årsaker til reduksjonen.

Eksamen

Eksamenskontoret fortsatte i 2009 arbeidet med læringsstøttende vurdering slik at det blir en viktig del av elevenes opplæring. Spesielt har det vært arbeidet med den nye forskriften til Opplæringslova som trådte i kraft 01.08.09. Forskriften tydeliggjør ytterligere kravet til underveivurdering, veiledning og vurdering av eleven for læring. På bakgrunn av kurs holdt av Fylkesmannen, utdypet eksamenskontoret forskriften på eksamensseminaret i november.

Arbeidet med informasjon og veiledning til privatister og praksiskandidater som skal melde seg opp til eksamen, har vært sentralt. Det ble holdt informasjonsmøter for privatister i forkant av oppmeldingen både vår og høst. Eksamenskontorets hjemmeside på www.bfk.no ble omarbeidet og supplert bl.a. med informasjon om fag og forslag til leselister for privatister.

Samarbeidet med PedLex ble videreført, og dataprogrammet blir.no ble innført som verktøy for undervisningsvurdering og dokumentasjon i skolene, i første omgang for faget Prosjekt til fordypning. Programmet er fortsatt under utvikling. Den viktigste utfordringen fremover er å få programmet i bruk i skolene, og til å kommunisere med det skoleadministrative systemet, slik at vedleggene til kompetansebevisene kan overføres direkte. Dette arbeidet ble igangsatt.

God avvikling av digital eksamen var et prioritert område. IKT-seksjonen har arbeidet med muligheten til å stenge nettet for kandidatene under eksamen. Dette kan i dag gjøres for elever på skolene. Når det gjelder bruk av digitale hjelpemidler ved eksamen for privatister, har vi per i dag ingen god løsning. Dette er et område det må arbeides med fremover.

Veiledningshefter og retningslinjer for avvikling av eksamen ble revidert og videreutviklet, og er en del av arbeidet med et helhetlig kvalitetssystem. Alle eksamensoppgavene i praktisk eksamen fra våren 2009 har vært samlet inn og gjennomgått. På bakgrunn av dette arbeidet ble retningslinjene for praktisk eksamen revidert. Det ble også utarbeidet årshjul både for eksamensarbeidet ved skolene og ved eksamenskontoret.

Eksamenskontoret hadde omfattende samarbeid med andre fylkeskommuner for kvalitetssikring av eksamensoppgaver og eksamensavvikling. Det var egne oppgavenemnder i mange fag med lokalt gitt eksamen, og det ble utvekslet sensorer.

Tabell: Aktivitet for privatister oppmeldt ved eksamenskontoret.

Aktivitet/kategori	Våren 2009	Høsten 2009
Antall privatister	496	549
Totalt antall eksamener	1 387	1 173
Skriftlig eksamen	741	506
Muntlig eksamen	644	666
Antall praktisk eksamen	2	1
Antall muntlige partier	112	111
Antall praksiskandidater	430	275

Tabellen nedenfor viser antall klagesaker på eksamens- og standpunkt karakter som ble behandlet ved eksamenskontoret i Buskerud. Antallet klager på standpunkt karakter i klagenemnda i Buskerud hadde en klar økning forrige år. Noe av bakgrunnen antas her å være den innskjerpingen som Utdanningsdirektoratet kom med våren 2009 om at alle klagesaker skal sendes klagenemnd for behandling.

Tabell: Antall klagesaker behandlet ved eksamenskontoret

Område	Antall klager	
	Våren 2009	Høsten 2009
Skriftlig eksamen	78	35
Muntlig/muntlig praktisk/praktisk eksamen	4	2
Standpunkt karakter	153	-

Opplæring i sosiale og medisinske institusjoner

Lerberg skole- og kompetansesenter er organisert som en avdeling av Drammen videregående skole med sin hovedbase samlokalisert med BUPA (Behandlingsenhet for barn) på Lerberg i Hokksund. Senteret ivaretar fylkeskommunens ansvar for grunnskoleopplæring i institusjoner innen helse og barnevern. Tilsvarende opplæringsansvar på videregående nivå ivaretas av de ordinære videregående skolene, men blir organisert fra utdanningsavdelingen i samarbeid med Lerberg. Senteret driver direkte opplæring i institusjoner i nedre Buskerud, og ivaretar samarbeidsavtaler med kommuner/skoler om tilsvarende opplæring i Hallingdal, Hol, Modum og på Ringerike. Opplæringstilbudet drives innenfor en ramme på 27,6 mill. kr. Skolelokalene eies av Sykehuset Buskerud HF. Senteret fungerer godt i forhold til elevenes og de tilsattes behov. At skolen er samlet på ett sted, gir stor fleksibilitet og god utnytting av personalressurser. Tett samarbeid med elevenes hjemskoler er vesentlig, og krever hyppige møter med institusjonene, PPOT og andre

samarbeidspartnere. Skolen gir opplæring i mindre grupper, men mange elever har behov for å få opplæring alene. Det utarbeides individuell opplæringsplan for alle elever.

Fengselsundervisningen

Buskerud fylkeskommune gir fengselsundervisning ved tre institusjoner; Ringerike Fengsel, organisert som en avdeling av Hønefoss videregående skole, Hassel fengsel, organisert som en avdeling under Rosthaug videregående skole og Drammen fengsel, organisert som en avdeling under Drammen videregående skole. Det drives med et budsjett på 12,350 mill. kr og er helt statlig finansiert. Dette inkluderer også et tilbud i ettervern ved kriminalomsorgen i Drammen.

Det har lenge vært ønskelig at fylkeskommunen lager en ny plan for fengselsundervisningen i Buskerud. Nasjonale føringer legger nå vekt på at utdanningene skal bli mer yrkesfaglig, slik at de innsatte raskere kommer i jobb etter endt soning. Innenfor opplæringen blir det viktig å kartlegge den enkelte innsattes kompetanse, samt gi rådgiving/veiledning. Dette krever at alle de tre avdelingene på sine skoleavdelinger har en oppdatert rådgivingstjeneste. Den nye planen vil foreligge i begynnelsen av 2010. Den gir både en oversikt over status, så vel som satsingsområdene for de tre fengslene.

Fagskolen Tinius Olsen

Skolen hadde i 2009 170 elever i de tekniske fagene fordelt på syv linjetilbud. I tillegg har det på helsefagtilbudet på Hønefoss videregående skole vært 19 elever. Skolen har også en nettklasse med ni elever.

Skolen har for tiden syv aktive partnerskapsavtaler. I tillegg har skolen til enhver tid mellom 20 og 30 samarbeidsavtaler. Samarbeidet er av forskjellig varighet, og det er stadig skifte av bedrifter. Tyngden av disse bedriftene er rettet mot prosjekter studentene gjør for dem.

I tillegg til hovedprosjektene i 2. klasse, tar skolen gjerne på seg andre oppdrag. Et eksempel på dette kan være det arbeidet som ble utført i Kongsberghallen. Etter en omfattende vurdering ble byggteknisk rapport levert styreleder. Studentene i Bygg og Anlegg var i høst utplassert i forskjellige bedrifter. Hensikten var at studentene skulle komme tettest mulig innpå bedriftenes indre liv og bedriftenes byggeplassorganisering og ledelse. Samtidig ble bedriftene kjent med fagskolen på en annen måte. Rapportene fra utplasseringen tyder på stort utbytte, og skolen var imponert over mottakelsen i bedriftene da studentene ankom.

Skolens nettbaserte tilbud er i utvikling, og søkertallet er stigende. Studentene ga gode tilbakemeldinger, og spesielt var de fornøyd med bruken av konferanseplattformen. Dette ga en tilnærming til vanlig klasseromsundervisning. Flere henvendelser til skolen fra nye studenter viste at tilbudet fikk oppmerksomhet i markedet.

NOKUT (Norsk organ for kvalitet i utdanningen) har satt nye krav for kvalitet i opplæringen, og skolen har måttet utarbeide et nytt system. Det har vært lagt vekt på å involvere både studenter og ansatte. I tre møter mellom rektor og studentstyret ble dette behandlet som sak. Styret har tro på at involveringen av alle skolens medlemmer, vil medføre eierskap og aktiv bruk av det nye kvalitetssystemet som verktøy for utvikling av kvalitet ved skolen.

De seks fagskolene på Østlandet har fortsatt sitt samarbeid når det gjelder markedsføring og profilering. Det jobbes også hele tiden med å få oppmerksomhet hos offentlige og private virksomheter innenfor fagspekteret til fagskolen. Dette er en tung jobb som det fortsatt må jobbes med. Fagskoledagen i februar var et av tiltakene.

Også inneværende år ble det arrangert kurs "Train the Trainer Course" for Kongsberg Maritime. Det siste hadde deltakere fra Brasil, Singapore, Skotland og USA.

Fagskolen arrangerte, i samarbeid med SINTEF, kurs for byggfagene, med deltakere fra syv andre fagskoler. Det ble arrangert seminar for Byggekostnadsprosjektet, i samarbeid med Byggenæringens Landsforbund. Deltakere på seminaret var byggenæringen og skolen.

Skolen har i samarbeid med Kongsberg videregående skole gitt studentene i 2. klasse i fordypning Anlegg muligheten til å ta ADK sertifisering. Teori, praksis og prøve har vært gjennomført, og de første studentene fikk sitt sertifikat i vår.

Fagskolen er ikke godt nok kjent hos de som er naturlige brukere av fagskolen. Derfor ble det også i 2009 jobbet mye med å få til et bedre samarbeid med næringsliv og offentlig virksomheter. Det er også nødvendig for å bli den regionale samarbeidspartneren fagskolen skal være. Fagskolen skal gi den kompetansen som næringsliv og det offentlig etterspør, og det er derfor viktig at fagskolen samspiller med disse. Dette arbeidet må også vektlegges i årene fremover.

Ringerike folkehøyskole

Skolen hadde i 2009 129,9 årselever hvorav 103,5 helårselever. Det maksimale elevtallet satt av departementet er 132 årselever. Skolen hadde kortkurs i helsedans, helsesport, seniordans og aktivitetsseminar. Regnskapet viste at skolen også i 2009 fikk overskudd og gjennomførte aktivitetene innenfor vedtatt budsjetttramme uten fylkeskommunalt tilskudd.

Skolen har utviklet ett nytt linjetilbud som ble satt i gang høsten 2009. Følgende linjetilbud har vært gjennomført: Musikk & Teater, Global Solidaritet, Idrett, Kunst, Design & Fashion, Stand Up & Revy (ny). Linjene har gjennomført studieturer til London, Kenya, India, de franske alper, Paris, Dublin.

Tiltakspakken fra staten i tillegg til fylkeskommunale vedlikeholdsmidler har resultert i at det ble satt i gang og gjennomført betydelige oppussingsarbeider. Med et investeringsbeløp på ca. 6 mill. kr er følgende utført: nytt gulv i matsal, storsal og peisestue i hovedbygget, drenering rundt hovedbygget, sanering av kjeller internat, takarbeid på hovedbygg og ett internat, totalreovering av to internat, bygging av verksted, asfaltering av hele skoleområdet.

Ungt entreprenørskap Buskerud (UEB)

UEB økte i løpet av 2009 bemanningen fra 250 % til 270 % ressurs – finansiert av UEB. I tillegg har UEB 20 % ressurs finansiert av regionrådet i Hallingdal. Samarbeidet i det tidligere BTV er nå formelt avsluttet, da felles kontormedarbeider sluttet og UEB ikke fant det tjenelig å opprettholde stillingen.

26.08.09 var UE Buskerud 10 år. Jubileet ble markert på Union Scene i Drammen 16.september med 150 deltakere.

Røyken vgs og Drammen vgs arrangerte skolemesse for sine ungdomsbedrifter (UB) i forkant av fylkesmessa. Det ble arrangert felles fylkesmesse for BTV-regionen i Mjøndalshallen i mars med 177 UB med 915 elever, hvorav 50 UB med 260 elever fra Buskerud. Bedrifter/24 elever fra Buskerud deltok på NM for ungdomsbedrifter.

I oktober ble det arrangert Syretest på Drammen for 15 UB med 78 deltakere, og i samarbeid med BI Drammen, kurs i Ledelse/økonomi/markedsføring for 270 UB elever.

20 UB ble kurset i IA-arbeid av NAV Buskerud høsten 2009. Røyken og Drammen videregående skoler er engasjert i "Enterprise without Borders". Seks UB er registrert på den internasjonale siden. Det er en utfordring å få til internasjonal handel i praksis for UB-ene. Manpower og videregående skoler samarbeidet om temaet: Fra utdanning til jobb. Planleggingsarbeidet ble gjennomført ved skolestart.

Det ble arrangert Gründercamp for å gjenopplive aktiviteten på faget Service og Samferdsel. Det ble arrangert Gründercamp i Drammen og på Gol med tema "Fremtidens reiseliv" i høst med 300 elever fra fire skoler. Oppdragsgiver var fylkeskommunen, som har laget ny plan for reiselivet i fylket.

Elev- og lærlingombudet

Fra januar 2009 gikk ombudstillingen over fra å være et prosjekt til å bli en åremålsstilling på 6 år. Ombudets virksomhet er gjengitt i korte trekk nedenfor.

Opplæring av og kontakt med elever

Ombudet har gjennomført elevrådsskolering for de fleste tillitsvalgte på de videregående skolene i fylket. Gjennom besøk på skolene og møte med elevrådsstyrene har ombudet opprettet kontakt med elevrådsstyret på skolene og fått innsikt i elevrådsarbeidet. Kontakt med elevrådsstyrene er via It's learning.

Enkelthenvendelser fra elever og lærlinger

Ombudet samarbeider godt med fagopplæringsseksjonen om henvendelser fra lærlinger. Det er etablert et godt samarbeid med ungdomstillitsvalgte i ulike arbeidstakerorganisasjoner i fylket. Totalt i perioden januar – desember i 2009 har ombudet mottatt 55 henvendelser. Henvendelser som har krevd korte faktasvar, er ikke registrert. De fleste henvendelser ender med samtale, men i enkelttilfeller har ombudet involvert seg aktivt.

Andre områder ombudet har vært involvert i

- arbeidet med en felles nettside for ombudsnettverket OEL (Ombudene for elever og lærlinger)
- fylkets 250 års jubileum, planlegging av ungdomskonferanse i regi av fylkesmannen og fylkeskommunen
- opprettet facebook - profil med oppdateringer for elever og lærlinger i Buskerud, samt tilgang til å stille spørsmål til ombudet
- deltatt på sommerpatruljen og vinterpatruljen
- bidratt på kurs for lærlinger arrangert av ulike opplæringskontorer
- deltatt på arrangementer i regi av utdanningsavdelingen

Regional utvikling

Kompetanse, innovasjon og næring

Mål 1. Buskerud har en bred forankret forsknings- og innovasjonspolitik som grunnlag for utvikling i næringslivet og offentlig sektor.

Resultat

Proessen med utarbeidelse av FoU- (forskning og utvikling) og innovasjonsstrategi for Buskerud har lagt et godt grunnlag for bred forankring og dialog om fremtidig FoU- og innovasjonspolitik i fylket. Videre utvikling og styrking av arenaer og nettverk for FoU og innovasjon er ett av målene i strategien. I strategiprosessen deltok en rekke sentrale aktører fra fylkets næringsliv, FoU - og innovasjonsmiljøer, offentlige organer m.m. Det ble bl.a. gjennomført et regionalt foresight prosjekt med tre samlinger, alle med bred deltakelse fra de nevnte miljøene. FoU -strategien ble vedtatt av fylkestinget 21. oktober 2009.

Mål 2. Buskerud har en samlet mål- og tiltaksplan for livslang læring som gjør det mulig å prioritere tiltak som kan koordinere innsatsen til mange aktører.

Resultat

Fylkestinget ønsker å iverksette foreslåtte hovedprosjekt for Livslang læring. Endelig avgjørelse vil finne sted i fylkestinget i april 2010.

Innovasjon

Mål 2009 – 2012

Mål 1. Mer innovasjon og bedre geografisk spredning av både privat og offentlig FoU-aktivitet i Buskerud

Resultat

Buskeruds nye FoU- og innovasjonsstrategi legger et viktig grunnlag for å styrke og spre innovasjon og FoU innsats i fylket. Det er en intensjon at utviklingen skal dokumenteres gjennom evaluering når det gjelder omfang og geografisk spredning.

Mål 2. Sterke miljøer og prosjekter som fremmer innovasjon i Buskerud.

Resultat

Styrking av FoU- og innovasjonsmiljøer og gode prosjekter inngår som en viktig suksessfaktor i fylkets FoU- og innovasjonsstrategi

Mål for 2009

Mål 1. En strategi for forskningsbasert innovasjon skal vedtas i løpet av 2009

Resultat

FoU- og innovasjonsstrategi for Buskerud ble vedtatt av fylkestinget 21. oktober 2009. Strategien gjelder for perioden 2010-2015.

Mål 2. VRI (Virkemidler for regional innovasjon) blir fulgt opp i henhold til godkjente prosjektplaner.

Resultat

VRI Buskerud har i 2009 fulgt prosjektplaner og aktivitetsplaner som forutsatt. Det er mange aktiviteter på gang i de ulike delprosjektene tilknyttet VRI Buskerud. I 2009 kan VRI Buskerud vise til konkrete resultater som følge av satsingen. Det er bl.a. utarbeidet et konsept "verdens minste hotell-kjede" med overnatting i stabbur i Numedal. Innen helseinnovasjonsprosjektet er det gjennomført en foresight-prosedyse med helserelaterte bedrifter, og utviklet helserelaterte scenarier. I matprosjektet er det gjennomført flere kartleggingsundersøkelser angående lokal mat i Buskerud, og det har vært flere samlinger innen Hallingkostskolen.

Mål 3. Grunnlag legges for regionalt forskningsfond og ny VRI søknad for perioden 2010-2011.

Resultat

Det ble i 2009 bestemt at Buskerud skal inngå i en forskningsfondsregion sammen med fylkene Telemark, Vestfold og Østfold. De fire fylkeskommunene har i 2009 samarbeidet, på politisk og administrativt nivå, om etablering av det regionale fondet. Dette omfatter bl.a. oppnevning av styre, ansettelse av sekretariatsleder, inngåelse av nødvendige samarbeidsavtaler m.m.

Buskeruds vedtatte FoU- og innovasjonsstrategi er en viktig del av fundamentet for prioriteringer i det regionale forskningsfondet.

Nåværende VRI-periode løper ut 2010. Det betyr at VRI Buskerud må lage en ny prosjektplan for VRI Buskerud gjeldende fra 2011 - 2013. I løpet av 2009 ble det utarbeidet en plan for prosessen med å utarbeide ny søknad til forskningsrådet, som også skal inneholde nye prosjektplaner for VRI Buskerud.

Livslang læring

Mål 2009 – 2012

Mål 1. Bedre samsvar mellom samfunnets og enkeltmenneskets behov for utdanning og det tilbudet som gis.

Resultat

Avgjørelse finner sted i fylkestinget i april 2010.

Mål 2. Bredt forankret regional delplan for livslang læring i Buskerud.

Resultat

Fylkestinget ønsker å iverksette foreslått hovedprosjekt for livslang læring. Saken tas opp i forbindelse med behandling av årsregnskapet i april 2010.

Mål for 2009

Mål 1. Regional delplan for livslang læring skal vedtas.

Resultat

Forprosjektet "Livslang læring i Buskerud" som anbefaler innhold for et hovedprosjekt, ble avsluttet i juni 2009. Etter en høringsrunde med kommunene og senere behandling i hovedutvalgene for regionalutvikling og for utdanningssektoren, gjorde fylkestinget følgende vedtak under behandlingen av handlingsprogrammet for 2010 – 2013, sak 74/09 pkt 24: "Fylkestinget ønsker å iverksette foreslått hovedprosjekt for livslang læring. Saken tas opp i forbindelse med behandling av årsregnskapet for 2010".

Fylkestinget behandler årsregnskapet i april 2010. Vedtaket gir grunnlag for oppstart av hovedprosjektet i 2010, og en videreføring av arbeidet for å få vedtatt en regional delplan for livslang læring i planperioden.

Miljø og klima

Mål for 2009-2012

Mål 1. Bidra til redusert utslipp av klimagasser ved gjennomføring av klima- og energihandlingspakke for Osloregionen i Buskerud.

Resultat

Klima- og energihandlingspakken er revidert og miljømålene er skjerpet. "Klimahandlingsplan 2030 for Osloregionen" ble vedtatt av fylkestinget i februar 2010. Planen beskriver fire innsatsområder med tilhørende tiltak, aktiviteter og reduksjonspotensial for klimagassutslipp.

Herunder:

a.) Bidra til at en samordnet areal- og transportplanlegging gjennomføres for å redusere klimagassutslipp fra transport.

Prosjekt "Buskerudbyen" omhandler bl.a. en samordning av areal- og transportplanlegging i området Lier-Kongsberg. Prosjektet vil bidra som en konkret oppfølging av klimahandlingsplanen, med intensjon om å redusere utslippene fra transport i regionen.

b.) Bidra til redusert utslipp av klimagasser fra stasjonære kilder.

Partnerskap for klima og energi i Buskerud er etablert som samarbeidsarena for gjennomføring av klima- og energiprosjekter i Buskerud. Reduserte klimagassutslipp fra stasjonære kilder er et av flere fokusområder.

Mål 2. Bidra til miljøsertifisering av offentlige og private virksomheter. 'Feie for egen dør' ved å miljøfyrtårnsertifisere egne virksomheter.

Resultat

Fylkeskommunen bidrar gjennom prosjektet "Miljøfyrtårnfylket Buskerud" til økt miljøsertifisering av offentlig og privat næringsliv i Buskerud. Kommunene er godt i gang med arbeidet, og flere kommuner (Drammen, Kongsberg, Lier, Nedre Eiker, og Gol) har vedtatt å miljøsertifisere alle kommunale virksomheter. Fylkeskommunen støtter privat næringsliv med rådgivning og økonomisk tilskudd til sertifiseringsprosessen.

Sentraladministrasjonen er fylkeskommunens første Miljøfyrtårn, og ble sertifisert 12.08.2009. Sertifisering av videregående skoler er satt i gang, med Ringerike folkehøgskole og Kongsberg videregående skole som først ut (administrasjonsutvalget 29.11.2009, sak 11/09).

Mål 3. Bidra til oppfølging av EU's vanddirektiv i Buskerud, med målsettingen å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand i vann og vassdrag.

Resultat

Forvaltningsplaner for Vannregion 1 (Glomma) og Vannregion 2 (Vest-Viken) 2010 - 2015 og tilhørende tiltaksprogrammer er utarbeidet av vannregionmyndigheten, i samarbeid med vannregionutvalget i de respektive vannregioner. Planene er basert på faglig grunnlag, som kartlegging, overvåking og tiltaksanalyser. Planene inkluderer tre vannområder i Buskerud: Numedalslågen, Liervassdraget og Lysaker/Sørkedalsvassdraget. Forvaltningsplanene ble vedtatt av fylkestinget 21.10.2009.

Mål for 2009

Mål 1. Vedta revidert klima- og energihandlingspakke for Osloregionen. Bidra til gjennomføring av tiltak i handlingspakken i Buskerud og utarbeidelse av regionale klima- og energiplaner.

Resultat

Klimahandlingsplan 2030 for Osloregionen ble vedtatt av fylkestinget februar 2010. Klimahandlingsplanen beskriver fire innsatsområder; stasjonær energi, transport, avfall og adferd/holdninger, med tilhørende aktiviteter og tiltak. Tiltakene gjennomføres primært i regi av Partnerskap for klima og energi i Buskerud.

Det er utviklet første generasjons klima og energiplaner i Hallingdalsregionen/ Valdres, Nedre Eiker og Lier/ Røyken/ Hurum.

Mål 2. Videreføre samarbeidet om areal- og transportplanlegging i nedre Buskerud (jfr. Regional planstrategi – Buskerudbyen).

Resultat

Det ble vedtatt deltakelse i det 5-årige samarbeidsprosjektet "Buskerudbyen" i fylkestinget 16.12.2009.

Mål 3. Etablere et klima- og energiforum i Buskerud med deltakelse fra regionale myndigheter, kommuner, næringsliv og organisasjoner.

Resultat

Partnerskap for klima og energi i Buskerud er etablert som et samarbeidsprosjekt fra 2010 – 2015.

Mål 4. Bidra til miljøsertifiseringsarbeid i kommuner og næringsliv. Miljøfyrtårnsertifisere flere egne virksomheter.

Resultat

Sentraladministrasjonen - fylkeshuset - ble sertifisert som Miljøfyrtårn 12.08.2009.

Fylkeskommunen har bidratt i kommunenes arbeid med miljøsertifisering. Kommunene i Buskerud er godt i gang. Vestregionen har utpekt sertifisering av kommunale virksomheter som et av sine hovedsatsingsområder, og har bl.a. utarbeidet veileder for miljøsertifisering av kommunale virksomheter.

Fylkeskommunen har også bidratt med informasjon og rådgivning, samt økonomisk tilskudd til miljøsertifisering av næringslivet i Buskerud.

Mål 5. Bidra til vannregionens arbeid med fylkesdelplan for vann og vassdrag. Planen skal vedtas av fylkestinget i 2009.

Resultat

Forvaltningsplaner for vannregion 1 (Glomma) og vannregion 2 (Vestviken) er utarbeidet av respektive Vannregionmyndighet, i samarbeid med vannregionutvalgene. Planene ble vedtatt av fylkestinget 21.10.2009.

Kultur, næring og reiseliv

Mål 1. Bidra til stimulans, utvikling og vekst i opplevelsesnæringene i Buskerud, med særlig fokus på næringsutvikling med basis i kultur- og naturressurser.

Resultat

Strategi- og handlingsplanen for kulturnæringene i Buskerud ble vedtatt i hovedutvalgene for regionalutvikling og kultur, idrett og folkehelse i mai 2009. Planen ble lansert på Energimølla på Kongsberg i august 2009. En del prosjekter ble finansiert i løpet av høsten 2009, og arbeidet med implementering er i gang.

Mål 2. Bidra til å utvikle lønnsomme reiselivsnæring forankret i steders identitet, natur og kultur, med høy kvalitet og internasjonal attraksjonskraft.

Resultat

Gjennom arbeidet med ny regional delplan for reiselivet legges det nye føringer for utvikling av reiselivet i Buskerud for fremtiden. I denne prosessen skapes det også forankring for felles prioriteringer.

Mål 3. Stimulere til økt verdiskaping i kulturnæringene.

Resultater

Gjennom planarbeidet er premisser lagt for utviklingen, og i gjennomføring av handlingsplanen vil prosjekter som stimulerer til verdiskaping finansieres.

Reiseliv

Mål for 2009-2012

Mål 1. Buskerud skal være Norges beste fylke innen tilrettelegging for skilting og vegserviceanlegg for turister. Tilgjengelighet til attraksjoner og aktiviteter bedres. Gjennomføre utviklingsprosjekter på skilting og tilrettelegging langs veiene i Buskerud. Prosjektet samordnes med skiltprosjektet i forbindelse med Kulturminneåret 2009.

Resultat

Prosjekt "Utsiktsrydding - Et åpnere Buskerud" ble startet 1. desember 2008, og har pågått i hele 2009. Tre pilotområder arbeider med utsiktsrydding; Hallingdal, Numedal og Hurumhalvøya. Prosjektet følger fremdriftsplanene.

Prosjektet "Ikke-kommersiell skilting av attraksjoner" er påbegynt, men mye gjenstår grunnet manglende finansiering. Det er benyttet midler bevilget av hovedutvalget for samferdselssektoren i juni 2009.

Prosjektet "Informasjons- og velkomsttavler for Buskerud fylke" er i gang, og følger oppsatt fremdrift. Det er gitt støtte til prosjektet "Informasjonstavler i Drammensregionen", og igangsatt en pilot på elektronisk turistkontor. Det arbeides videre med turistvennlig reiserutekonsept i Kunstnerdalen rundt, der fylkeskommunen er aktiv medspiller og gir økonomisk støtte. Arbeidet fortsetter i 2010.

Mål 2. Bruke nasjonalparker, verneområder og kulturminner som en ressurs i reiselivsutviklingen på en bærekraftig og markedsorientert måte. Igangsette et pilotprosjekt for bruk av naturressurser i reiselivet innenfor et utvalg av verneområder.

Resultat

Pilotprosjektet på nasjonalparker er ikke igangsatt grunnet planarbeid og kapasitetsutfordringer. Arbeidet ble i 2009 løst gjennom fylkeskommunens engasjement i prosjekter knyttet til Trillemarka, og gjennom innspill fra reiselivsnæringen til ny plan for Hardangervidda. Planen ble finansiert av fylkeskommunen og er under utarbeidelse våren 2010. Når det gjelder kulturminner, er det ikke gjort særskilte tiltak i 2009.

Mål 3. Bidra til at reiseliv som tema styrkes nasjonalt, og forsøksordning på fellesgodefinansiering igangsettes.

Resultat

Arbeidet foregår gjennom kontakt med aktuelle departement og virkemiddelaktører. Geilo er pilot i prosjektet om fellesgodefinansiering. Samarbeidsorganer på ulike fagtema innenfor reiseliv, som for eksempel Sykkelturisme i Norge, støttes finansielt av fylkeskommunen.

Mål 4. Utvikle stabilt planverk for reiselivsnæringen.

Resultat

Dette arbeides det med i regional delplan for Reiselivet i Buskerud 2010-2016

Mål 2009

Mål 1. Utarbeide Regional delplan på reiseliv som erstatter Reiselivsstrategien for Buskerud.

Prosessen med ny regional delplan på reiseliv skal være bred og inkluderende.

Det skal utvikles kunnskapsgrunnlag for utvikling innenfor reiselivet, miljø og klimautfordringer samt viktige muligheter/trusler for reiselivet i Buskerud fremover.

Det skal gjøres vurdering av strategiske allianser for reiselivet i Buskerud. Team Reiseliv er forutsatt å spille en aktiv rolle i utvikling og oppfølging av Regional delplan for reiseliv.

Resultat

Planprosessen følger oppsatt fremdrift med plan om fylkestingsvedtak i april 2010. Det er gjennomført høring på planprogram våren 2009, og planprogrammet ble vedtatt i juni 2009 i fylkesutvalget. Det ble gjennomført regionale samlinger i alle de fem kommuneregionene i løpet av juni 2009, og storsamling med over 100 deltagere på Kongsberg i oktober. Utkast til regional delplan reiseliv Buskerud ble sendt på høring 2. desember 2009. Planen omtaler strategiske allianser og Team Reiselivs fremtid. Team Reiseliv har vært en aktiv medspiller i planperioden.

Kulturnæringer

Mål for 2009-2012

Mål 1. Stimulere til økt verdiskaping i kulturnæringene i Buskerud ved å iverksette strategi og handlingsplan for kulturnæringer

Resultat

Strategi- og handlingsplan for kulturnæringene i Buskerud ble vedtatt i hovedutvalgene for regionalutvikling og kultur, idrett og folkehelse i mai 2009. Planen ble lansert på Energimølla på Kongsberg i august 2009. De søkbare midlene til utviklingsprosjekter ble fordelt på prosjekter innenfor målområdet. Næringseffekt og/eller nettverksutvikling var en fellesnevner for alle prosjektene. I løpet av høsten 2009 ble det planlagt tiltak for kobling mellom kultur og næring av innovativ karakter. Det er gjennomført møter med sentrale aktører i mulige pilotprosjekt. Medarbeidere innen kulturnæringer har vært på studietur for å bygge et godt faglig grunnlag for iverksetting av strategi- og handlingsplan.

Mål 2. Stimulere til at kulturinstitusjonene selv bidrar aktivt til næringsutvikling, både i kraft av egne resultater og ringvirkninger.

Resultat

Det er ikke gjennomført konkrete tiltak i forhold til kulturinstitusjonene, men det pågår en aktiv dialog med flere representanter for å se muligheter fremover.

Museene

Mål 2009-2012

Mål 1. Bidra til utviklingsorienterte, sterke og profesjonelle museer.

Resultat

Vi har startet en prosess med dialog med museene om videreutvikling av museene i Buskerud. Det er gjennomført årlige møter med museene, og vært et fellesseminar der overordnede problemstillinger tas opp. Arbeidet med en museumstrategi er i gang.

Mål 2. Stimulere til økt markedskunnskap og evne til markedsorientert produktutvikling hos museene.

Mål 3. Stimulere til økt bruk av teknologi for å styrke opplevelser og formidling.

Resultat for mål 2 og 3

Museumstrategien som er under utarbeidelse har både markedsorientert produktutvikling, markedsføring samt digitalisering som hovedsatsingsområder.

Mål 2009

Mål 1. Stimulere til ytterligere organisasjonsutviklingsarbeid og styrking av de konsoliderte museene

Resultat

Det er avholdt museumseminar for de konsoliderte museene i Buskerud. Tema for seminaret var videreutvikling av museene. Resultatet av seminaret blir grunnlaget for det videre arbeidet med en museumstrategi som pågår i samarbeid med museumskretsens styre og fylkeskommunen.

Mål 2. Bidra til utviklingen av Hringariki museum med særlig fokus på formidling

Resultat

Hringariki åpnet dørene til nytt museumsbygg 21. juni 2009. Museet får driftstilskudd fra fylkeskommunen, og har med faglig og økonomisk bistand fra fylkeskommunen installert to nyskapende basisutstillinger.

Mål 3. Stimulere til å videreutvikle museenes rolle i Den kulturelle skolesekken.

Resultat

Alle de konsoliderte museene får anledning til å presentere sine skolesekktilbud i katalogen for Den kulturelle skolesekken i Buskerud, og er i tillegg omtalt på nettsidene www.dks-buskerud.no. Representanter for museene inviteres også til å delta på de regionale nettverksmøtene i Den kulturelle skolesekken.

Idrett

Mål for 2009-2012

Mål 1. Ved årlig fordeling av spillemidler bidrar til å legge til rette for flere nærmiljøanlegg og friluftslivsområder for barn og ungdom.

Resultat

Det ble tildelt 3 542 000 kr til nærmiljøanlegg, det er en økning på 838 000 kr fra 2008. Ved tildeling av inndratte spillemidler for 2009 ble friluftslivsanlegg prioritert.

Mål 2. Årlig fordele 30 mill. kr til spillemidler til idrettsanlegg i Buskerud.

Resultat

I 2009 ble det fordelt 47 575 000 kr i spillemidler til idrettsanlegg, herav ekstraordinære sysselsettingsmidler på 13 300 000 kr.

Mål 3. Bidra til at det arrangeres store nasjonale og internasjonale idrettskonkurranser i Buskerud

Resultat

Det er gitt økonomisk støtte til fem internasjonale arrangement, og gavepremier til to norske mesterskap. I tillegg er det inngått samarbeidsavtale med World Cup skisprint i Drammen som arrangeres i mars 2010 og NM i skiskyting på Simostranda i april 2010.

Mål 2009

Mål 1. Stimulere til gode søknader om statlige spillemidler slik at Buskerud får 30 mill. kr i spillemidler til idrettsanlegg i 2009

Resultat

Det er gjennomført tre samlinger og kurs med kommunene. Buskerud fikk tildelt 47 mill. kr i spillemidler for 2009.

Mål 2. Bidra til at skiflygningsbakken i Vikersund fortsatt opprettholder status som nasjonalanlegg.

Resultat

Skiflygningsbakken i Vikersund beholdt status som nasjonalanlegg. Buskerud fylkeskommune stiller garanti overfor Stiftelsen Vikersund Hoppcenter for et lån på inntil 9 625 mill. kr i en periode på ti år samt dekker renter og avdrag.

Internasjonalt arbeid

Mål for 2009-2012:

Mål 1. Øke kunnskapsnivået i Buskerud fylkeskommune om relevante internasjonale forhold og hvordan dette kan anvendes i fylkeskommunens satsingsområder.

Resultat

Fylkeskommunen fortsetter sine internasjonale aktiviteter på de europeiske arenaer og programmer/prosjekter som tidligere bestemt. Fylkespolitikkerne har bedt administrasjonen om å utarbeide en spisset og konkretisert strategi for fylkeskommunens videre internasjonale engasjement.

Mål 2. Samhandle om internasjonale forhold /prosjekter med andre fylkeskommuner/regioner, næringslivet, utdanningsinstitusjoner og organisasjoner.

Resultat

Østlandssamarbeidet er en viktig arena for internasjonalt samarbeid. Fylkesordfører leder kontaktutvalget i Østlandssamarbeidet der fylkeskommunen deltar

Mål 2009:

Mål 1. Delta i utvalgte programmer/prosjekter som er viktig for Buskerud fylkeskommunes samarbeidspartnere og næringsliv, og som kan støtte opp om det arbeidet som fylkekommunen utøver innen sine kjerneområder (utdanning og regional utvikling).

Resultat

Fylkeskommunen var i løpet av 2009 involvert i forarbeidet til seks europeiske interregionale prosjekter. Tre av disse, VER-DI (Vern og verdiskapning i randsonen av verneområder), Rekreative ruter (Kreative og rekreasjon rundt utviklingen av gang- og sykkelstier) og Padima (policies against de-population in mountain areas) er godkjent og i gang.

Mål 2. Etablere et aktivt nettverk/samarbeid internt i fylkeskommunen, bl.a. med ungdom, om internasjonalt arbeid, herunder gjennom bl.a. deltakelse i programmer/prosjekter.

Resultat

Det er etablert en "internasjonal gruppe" der tilsatte i utviklings- og utdanningsavdelingen er involvert. Gruppa konsentrerer seg mest om introduksjon av nye medarbeidere, men tanken er å involvere flere avdelinger.

Ungdomsnettverket fikk sin forsiktige start i 2009 med opprettelsen av Buskerud ungdomspanel som konstituerte seg i mai og deltok på Østlandssamarbeidet ungdomskonferanse i Hamar i september.

Mål 3. Fortsette et nyttig samarbeid mot Pärnu i Estland og Obrenovac i Serbia.

Resultat

Samarbeidet med Pärnu fortsetter med prosjekter innen temaene skolesamarbeid, karrieresenter kultur og regionplanlegging. Pärnu ønsker samarbeid omkring reiseliv, men samarbeidet har ennå ikke kommet i gang.

Samarbeidet med Obrenovac, "utvikling av demokratiprosessen", fortsetter med prosjekter innen likestilling, kultur, etablering av nye arbeidsplasser og skole. Det søkes KS/ U D om nye midler til samarbeidet i 2010.

Kommuneregionsamarbeidet

Mål for 2009-2012:

Mål 1. Utvikle kommunesamarbeidet til et viktig forum for drøftelser, informasjon og gjennomføring av fellestiltak.

Resultat

Når det gjelder dette målet, befinner de fem regionrådene seg på forskjellige utviklingsstadier i forhold til å fungere godt. Generelt kan det sies at de fylkeskommunale regionkontaktene deltar på alle politiske og administrative møter i regionrådene. Grunnet sen innkalling har ikke alle de politiske regionkontaktene møtt opp på de politiske møtene. Anbefalingene fra regionrådene til fylkesutvalget er vedtatt uten endringer.

Selv om det er god kontakt mellom regionkontaktene og det administrative nivået, er det fortsatt mangler i informasjonsflyten. Dette må forbedres.

I den grad det skjer felles finansiering av prosjekter fra regionrådenes utviklingsmidler og fylkeskommunens utviklingsmidler, er det nå rutiner for at dette skal opplyses i saksframlegget. Total finansiering fra de to partene skal ikke overstige 50 %. Når det gjelder utforming og gjennomføring av fellestiltak, kan dette fremdeles forbedres.

Mål 2. Kommunesamarbeidet skal støtte opp om intensjonene i fylkeskommunens regionale planstrategi og arbeidet i Buskerudtinget

Resultat

I de nye partnerskapsavtalene, som ble vedtatt av fylkestinget i 2009, er det stilt krav om at de prosjektene som støttes skal være i samsvar med Regional planstrategi for Buskerud 2009-2012. Det skal det og tas hensyn til i de regionrådene som har egen strategisk plan for sitt arbeid.

Mål for 2009:

Mål 1. Inngå avtaler med kommuneregionene/kommunene om felles målsettinger for utvikling av regionene og i fellesskap gjennomføre tiltak for å nå målene.

Resultat

Fylkestinget vedtok i 2009 nye partnerskapsavtaler med alle regionene, der tiltakene i Regional planstrategi for Buskerud er tatt inn.

Fylkestinget/fylkesutvalget vedtok gjennomføringsavtaler i 2009 i samsvar med de nye partnerskapsavtalene.

Ikke alle regionene har så langt vedtatt strategiske utviklingsplaner for sin region. Målsettingene i partnerskapsavtalene/gjennomføringsavtalene er derfor knyttet opp mot Regional planstrategi for Buskerud. Etter hvert som det blir utviklet slike planer for regionene, vil det være viktig at disse målsettingene ikke er i strid med de målsettingene som følger av den regionale planstrategien.

Mål 2. Arbeide for kraftfulle regionale utviklingsprosjekter i tråd med satsingsområdene i regionene/kommunene og fylkeskommunens handlingsplan og regionale planstrategi.

Resultat

Antall prosjekter som har fått midler bevilget gjennom de regionale utviklingsmidlene v/regionrådene, er kraftig redusert. Det har resultert i at vi har fått betydelig mer kraftfulle prosjekter enn tidligere, som igjen skyldes at det er stilt krav om det i de nye partnerskapsavtalene. Fylkeskommunens regionale planstrategi ligger som grunnlag for alle tildelingene.

Kulturminnevern

Mål 1. Bidra til å heve kompetansen i kulturvernarbeidet

Resultat

Kulturvernet har jobbet med kunnskapsheving på bruk av ikke-destruktive arkeologiske registreringsmetoder som flybåren laser/lidar og bakkeradar. Det har gitt økt kunnskap på Gis-løsninger og innmålingsutstyr.

Formidling til lag og foreninger er en viktig satsing og et viktig bidrag for å heve kompetansen om kulturminner til befolkningen. Det er holdt foredrag for Drammen guideforening, Bjørneklubben, Røyken historielag, Røyken tur og orienteringsforening, Hringariki historiske senter, Øvre Eiker kommunestyre og Øvre Eiker Arbeiderforening

Mål 2. Bidra til å minske svinn av kulturminner og kulturmiljøer i kommunene

Resultat

Det er foretatt en gjennomgang av fredete bygninger i privat eie for å få en bedre dokumentasjon av samtlige vedtaksfredete hus og anlegg fra 1923 til 1979. Hver lokalitet er beskrevet med bilder og plantegninger.

Det er igangsatt en tematisk kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer i Hole kommune. Målet er å synliggjøre kommunens kulturminner og kulturmiljøer gjennom registrering og kartlegging, og formidle disse til lokalbefolkningen og kommende generasjoner. Arbeidet er godt i gang.

Vi har arrangert minnefinnekurs - prosjektuke i kulturminnevern - for 120 elever på 7. trinnet i Hurum og Lier. Dette er forebyggende arbeid innenfor kulturminnevernet, og bidrar til å skape engasjement for lokale kulturminner.

For å hindre tapet og å sikre deler av løkkene på Kongsberg som ble etablert for arbeiderne ved sølvverket, ble det utarbeidet et 4-årig prosjekt. Målet for antall registreringer som ble satt for 2009 er oppnådd.

Mål 3. Etablere kompetansenettverk for bygningsvern - skape en arena for kompetanseheving innen praktisk kulturvern for håndverkere og et servicetilbud til eiere av fredete og verneverdige bygninger

Resultat

Det er laget en utredning om kompetansesenter for bygningsvern. Det er vedtatt forslag om å starte et 3-årig prøveprosjekt med målsetting om å bedre kompetansenivået innenfor restaureringsfag hos håndverkere i Buskerud. Kompetansesenteret er nå under etablering på Lågdalsmuseet i Kongsberg.

Mål 2009

Mål 1. Markere kulturminneåret 2009.

Resultat

Fylkeskommunen satte seg tre mål for kulturminneåret:

- Støtte frivillige organisasjoner som ønsket å markere kulturminneåret med ulike tiltak. Målet er nådd. 326 000 kr ble fordelt til ulike lag og foreninger med kulturvernformål i 2009. Det ble i tillegg arrangert et kulturarvseminar med fokus både på kulturminnevern og fredete bygninger på Hringariki 9.-10. juni.
- Utarbeide skiltplan og starte arbeidet med å skilte Buskeruds viktigste kulturminner. Målet er nådd. Skiltplanen er utarbeidet og arbeidet med skilting er i full gang.
- Utrede mulighetene for å etablere et kompetansesenter for kulturminnevern. Målet er nådd. Utredningen er behandlet og arbeidet med å starte opp senteret er i full gang.

Vi har bidratt på markeringen av Kulturminneåret i Skriverparken i Øvre Eiker med utstilling av gjenstander og kulturhistorisk foredrag.

Prosjektet Utvalgte kulturlandskap i jordbruket startet opp i 2008 og ble videreført i 2009. Steinssletta i Hole og Ringerike kommuner ble utvalgt. Det er avholdt møter og befaringer for berørte og interesserte.

Prosjektet videreføres i 2010. Da vil det bli større fokus på restaurering av verneverdige bygninger, samt andre typer kulturminner.

Arkitekturvandring for elever på ungdomstrinnet i området Lier sykehus - Lier bygdetun, med rundt 20 stopp med beskrivelser av bygninger eller bygningsmiljøer. Det har i 2009 vært gjennomført en vandring med lærere, som har fått utlevert materiale for å kunne holde det samme opplegget for sine elever.

Det er holdt foredrag for Drammen arkitektforening og gjennomført byvandring i Kongsberg i anledning kulturminneåret 2009.

Mål 2. Igangsette et istandsettingsprogram for fredete bygninger i henhold til tilstandsregistreringsprosjektet som ble avsluttet i 2007.

Resultat

Målet er nådd. Det er utarbeidet 32 arbeidsbeskrivelser for istandsettingsprosjekter planlagt for fredete bygninger.

Mål 3. Foreta registreringer og tilstandsvurdering av automatiske fredete kulturminner for å hindre at nasjonale kulturminner går tapt

Resultat

Kvalitetssikring av "Askeladden", databasen for kulturminner, har bestått i kontroll og korreksjon av tidligere innlagte registreringer og innlegging av informasjon fra eldre arkeologiske registreringer. Dette gjelder først og fremst de omfattende vassdragsregistreringene fra 1958 og utover, og HTK-prosjektet (Hardangerviddaprojektet for Tverrvitenskapelig Kulturforskning) som pågikk i årene 1969-1974. Kulturminner er ferdig innlagt for Hardangervidda. For kommunene i øvre del av Hallingdal og Nore og Uvdal er det delvis ferdig. Målet er ikke nådd for innleggelse av alle tidligere registrerte kulturminner i databasen, da det er et veldig stort materiale, men det har vært en god start.

Kvalitetssikring er viktig for publikumsutgaven av Askeladd-databasen, som ble lansert av Riksantikvaren 7. desember.

I forbindelse med kommunedelplanen i Hole er det foretatt en kontrollregistrering av samtlige arkeologiske kulturminner vest for Kroksundet, med vekt på å avklare vernestatus, sikre bedre kartfesting og å vurdere tilstand, opplevelses- og formidlingsverdi. Det er valgt ut 15 kulturmiljøer av middels, høy og svært høy verdi. Målet er nådd for disse områdene

Den arkeologiske registreringen i forbindelse med Storsandutbygging ble fullført og rapporten presentert for tiltakshavere og kommune.

Kunst og kultur

Kulturkort for ungdom

Mål 1. Stabilisere antall Kulturkortbrukere på 2500

Resultat

Ved årsskiftet var det registrert om lag 1000 aktive kulturkortbrukere. Antallet ungdommer som har brukt ordningen i minst et halvt år, er imidlertid vesentlig høyere. Det ble mot slutten av 2009 utarbeidet en strategisk markedsføringsplan for kulturkortet 2010, og enkelte markedsaktiviteter er

igangsatt. Målet er både å nå ut til nye brukere og å holde på brukerne vi allerede har, så lenge disse er innenfor den aktuelle aldersgruppen.

Mål 2. Videreutvikle Kulturkort for ungdom

Resultat

I løpet av 2009 kom det på plass en ny teknisk løsning for kulturkortet, som medførte at kulturkortet nå kan selges på internett. I denne prosessen har det også blitt bedre tilgang til statistikk knyttet til bruk av kortet. I tillegg vil den økte innsatsen på markedsføringsiden stå for den største utviklingen.

Mål 3. Utvide samarbeidet med den enkelte kommunes servicetorg i forhold til utstedelse av kulturkortet.

Resultat

Ordningen med utstedere er avviklet, som følge av ny teknisk løsning og salg av kulturkortet på internett.

Den kulturelle skolesekken

Mål 1. Styrke det regionale tilbudet innen litteratur.

Fra høsten 2009 utvides abonnementet til å omfatte litteraturtilbud til ett klassetrinn på småtrinnet.

Resultat

Fra skoleåret 2009/10 ble abonnementstilbudet innen litteratur utvidet til også å gjelde elever på 3. trinnet. Dette første året med tilbud til 3. klassingene har fokuset vært på formidling av billedbøker, med en rekke forfatterbesøk under overskriften "Møt en forfatter og en billedbok".

Mål 2. Styrke og videreutvikle det regionale tilbudet innen kulturarv.

Videreutvikle eksisterende tilbud. Igangsette et pilotprosjekt innen arkeologi med base på Hringariki

Resultat

Kulturarv er et av de seks definerte kunst- og kulturuttrykkene i Den kulturelle skolesekken, og har i 2009 blitt styrket gjennom bestillingstilbud innen arkeologi og nye Minnefinnerkurs. Her er det tatt utgangspunkt i arkeologiske utgravninger og kulturminner i skolens lokalmiljø, og kulturvernrådgivere i utviklingsavdelingen har stått for formidlingen. Disse tilbudene har vært så populære at det inntil videre har utsatt igangsettingen av et pilotprosjekt med base på Hringariki. Det har også vært jobbet med videreutvikling av www.historieboka.no, som stadig øker sin stoffmasse og gjør stoffet mer tilgjengelig.

Mål 3. Utarbeide og gjennomføre filmprosjekt i samarbeid med en til to pilotkommuner.

For å imøtekomme St.meld. 8 (2007-2008) Kulturell skolesekk for framtida, som understreker filmmidietts plass i Den kulturelle skolesekken, planlegges utarbeidet pilotprosjekt i en til to kommuner. Prosjektet utføres i samarbeid med ett eller flere av de regionale produsentmiljøene.

Resultat

Pilotprosjektet er utsatt som følge av den pågående prosessen med å utvikle en regional filmpolitikk, og herunder en eventuell etablering av et regionalt filmsenter. Det er naturlig at et eventuelt filmsenter får i oppgave å levere innhold til Den kulturelle skolesekken

Ungdommens kulturmønstring

Mål 1. Bidra til at ungdommer fra alle kommuner deltar i Ungdommens Kulturmønstring.

Ungdommens Kulturmønstring (UKM) er blant Buskerud største kulturarrangement for ungdom.

Resultat

Ungdommens kulturmønstring ivaretas av Buskerud musikkråd, i nær dialog med utviklingsavdelingen. Det arbeides kontinuerlig med å rekruttere flest mulig ungdommer i hele fylket til deltakelse i lokale

mønstringer, og slik legge til rette for fylkesmønstringen. I 2009 har det også vært samarbeid med Pärnu i Estland knyttet til UKM.

Visuell kunst

Mål 1. Revidere utsmykkingsreglene for fylkeskommunale bygg.

Resultat

Fylkestinget vedtok i sak 47/09 revidert utsmykkingsreglement for fylkeskommunale bygg. Det gamle regelverket var fra 1997.

Mål 2. Bidra til at Vestfossen kunstlaboratorium får knutepunktstatus.

Sammen med Øvre Eiker kommune arbeider fylkeskommunen for at Kulturdepartementet gir Vestfossen kunstlaboratorium knutepunktstatus.

Resultat

Det har vært møte med Kulturdepartementet på administrativt nivå for å drøfte hvordan Vestfossen Kunstlaboratorium kan få knutepunktstatus. Etter møtet var inntrykket at knutepunktinstitusjoner ikke lenger sto like sterkt som strategi fra departementets side. På bakgrunn av dette har derfor fylkeskommunen i samarbeid med Øvre Eiker kommune endret tilnærming til saken, og mener at en bør ta utgangspunkt i å etablere et nasjonalt senter for samtidskunst, basert på de samme forutsetningene som knyttes til knutepunkt. Buskerud fylkeskommune har vedtatt å bevilge samme årlige driftstilskudd som Øvre Eiker kommune.

Fylkeskommunens filmsatsing

Mål 1. En utredning om fylkeskommunens filmsatsing er fullført, og skal legges frem til politisk behandling. Utredningen bygger på St.meld. nr. 22 (2006-2007), som belyser den regionale rollen når det gjelder film.

Resultat

I januar 2009 ble det nedsatt en referansegruppe med representanter fra filmbransjen, politikere fra hovedutvalget for kultur, idrett og folkehelse og representanter fra administrasjonen. Det ble avholdt et filmpolitisk seminar for å høre bransjens mening om et regionalt filmsenter. Det ble igangsatt et arbeid sammen med Akershus fylkeskommune, Vestfold fylkeskommune og Østfold fylkeskommune med intensjon om å etablere et felles filmsenter. Hovedutvalget for kultur, idrett og folkehelse fikk saken til orientering i sitt møte 03.09.09. En ekstern utredning var ferdig i begynnelsen av januar 2010. Saken skal fremmes til politisk behandling i februar 2010.

Stipendier og priser

Mål 1. Bruke stipend- og pristildelinger for å oppmuntre og stimulere fremragende kulturarbeid og ved det profilere Buskerud.

Resultat

Det ble avholdt en vellykket prisutdeling i Drammens Teater for alle fylkeskommunens stipend- og prismottakere. Årets fylkeskunstner, som tildeles et arbeidsstipend på 150 000 kr, skal spesielt profilere Buskerud. Lise Knudsen var fylkeskunstner i 2009.

Scenekunst

Mål 1. Ny scenekunstplan for Buskerud skal legges frem til politisk behandling rundt årsskiftet 08/09. Planen vil blant annet ta hensyn til føringer i den nasjonale scenekunstmeldinga fra Kulturdepartementet.

Resultat

Ny scenekunstplan for Buskerud ble behandlet av hovedutvalget for kultur, idrett og folkehelse 26.05.09. I forkant av dette hadde det vært gjennomført en rekke møter med ulike scenekunstmiljøer i fylket, og planutkastet hadde vært ute på offentlig høring i drøye seks uker. Høsten 2009 ble det satt i gang flere tiltak som ledd i implementering av scenekunstplanen. Planen har fokus på teater, dans og opera, og både amatørvirksomheter og profesjonelle miljøer er vektlagt.

Folkehelse

Mål 1. Utarbeide strategiplan for folkehelse, som vedtatt i Regional planstrategi

Resultat

I 2009 har det pågått en regional planprosess for utarbeidelse av "Strategi for folkehelse i Buskerud 2010-2014". Folkehelse er en av åtte satsingsområder valgt av fylkestinget i regional planstrategi for Buskerud 2009-2012. Frem mot høringsutkastet av strategien har det vært gjennomført en bred og tverrfaglig prosess med mulighet for innbyggere og fagpersoner i Buskerud å komme med innspill via møteplasser, diskusjonsforum på www.bfk.no og høring av planprogrammet. Utarbeidelse av strategien har vært gjennomført i tett samarbeid mellom fylkesmannen og fylkeskommunen. Planprogrammet hadde valgt ut helseforskjeller på bakgrunn av sosiale ulikheter, som en av fem problemområder. Utformingen av strategien bygger på et planprogram vedtatt av hovedutvalget for kultur, idrett og folkehelse. I høringsutkastet av strategien som legges frem til politisk behandling 17.februar 2010, er en av tre satsingsområder ungdom mellom 13-23 år med formål å få ungdom til fullføre videregående utdanning.

Mål 2. Bidra til at folkehelse forankres i kommunale planer.

Resultat

Alle kommuneplaner gjennomgås for bl.a. å sikre at folkehelseaspektet er med. I tillegg har strategi for folkehelse vært presentert for alle kommuneplanleggere. Folkehelseaspekter i kommunal planlegging var også tema på Buskeruds egen folkehelsekonferanse på Storefjell i mars, der det var 160 deltagere fra et vidt spekter av fagområder og sektorer. Noen kommuner har forankret folkehelse i selve kommuneplanen, mens andre har forankret det i en kommunal delplan.

Mål 3. Bidra til utvikling av lokale prosjekter som har positiv betydning for folkehelsen.

Resultat

Det er satt i gang mange lokale prosjekter for alle deler av befolkningen som har betydning for folkehelsen. Det er prosjekter i regi av blant annet skoler, organisasjoner og frisklivssentraler. Fylkeskommunen har bidratt til erfaringsutveksling ved regelmessige nettverksmøter og ved avholdelse av Storefjellkonferansen hvor de gode eksempler presenteres.

Integreringsarbeid

Mål 2009 – 2012

Mål 1. Samarbeide om et integrerings-/inkluderingsprosjekt i Hallingdal.

Resultat

Rådet for Hallingdalsregionen følger nå opp dette arbeidet. Fylkesutvalget har bedt om en ny skisse/prosjektplan før midler som er avsatt til integreringsarbeidet, utløses. Ny prosjektskisse forventes fra Rådet for Hallingdalsregionen i løpet av 1. tertial 2010.

Fjellregionsamarbeidet

Mål 1. Utvikle og gjennomføre et internasjonalt prosjekt tilknyttet bruk og verneproblematikken. Aktuelle områder for Buskerud er Trillemarka, Hardangervidda og Hallingskarvet.

Resultat

Prosjektet VER-DI for Trillemarka er utviklet og igangsatt i samarbeid med vernede områder i Danmark og Sverige.

Mål 2. Gjennomføre et forprosjekt for utvikling av en norsk merkevare for kvalitetsmat fra fjellregionen, inklusive et norsk kvalitetsmerke.

Resultat

Hoveddelen av forprosjektet er gjennomført. Gjenstår innhenting av europeisk erfaring før endelig sluttrapport foreligger. Dette vil bli gjennomført 1. halvår 2010.

Euromontana

- Deltatt på årsmøtet i Arantzazu i Spania. Gjennom Fjellregionsamarbeidet ble det valgt ny visepresident fra Norge.
- Utviklet, og fått godkjent, et nytt prosjekt under Interreg IVC kalt PADIMA, Policy against depopulation in mountain areas (politikkutforming for å motvirke nedgang i folketallet i fjellregioner), i samarbeid med Torino-regionen i Italia, Massif Central i Frankrike, Teruel-regionen i Spania, Dalarna i Sverige og Hedmark fylkeskommune. Prosjektet ledes av Euromontana i samarbeid med Teruel. Prosjektet er et resultat av initiativ fra Buskerud fylkeskommune i samarbeid med Euromontana og Teruel-regionen i Spania. For vår del er prosjektet en viktig del av oppfyllelsen av satsingsområdet "Kommunar med nedgang i folketallet" i Regional planstrategi for Buskerud 2009-2012.

Fylkesbiblioteket

Mål for 2009 -2012

Mål 1. Buskerud skal ligge i forkant på områder som litteraturformidling, livslang læring, digitale tjenester/nye medier, på ungdom som målgruppe og biblioteket som sosial arena.

Resultat

- Buskerud fylkesbibliotek (BFB) hadde hovedansvaret for gjennomføring av Ung 3.0-konferansen i 2009.
- Leder Popkult-prosjektet i Drammensbiblioteket som går nye veier i litteraturformidling, og bl.a. gjennomfører Spillnatt.
- Har presentert prosjektet på regionale festivaler og bibliotekkonferanser i inn- og utland.
- Samordner seminarer, konferanser og prosjekter med fire nabofylker, inkludert "Leseårskalender" og "E-diktet", en nettbasert formidlingstjeneste for lyrikk.
- Ungdomsbokgildet blir eksportert til Vestfold, og har avfødt en egen publikasjon som blir sendt ut til alle skoler og bibliotek i fylket.

Mål 2. Fylkesbiblioteket har utviklet nye og forbedrede tjenester.

Resultat

Prosjektet "Utlån av ebøker" er banebrytende nasjonalt og internasjonalt. Prosjektet "Fotoarv" kan også bane vei for nye og bedre tjenester på hele ABM-feltet (arkiv, bibliotek og museum) dersom søknaden om støtte innvilges. Se også Popkult, Spillnatt, E-dikt, "leseårskalender" og Ungdomsbokgilde over.

Mål 3. Bibliotekenes bidrag til verdiskaping er allment kjent og politisk anerkjent.

Resultat

Fylkesbiblioteket er i gang med en omfattende evaluering av bibliotekene gjennom prosjektet "Lukter det framtid", der også bibliotekenes overordnede og eiere trekkes inn. Bibliotekenes potensial spilles inn i flere og bredere sammenhenger, som Regional delplan for livslang læring og samarbeidet i utviklingsavdelingen.

Mål 4. Bibliotekene i fylket samarbeider tett og planmessig med hverandre, og blir stadig mer attraktive samarbeidspartnere hjemme og ute.

Resultat

Prosjektet "Lukter det framtid" danner opptakten til en omforent plan for bibliotekene i fylket.

Mål 5. Den mobile bibliotek tjenesten er fornyet.

Resultat

Fornyelsen går inn som sentralt ledd i overnevnte plan.

Mål 6. Lokale læringsentra er etablert, også i bibliotek (jfr. Drammensbiblioteket).

Resultat

Et eget prosjekt for styrking og utvikling av bibliotekenes bidrag til livslang læring supplerer og støtter mer allmenne planer og tiltak i fylket. Fylkesbiblioteket støtter etableringen av læringsentra knyttet til OPUS/Karrieresentrum på Ringerike (folkebiblioteket) og Kongsberg (videregående skole-biblioteket).

Mål 7. Bibliotekenes praksis er kunnskapsbasert og de ansattes kompetanse oppgradert.

Resultat

Fylkesbiblioteket utvikler verdiproduksjon i nettverk med utgangspunkt i to ulike case: Bibliotekstatistikk og e-læringsprogrammet "23 ting". Fylkesbiblioteket tar rollen som inspirator og innovasjonsaktør for bibliotekutvikling og kunnskapsproduksjon i en praktisk kontekst. Buskerud fylke vil være pilot når et internasjonalt opplegg for kursing i statistikk skal gjennomføres i 2010.

Bibliotekstatistikk i samlingsutvikling

Prosjektet tar utgangspunkt i "kasseringsstuntet" ved Nes bibliotek i 2008 og skal utvikle statistikkcyklusen og analysedelen av statistikkarbeidet.

E-læringsprogrammet "23 ting"

Utgangspunktet for kurset er å drive opplæring av bibliotekansatte slik at de kan bli i stand til å lage nye tjenester eller drive opplæring av andre. "23 ting" inngår i en nødvendig digital kompetanseheving for bibliotekansatte og som et ledd i satsingen på livslang læring.

Fylkesbiblioteket har på oppdrag fra ABM-utvikling videreutviklet opplegget slik at det nå omfatter hele ABM-feltet <http://betasuppe.abmblogg.no/>. Ni fylker, deriblant Buskerud, vil kurse ansatte i ABM-sektoren i sosiale medier i 2010.

Mål for 2009

Mål 1. Flere bibliotek tilbyr voksne opplæring i digital basiskompetanse.

Resultat

Foreløpig har økningen i tilbudet vært beskjedent. Innsatsen forsterkes i 2010.

Mål 2. En samordnet strategisk planprosess for og med bibliotekene i fylket er i gang.

Resultat

Prosessen er innledet med felles studietur og oppstart av prosjektet "Lukter det framtid". For øvrig har fylkesbiblioteket bidratt til fylkeskommunens strategiplan for IKT, og til handlingsplanen for skolebibliotek.

Mål 3. Kulturminneåret markeres med digitalisering og tilgjengeliggjøring av lokalhistoriske samlinger i bibliotekene, i samarbeid med Historieboka.

Resultat

Prosjekt "Fotoarv" (digitalisering og tilgjengeliggjøring av historiske foto i Buskerud) er skissert og søknad om støtte sendt ABM-utvikling.

Mål 4. Litteraturformidlingen er styrket, særlig gjennom bibliotekenes bidrag i Den kulturelle skolesekken (DKS).

Resultat

Abonnementstilbudet i litteratur er utvidet med 3. trinnet i småskolen. Nytt bestillingstilbud med bibliotekarer som profesjonelle formidlere. BFB representerer nå fylkeskommunenes interesser som litteraturprodusent i riksorganet "Litteraturbruket".

Samferdsel/løyver/TT

(Fylkesveger, kollektivtransport og skoleskyss omtales under egne punkt)

Transportløyveforvaltning

Mål 1. Sikre tilfredsstillende transporttjenester i samarbeid med næringen og kommunale myndigheter.

Resultat

Det gis god service og rask løyvebehandling til løyvesaker (for drosje, tur- og godstransport), banker, offentlig etater og ellers de av fylkets innbyggere som har spørsmål om lover og regler vedrørende praktisering av transportyrket. Vi har opparbeidet et godt samarbeid med næringen og kommunale myndigheter om drosjetilbudet.

Transporttilbud for funksjonshemmede (TT)

Mål 1. TT-tjenesten bidrar til at funksjonshemmede som ikke kan bruke våre ordinære rutetilbud, likevel skal ha mobilitet til å kunne delta i det alminnelige samfunnsliv. Tilbudet om TT-reiser med taxi har fått økning i budsjettet både i 2007 og 2008. I 2009 foreslås å stabilisere omfang og kvalitet på tilbudet. Det forutsettes fortsatt nært samarbeid med kommunene og med Fylkesrådet for funksjonshemmede om utvikling av tilbudet.

Resultat

TT-tjenesten har som mål å bidra til at funksjonshemmede som ikke kan benytte våre ordinære ruter, skal ha mobilitet til å kunne delta i det alminnelige samfunnsliv. I 2009 har i alt 4.579 brukere hatt tilbud om TT-transport. Dette er nesten 300 flere enn i 2008. I tillegg fikk hver enkelt TT-bruker økt sin reiseverdi med 500 kr per år fra 01.04.09. Men til tross for vel 7 % flere bruker og ca. 12 % økt verdi i TT-kortet, har antall TT-turer vært stabilt på ca. 90.000, og fylkeskommunens netto utgift har vært stabil på ca. 12,5 mill. kr.

Organisasjonen

Mål 1. Utviklingsavdelingens teamorganisering har bl.a. som mål å bidra til økt tverrfaglig arbeid, økt læring og økt kreativitet. Dette skal videreutvikles gjennom en systematisk og involverende evaluering, slik at organisasjonen står enda bedre rustet til å løse sine utviklingsoppgaver. Kontinuerlig utvikling betinger kontinuerlig evaluering.

Det skal igangsettes en visjonsbasert og involverende utviklingsprosess som planlegges å vare ett til to år. Målsettingen er å bli blant de beste fylkene i landet på regionalutvikling. Det vil gis opplæring i prosessedelse til ansatte.

Resultat

Kurs i prosessledelse for ansatte i utviklingsavdelingen og andre ansatte i sentraladministrasjon ble gjennomført i oktober. Teamene ble evaluert i 2009 og oppfølging/endringer i henhold til dette vil skje i januar/februar 2010.

Regnskap for utviklingsavdelingen

	Regnskap 2008	Budsjett 2009		Regnskap 2009	Avvik 2009
		Vedtatt	Justert		
Lønn	44,9	40,2	42,9	47,3	-4,4
Øvrige driftsutgifter	242,5	162,1	262,3	302,3	-40,0
Sum driftsutgifter	287,4	202,3	305,2	349,6	-44,4
Sum driftsinntekter	-183,1	-75,6	-140,6	-200,3	59,7
Netto driftsresultat	104,3	126,7	164,6	149,3	15,2

Årets driftsresultat omfatter politiske vedtak som er påbegynte, men ennå ikke fullførte, 9,45 mill. kr. I tillegg er det udisponerte midler fra hovedutvalgenes disposisjonskonto (ikke bundet opp i vedtak) på til sammen 1,56 mill. kr.

Avvik på lønn skyldes premieavvik på 3,4 mill. kr, bruk av prosjektmedarbeidere finansiert iht. politiske vedtak og generell høy lønnsvekst (budsjett pr 30.04.08 – mange med lønnsendring fra 01.01.09)

Underforbruk på Transport for funksjonshemmede (TT) er på 2,981 mill. kr. TT-reglementet er endret, men dette gjenspeiles ennå ikke i faktisk kjørte turer. Det kan være en forklaring på det relativt store underforbruket.

Underforbruk biblioteket

En stor del av overskuddet kan knyttes til Bokbussen. Det ble holdt igjen midler til bokbuss-driften pga

- usikkerhet i forhold til kostnader ved overgang fra drift av to bokbuss til en
- lønnskompensasjon for bokbusspersonalet
- midler til omstilling av bokbusstjenesten som fylkesbiblioteket ikke har hatt personalressurser til å igangsette i 2009

Avvik driftsinntekter

Økte driftsinntekter skyldes bl.a. at utviklingsavdelingen på bakgrunn av prosjektsøknader og samarbeidsprosjekt er tildelt mer midler. Økning i spillemidler til idrettsanlegg, statlige midler til folkehelse og fredete bygninger gir også utslag i økte driftsinntekter.

Noe av de økte driftsinntektene benyttes til prosjektledere, men mesteparten går tilbake til Buskerudsamfunnet via organisasjoner og kommuner.

Samferdsel

I 2009 er det gjort vedtak i Stortinget om overføring av ansvaret for "øvrige riksveier" til fylkeskommunen fra 2010. Fylkestinget har dessuten gjort vedtak om å etablere nytt innkjøpsorgan for kollektivtransport og skoleskyss sammen med kommunene. Aktiviteten i samferdselssektoren bærer i 2009 preg av disse vedtakene. Det er arbeidet mye med å forberede organiseringen av samferdselsavdelingen.

Samferdselsoppgavene rapporteres i 2009 av fylkesrådmannens stab på de oppgavene som løses i fylkeskommunen og av Vestviken Kollektivtrafikk AS og Statens vegvesen. Løyveforvaltning, transportberedskap og Transporttjenesten for funksjonshemmede rapporteres fra utviklingsavdelingen.

Kollektivtrafikk

Vestviken Kollektivtrafikk AS (VKT) har også i 2009 hatt ansvaret for kjøp og utvikling av kollektivtrafikk og skoleskyss. Forholdet mellom VKT og fylkeskommunene (eierne) er regulert i en fast rammeavtale og årlige leveranseavtaler. Leveranseavtalen for 2009 ble godkjent av hovedutvalget for samferdselssektoren den 3.3.09 i sak 17/09. Administrasjonen i fylkeskommunen og VKTs avdelingskontor har månedlige samarbeidsmøter om saker av felles interesse.

Buskerud Kollektivtrafikk AS.

Fylkestinget vedtok den 17.6.2009 i sak 39/09 å invitere kommunene til å stifte Buskerud Kollektivtrafikk AS. På stiftelsesmøte den 26.10.2009 tegnet 17 kommuner og fylkeskommunen 5 mill. aksjer, og godkjente aksjonæravtale og vedtekter. Fire kommuner deltar foreløpig ikke i selskapet. Det er Drammen, Lier, Hemsedal og Nore og Uvdal.

Selskapets styre ble konstituert 3.11.09 og det er ansatt administrerende direktør som tiltrer 1.3.10. Selskapet er fortsatt under etablering, og kollektivtransport- og skoleskyssoppgavene vil bli ivaretatt av VKT til 30.6.10.

Belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk

Buskerud fylkeskommune og Drammensområdet ble i 2009 tildelt 20 mill. kr fra den statlige belønningsordningen. Midlene er foreløpig brukt til oppgradering og vedlikehold av holdeplasser, økt kollektivtilbud til Konnerud og planlegging av flere nye tiltak. Avklaring om tildeling kom først i mai/juni 2009. Det har ikke vært mulig å gjennomføre alle tiltak som forutsatt i 2009. Gjennomføringen vil fortsette i 2010.

Fylkeskommunen ble sammen med fem kommuner og andre aktører i forprosjektet Buskerudbyen (se *nedanfor*) invitert til å drøfte en 4-årig avtale om belønningsmidler for perioden 2010 – 2013. Det er i 2009 lagt ned betydelig arbeid både i forberedelsene til etablering av Buskerudbyprosjektet og til å utarbeide tiltaksplan og avtale om belønningsmidler. (*Avtale om tiltakspakke med tilskudd fra belønningsordningen for 2010-13 ble undertegnet av alle partene den 5.2.2010.*)

Buskerudbyprosjektet

Fylkestinget vedtok i samlingsen den 15.- 16.12.09 i sak 81/09 å slutte seg til avtalen om et 5-årig utviklingsprosjekt i Buskerudbyen. Prosjektets hovedoppgaver de neste årene blir å utarbeide en felles areal- og transportplan, gjennomføre tiltak knyttet til belønningsordningen for bedre kollektivtrafikk og mindre bilbruk, drøfte fortløpende utfordringer samt informasjon om prosjektet. Buskerudbyprosjektet har som en av sine målsettinger å legge til rette for mer miljøvennlig transport og mindre utslipp av klimagass fra transportsektoren.

Anbud i kollektivtransporten

Hovedutvalget for samferdselssektoren behandlet den 24.11.09 sak 54/09 om implementering EU-forordningen om anbud i kollektivtransporten. Fylkestinget tok utvalgets vedtak til orientering i samlingen 15.-16.12.09 i sak 78/09. All kollektivtransport skal være konkurranseutsatt innen juli 2015.

Kollektivtrafikkplan

Arbeidet med å utarbeide Kollektivtrafikkplan for Buskerud 2011 – 13 ble startet opp høsten 2009. Hovedutvalget for samferdselssektoren bevilget den 8.9.09 i sak 41/09 midler til planleggingsarbeidet.

Vestviken Kollektivtrafikk AS

Vestviken Kollektivtrafikk AS (VKT) administrerer kollektivtransporten og skoleskyssen i Buskerud for fylkeskommunen i 2009. Fra selskapet har vi mottatt følgende rapport om aktivitetene i 2009:

Mål: 1,5 – 3 % flere passasjerer
Resultat: 1 % flere passasjerer (11,2 mill.)

Kostnadsutvikling:

Vestviken Kollektivtrafikk AS (VKT) har fått en rammeoverføring av Buskerud fylkeskommune på 231,3 mill. kr i 2009, inkl. tilskudd for Hallingbussen og elektronisk billettering. Overføringen har vært tilstrekkelig til å videreføre kollektivtilbudet, med visse justeringer i produksjon. Endringer som er gjort har kun marginal innvirkning på totalproduksjon, men med midler fra belønningsordningen har det vært mulig å forbedre tilbudet noe i Drammensområdet. Takstøkningen var på 4,9 % i 2009.

Trafikkutvikling

Det er satt som målsetting en passasjervekst på 1– 3 % i 2009. Trafikktallene viser at det totalt i Buskerud har vært en passasjerøkning på 1 %:

Selskap	Passasjerer i 2008	Passasjerer i 2009	Endring i %
Nettbuss Drammen AS	9 777 953	9 874 378	+ 1 %
Nettbuss Ringerike AS	854 909	866 720	+ 1 %
Skreprud ANS	12 166	12 325	+ 1 %
Sogn Billag, Fjord 1 (Hemsedal)	96 248	104 917	+ 9 %
Hallingdal Billag Fjord 1 AS (Ål)	249 293	247 832	- 1 %
Hallingbussen (Tidl. Vøgne)	21 149	21 297	+ 1 %
SUM	11 011 718	11 127 469	+ 1 %

Rutetilbudet i Drammensområdet

Busstilbudet på linje 04 Vinnes- Åskollen er forlenget til Kniveåsen og har fått hyppigere avganger i rushtiden. Økningen finansieres av Drammen kommune. Det samme gjelder en liten forsterking av linje 25 til Gulsbogen. Linje 51 Drammen - Mjøndalen er styrket noe på ettermiddagen.

I oktober ble rutetilbudet til Konnerud økt fra fire til seks avganger i timen. Økningen koster noe over 400.000,- kr per mnd og finansieres av den statlige belønningsordningen for økt kollektivtrafikk og mindre bilbruk.

Busstilbudet i Kongsberg

Fylkestinget vedtok den 30.4.09 i sak 14/09 å benytte 2,5 mill. kr til å styrke kollektivtilbudet i Kongsberg. Hovedutvalget for samferdselssektoren godkjente den 3.6.09 i sak 40/09 forslag til tiltakspakke. Fra 05.10.09 er det etablert ny pendelrute fra Gamlegrendåsen Syd via Kongsberg knutepunkt og til Teknologiparken. Lørdagsrutene i Kongsberg by ble utvidet med halv frekvens fra kl 1500 til kl 1800. I tillegg er det investert i bedre bussmateriell og holdeplasser. Satsingen videreføres i 2010.

Hallingbussen

Hallingbussen er videreført med statlige midler i 2009. Passasjertallet er stabilt på ca. 21 000 passasjerer per år. Hovedutvalget for samferdselssektoren vedtok den 24.11.09 i sak 54/09 at ruten skal legges ut på anbud fra 1.1.2012.

Utredning om ungdomskort og "Ung voksen kort"

Fylkestinget ba 16.12.08 i budsjettbehandlingen om at arbeidet med å utrede en utvidelse av Ungdomskortet og innføring av "Ung voksen kort" i Buskerud forseres. Mulighetene for å etablere "Ung voksen kort" er ikke avklart med ruteselskapene. Det er selskapene som har markeds- og inntektsansvaret, og som derfor krever kompensasjon for inntektsbortfall. Saken vil bli drøftet videre i 2010.

På bakgrunn av innføring av nytt takst/sonesystem fikk ungdomskortet lik pris i hele fylket fra 01.10.2009

Trygt hjem for en 50-lapp

Drosjetilbudet for ungdom natt til søndag er etablert på Gol (Gol-Ål og Gol-Nes), Kongsberg (Kongsberg-Hvittingfoss og Kongsberg-Lampeland) og i Ringerike (Hønefoss-Hallingby og Hønefoss-Nakkerud).

Tilbudet i Hønefoss og Gol blir jevnlig benyttet og har hatt en positiv passasjerutvikling, mens tilbudet i Kongsberg blir lite brukt.

Årstall	Antall reisende	Kostnader
2008	372	81 489,-
2009	458	160 626,-

Statistikk pr kommune i 2009:

Kommune	Antall reisende	Kostnader
Kongsberg	56	28 202,-
Ringerike	206	103 824,-
Gol	196	28 600
SUM	458	160 626,-

I møte i hovedutvalget for samferdssektoren den 3.3.09 i sak 29/09 ble det gitt en orientering om tilbudet "trygt hjem for en 50-lapp". Utvalget ba om en vurdering av mulighetene for å forbedre tilbudet. På denne bakgrunn ble det i september gjennomført møter med representanter for ungdommen, kommunene, trafikksikkerhetsutvalgets sekretariat og taxisentralene i de berørte kommunene. Hovedutvalget behandlet saken på nytt den 13.10.09 i sak 48/09. Forslag til nytt reglement er i desember 2009 sendt på høring og det vil bli lagt frem endringsforslag til hovedutvalgets møte i mars 2010.

Utskifting av elektronisk billetteringssystem

Utskiftning av billettsystemet har blitt forsinket i forhold til opprinnelig tidsplan. Dette skyldes at systemet også skal integreres i kommersielle ekspressbusser og at det er stilt krav om endringer i systemvaren. Det forventes at systemet settes i drift våren 2010.

Biodiesel

Nettbuss bruker 10 % innblandet biodiesel basert på rapsolje i 2009.

Kundetilfredshetsmåling

Målingen ved årsskiftet 2007/08 viste for Buskerud samlet en nedgang i kundetilfredshet fra 71 til 68 poeng på en skala fra 1 til 100. Nettbuss Drammen har gjennomført ny måling i juni 2009 og fikk en total score på 73 poeng. For Nettbuss Ringerike og Hallingdal gjennomførte VKT måling i oktober 2009 med total score 70 poeng.

Sitteplass for elever i grunnskolen

VKT har i samarbeid med transportørene fulgt opp tidligere vedtak om at grunnskolelever ikke skal stå på bussen når kjørehastigheten er høyere enn 60 km/t. Det er satt inn assistansebusser på strekninger der dette var et problem. Høsten 2008 kostet dette ca. 1,5 mill. kr. Årseffekten på ca. 3 mill. kr var lagt inn i budsjettet for 2009 – og er benyttet. Ved utgangen av 2009 synes det som om kravene er oppfylt.

Skolestruktur

Skolestrukturen er endret i noen kommuner. Dette har ført til økte kostnader i skoleskyssen i Flesberg og Ringerike kommune fra høsten 2009.

Rjukan-ekspressen

Er lagt ned. Det er derfor i 2009 satt inn egne busser i Jondalen.

Sonesystem

Det ble innført nytt takstsonesystem i Buskerud i 2009.

Hurtigbåten Slemmestad-Oslo

Tide Sjø kom inn som ny operatør fra juli 2009. Hovedutvalget for samferdselssektoren behandlet den 3.3.09 i sak 18/09 rapport om muligheter og kostnader for utvidet båttilbud og vedtok at saken skal følges opp i kollektivtrafikkplanen for Buskerud.

Belønningsordningen for bedre kollektivtrafikk og mindre bilbruk

Drammensområdet ble tildelt 20 mill. kr i 2009. Det vises til omtale foran. Belønningsmidler er bl.a. benyttet til å forsterke rutetilbudet til/fra Konnerud og Nedre Eiker fra høsten 2009.

BRA-midler (Bedre infrastruktur, Rullende materiell og Aktiv logistikkforbedring)

Den statlige tilskuddsordning til universell utforming av kollektivtransporten ble etablert i 2006. I 2009 fordelte Samferdselsdepartementet totalt 56 mill. kr. Vestviken Kollektivtrafikk AS ble på vegne av aktørene (kommuner, transportører osv) tildelt totalt 2 mill. kr til to prosjekter i 2009. Unibuss i Drammen fikk 1,5 mill. kr og TIMEkspressen linje 10 Hønefoss – Drammen - Oslo fikk 0,5 mill. kr. Søkerne må selv bidra med egenandel på 25 % av tiltakets kostnad.

KID-midler (Kollektivtrafikk i distriktene)

Kveldsruten mellom Åmot – Sigdal ble etablert med støtte fra den statlige tilskuddsordningen i august 2008. Tiltaket ble videreført i 2009. Hovedutvalget for samferdselssektoren vedtok den 13.1.09 i sak 12/09 å bidra med 200.000 kr til tiltaket. I tillegg finansieres tilbudet med 150.000 kr fra de berørte kommunene og 350.000kr fra KID-midlene. Høsten 2009 benyttet 1.608 passasjerer ruten.

Infrastruktur – veger og jernbaner

Overføring av ansvaret for øvrige riksveier

Stortinget har ved behandlingen av forvaltningsreformen i 2008 lagt opp til at ansvaret for øvrige riksveier overføres til fylkeskommunene fra 2010. Fylkeskommunen har gjennom 2009 forberedt seg på denne overføringen. Det gjelder blant annet beslutningen om å opprette egen samferdselsavdeling.

Handlingsprogram for riksveiene 2010 – 2013

Fylkestinget behandlet den 18.6.2009 i sak 37/09 forslag til Handlingsprogram for riksveiene (stamveiene) og sluttet seg i hovedsak til Statens vegvesens forslag. Fylkeskommunen vektlegger spesielt fem store vegprosjekter. (Se omtale nedenfor.)

Handlingsprogrammet bygger på Stortingets vedtak fra juni 2009 om Nasjonal Transportplan 2010 – 19 (NTP).

Store vegprosjekter:

- RV 7 Sokna – Ørgenvika. Fylkestinget (og berørte kommuner) ga i oktober 2009 sin tilslutning til forslag til bompengeregulering for prosjektet (50 % bompenger). Tiltaket er ferdig regulert og omtalt i NTP 2010-19. Bompengeproposisjon forventes å bli behandlet i Stortinget våren 2010.
- Rv 23 Lillesand – Dagslett. Fylkestinget (og berørte kommuner) behandlet mulighetsstudie for bompengefinansiering av Rv 23 den 16.10.08. Fylkestinget ga sin tilslutning til at det arbeides videre med et bompengekonsept (Inntil 70 % bompenger). Tiltaket er omtalt i Nasjonal Transportplan 2010 – 19. Det er godkjent kommunedelplan for vegsystemet i ytre Lier. Kommunedelplanen kan legges til grunn for videre arbeid med prosjektet. Arbeidet med reguleringsplan for deler av tiltaket innenfor Lier kommunes grenser og kryssløsninger i Lier er igangsatt. Det er tatt

kontakt med Vegdirektoratet for å drøfte forlengelse av bompengeneinnkrevningen på Rv 23 ved Måna (Oslofjordtunnelen)

- E 134 Damåsen – Saggrenda. Fylkestinget ga den 30.4.08 sin prinsipielle tilslutning til at E 134 gjennom Kongsberg finansieres delvis med bompenger (60 % av kostnadene). Dette legges til grunn i videre planlegging. I 2009 er det arbeidet med å sikre finansiering og igangsetting av reguleringsplanleggingen.
- E 16 Sandvika – Hønefoss. Mulighetsstudie for bygging og finansiering av 4 felts E 16 ble behandlet i fylkestinget allerede i juni 2006. Fylkestinget sluttet seg til prinsippet om bompenger og innkreving etter antenneprinsippet. I 2007, 2008 og 2009 er det gjennomført oppfølgingsmøter, men videre planlegging ble stanset opp p.g.a. manglende statlige bevilgninger til planlegging. Det forutsettes ny oppstart av kommunedelplanarbeidet i 2010.
- Rv 35 Hokksund – Åmot. Fylkestinget behandlet mulighetsstudie for utbygging og finansiering den 30.4.08. Fylkestinget ga sin tilslutning til at det arbeides videre med et bompengekonsept. Tiltaket er omtalt i Nasjonal Transportplan 2010 – 19, men er ikke prioritert med planleggingsmidler verken i 2009 eller 2010.
- Regionalt vegselskap. Fylkesrådmannen har, under henvisning til bl.a positive vedtak i fylkestinget, blitt invitert til å delta i utredningsarbeid knyttet til etablering av regionale vegselskap. Samferdselsdepartementet har bestilt en utredning om muligheten for å opprette regionale/fylkeskommunale bompengeselskap. Utredningsarbeidet ledes av Vegdirektoratet og startet opp i november 2009. Resultatet av utredningsarbeidet skal presenteres våren 2010.

Jernbane og havn

Ringeriksbanen

I oktober 2008 ble det lagt frem en konseptvalgutredning for Ringeriksbanen som ble behandlet i fylkestinget den 17.12.08. Konseptvalgutredningen konkluderer med at det er behov både for ny Ringeriksbane og 4 felts E 16 mellom Sandvika og Hønefoss. I 2009 er det gjennomført flere møter med sikte på å komme frem til en avklaring om videre prosess. Konseptvalgutredningen er ennå ikke godkjent.

Intermodalt knutepunkt* i Drammen

I 2008 ble Samferdselsdepartementet og Jernbaneverket enige om å utarbeide konseptvalgutredning (KVU) for hele jernbanesystemet i Drammensområdet, inklusiv vurdering av godssenter i Drammensområdet. Arbeidet med Konseptvalgutredningen har startet opp i regi av Jernbaneverket i 2009. Arbeidet koordineres med Buskerudbyen.

* *Intermodal = kombinasjon av flere systemer.*

Stasjonsmønster

Fylkeskommunen ble i november 2009 invitert til å delta i Jernbaneverkets utredning om stasjons- og stoppmønster på banestrekninger gjennom Buskerud fylke. Arbeidet koordineres med Buskerudbyen i nedre Buskerud.

Togtilbudet

Buskerud fylkeskommune og NSB AS har god dialog om togtilbudet i vårt fylke. I 2009 er det dessuten i samarbeid med Buskerudbyprosjektet utarbeidet et notat (juni 2009) sammen med NSB og Jernbaneverket om mulighetene for å forbedre togtilbudet på strekningen Lier - Kongsberg fra 2012.

Fylkesveger

Budsjett og regnskap fordeler seg slik på drift/vedlikehold og investeringer. Regnskapet er i henhold til Statens vegvesens regnskapssystem:

(beløp i hele 1000 kr og etter **kontantprinsippet**)

Drift og vedlikehold	Bevilgning 2009	Til disposisjon*	Regnskap	Forbruk i prosent	Avvik
Netto inkl. mva-ref	85089	87783	80147	91	7636

*Til disposisjon er tildelt beløp i 2009 + ev overført mer/mindreforbruk fra 2008, pluss 5 mill. kr i tilleggsbevilgning. (Ft-sak 14/09) Se tekst under.

(beløp i hele 1000 kr og etter **kontantprinsippet**)

Investeringer	Bevilgning 2009	Til disposisjon*	Regnskap	Forbruk i prosent	Avvik
	88860	107563	89777	83	17786

* Til disposisjon er tildelt beløp i 2009 + ev overført mer/mindreforbruk fra 2008, pluss 15 mill. kr fra regjeringens tiltakspakke og en forskuttering fra perioden 2010 -2012 på 3,4 mill. kr. Se tekst under.

Drift og vedlikehold

Midlene til drift og vedlikehold blir benyttet til funksjonskontrakter, bruvedlikehold, vegdekker og oppmerking. I fylkestingsak 14/09 ble det også bevilget 3,5 mill. kr til ekstra vedlikehold av fylkesveg 192, Bjøre – Haslerud og 1,5 mill. kr til fylkesveg 202, Gulsvik – Veteren. For 2009 er det et mindreforbruk på 7,6 mill. kr. Ledige midler foreslås overført til 2010.

Investeringer

Midlene til investeringstiltak benyttes i hovedsak til oppgradering av fylkesveger til 10 tonn tillatt akseltrykk, til utbedring av bruer og flaskehals, til bygging av gang-/sykkelveger og til trafikksikkerhetstiltak. I tillegg til ordinær bevilgning til investeringstiltak, ble det i henhold til fylkestingssak 41/08 forskuttert 3,5 mill. kr fra perioden 2010 -2013 til videreføring av utbedringen på fylkesveg 192, Bjøre – Haslerud. Det ble inngått en avtale om kostnadsdeling mellom Krødsherad kommune og Buskerud fylkeskommune. Anslått kostnad på 7 mill. kr var forutsatt delt likt mellom partene, og fylkeskommunens andel på 3,5 mill. kr er forskuttert fra investeringsmidler til fylkesveger i perioden 2010 – 2013. I tillegg til dette kommer en ekstra bevilgning på 3,5 mill. kr til ekstra vedlikehold som omtalt over.

I Buskerud ble det også stillet 15 mill. kr til disposisjon fra regjeringens tiltakspakke til fylkesveginvesteringer.

Regjeringens tiltakspakke	Kommune	Tildeling mill. kr	Forbruk 31.12.09 mill. kr	Gjenstående 31.12.09 mill. kr
Fv 133, Mjøseng – Hole bru	Sigdal	4,6	4,6	0
Fv 155, Sønsterud – Rørvik	Ringerike	1,0	0	1,0
Fv 213, Nesbyen – Svenkerud	Nes	1,9	1,1	0,8

Fv 107, ny Bruhaug bru	Rollag	7,5	7,5	0
Sum		15,0	13,2	1,8

I tabellene under redegjøres det spesielt for ovennevnte 15 mill. kr fra regjeringens tiltakspakke og bevilgning til ekstra vedlikehold i henhold til fylkestingsvedtak 14/09:

Ekstra bevilgning til vedlikehold, Ft-sak 14/09	Kommune	Tildeling mill. kr	Forbruk 31.12.09 mill. kr	Gjenstående 31.12.09 mill. kr
Fv 202, Gulsvik – Veteren	Flå	1,5	0	1,5
Fv 192, Bjøre – Haslerud	Krødsherad	3,5	0	3,5
SUM		5,0	0	5,0

Kommentarer til tabellene over:

- Mindreforbruket på Fv 213, Nesbyen – Svenkerud skyldes forsinket planlegging og grunnerverv. Prosjektet lyses ut på anbud primo 2010 med samlet gjennomføring inneværende år.
- Mindreforbruket på Fv 202, Gulsvik – Veteren skyldes at prosjektet er todelt med midler fra ekstrabevilgning og ordinær bevilgning. Prosjektet er gjennomført for den ordinære bevilgningen. Fordi det kunne velges enklere løsninger enn dem som var lagt til grunn i budsjettet, medfører dette et mindreforbruk på 1,5 mill. kr som tilsvarer tiltaksmidlene.
- Ledige midler til fylkesveg 192, Bjøre – Haslerud er sammen med opprinnelig tildeling (3,5 mill.kr) og tilskudd fra Krødsherad kommune (3,5 mill. kr) disponert i kontrakt med entreprenør. Arbeidene er igangsatt, og midlene er derfor bundet til forbruk i 2010.

For 2009 er det samlet mindreforbruk på 17,8 mill. kr til investeringer.

Flaskehalsar og bruer

Det var til sammen 32,7 mill. kr disponibelt til bruer i 2009. Det er et samlet mindreforbruk på 5,2 mill. kr på posten "Flaskehalsar og bruer. Mindreforbruket skyldes i hovedsak at det gjenstår midler til garanti, sikkerhetsstilling og etterarbeider på Bruhaug bru på fylkesveg 107. Etterarbeidene forutsettes gjennomført 2010.

Følgende bruer er ferdigstilt i 2009:

- Fylkesveg 107, Bruhaug bru og jernbaneundergang.
- Fylkesveg 145, Kattfoss bru
- Fylkesveg 178, Sokna bru
- Fylkesveg 172, Killingstrømmen bru
- Fylkesveg 146, Haugfoss bru
- Fylkesveg 244, Heståni bru

Oppgradering av fylkesveger

Til sammen var det 23,6 mill. kr disponibelt til oppgraderingstiltak i 2009, inkl. 3,5 mill. kr som er forskuttet til strekningen Bjøre – Haslerud på fylkesveg 192.

Prosjektene som er gjennomført i 2009 er:

- Fylkesveg 71, Teigen – Råen
- Fylkesveg 64, Stensrud – Ødegård og Sønju – Thorud
- Fylkesveg 133, Sandsbråten – Eidal
- Fylkesveg 142, Ruud – Modum/Ringerike grense
- Fylkesveg 133, Mjøseng – Hole bru
- Fylkesveg 214, Vad bru – Nes alpin
- Fylkesveg 203, Flå
- Fylkesveg 146, Haugfoss – Jar
- Fylkesveg 246, Øvre Ålsvegen

- Fv 201, Sønstebydalen - Trommald

Mindreforbruk på denne posten er 5,8 mill. kr, noe som i hovedsak skyldes at man har kunnet gjennomføre tiltakene med enklere og billigere løsninger enn forutsatt i budsjettet.

Forsterkningstiltak

Det var avsatt til sammen 12,2 mill. kr til dette formålet i 2009. På denne posten er det et samlet mindreforbruk på 1,8 mill. kr noe som i hovedsak skyldes at det er valgt rimeligere løsninger enn forutsatt i budsjettet.

Tungt vedlikehold

I 2009 var det avsatt til sammen 1,9 mill. kr til slike tiltak på fylkesvegnettet. Midlene var tiltenkt utskifting av brufuger på fylkesveg 62, Skotselv bru. På grunn av utbedring av krysset mellom fylkesveg 35 og fylkesveg 62 ble det av hensyn til trafikantene vurdert som hensiktsmessig å utsette bruarbeidene til kryssutbedringen var ferdig. Mindreforbruket var på 1,4 mill. kr.

Utbedring av veg- og brurekkverk

Det var satt av 3,7 mill. kr til slike prosjekter i 2009, og dette er forbrukt..

Gang-/sykkelveger

I 2009 var det 13,8 mill. kr disponibelt til gang-/sykkelveger. Følgende prosjekter er gjennomført:

- Tilskudd til "Sykkelbyen Kongsberg"
- Gang-/sykkelveg langs fylkesveg 62, Skotselv – Skotselv bru
- Gang-/sykkelveg langs fylkesveg 35, Øvre Eikerveg
- Gang-/sykkelveg langs fylkesveg 6, Sundbyvegen – Landvikvegen

Gang-/sykkelveg langs fylkesveg 169, Storgata – Kong Rings er utsatt på grunn av samordning med kollektivtiltak i Hønefoss sentrum. Dette gir et mindreforbruk på 2,6 mill. kr.

Trafikksikkerhet

For 2009 var det disponert til sammen 12,9 mill. kr til trafikksikkerhetstiltak. Årsresultatet viser et mindreforbruk på 0,1 mill. kr til ordinære trafikksikkerhetstiltak . Midlene var planlagt brukt til å hindre utforkjøringsulykker i en samlekontrakt for rekkverksarbeider som omtalt over.

I disse midlene inngår 4,3 mill kr i tilskudd til trafikksikkerhetstiltak i kommunene. Disse midlene fordeles av Fylkets trafikksikkerhetsutvalg (FTU).

Kollektivtrafikktiltak

Det var 1,7 mill. kr disponibelt til kollektivtiltak i 2009, og dette er forbrukt.

Rassikring

Til denne posten var det 2 mill. kr til disposisjon. Mindreforbruket på 0,9 mill. kr skyldes at det avventes endelig rapport om nødvendig sikringsomfang.

Drift og vedlikehold

I Buskerud var det til sammen ca. 88 mill. kr til disposisjon til drift og vedlikehold i 2009.

Midlene ble i grove trekk disponert slik i budsjettet:

- Funksjonskontrakter	53 mill. kr
- Øvrig drift og vedlikehold	6 mill. kr
- Asfaltering	17 mill. kr
- Bruvedlikehold	3 mill. kr
- Oppmerking	2 mill. kr
- Annet	2 mill. kr
- Ekstra vedlikeholdstiltak fylkesveg 192, Bjøre - Haslerud,	3,5 mill. kr
- Ekstra vedlikeholdstiltak fylkesveg 202, Gulsvik - Veteren,	1,5 mill. kr

Posten "Annet" dekker midler til FTU, administrasjon og tilskudd til private veger.

For drift og vedlikehold er det mindreforbruk på 7,6 mill. kr.

Mindreforbruket skyldes blant annet overgang til ny funksjonskontrakt for Hallingdal fra 1. september. Dette alene ga et mindreforbruk på 2,6 mill.kr. Ved tertialrapportering i september var målet fortsatt å få omsatt prioriterte bestillinger til entreprenøren for funksjonskontrakten, men tidlig vinterklima forhindret dette. Statens vegvesen er dessuten tilbakeholdne med å rette bestillinger til avtroppende entreprenør tett oppunder entreprenørskifte i funksjonskontrakter. Ny kontraktør må primært ha fokus på opplegg og beredskap for vinterdrift. Eventuelle omdisponeringer til asfaltprogram måtte vært gjort enda tidligere enn tertialrapportering i september i forhold til fremdrift og avslutning av asfaltkontraktene.

Midlene til ekstra vedlikeholdstiltak på fylkesveg 192 Bjøre – Haslerud - 3,5 mill.kr - var forutsatt benyttet sammen med ordinære oppgraderingsmidler. Som redegjort for foran er arbeidene satt bort i kontrakt med entreprenør. Kontrakten forutsetter oppstart andre halvår 2009 og komplettering av arbeidene i 2010. Entreprenørens rett til å vurdere angrepsmåte og fremdrift innenfor byggetida har medført at han har hatt en lavere omsetning frem til regnskapsårets slutt enn det som var lagt til grunn ved periodiseringen av budsjettet. Dette medfører at mer arbeid gjenstår til 2010, og dekning av kostnadene forskyves tilsvarende.

Også midlene til ekstra vedlikeholdstiltak på fylkesveg 202, Gulsvik – Veteren var forutsatt benyttet sammen med ordinære oppgraderingsmidler. Fordi det kunne velges enklere og dermed billigere løsninger enn de som var lagt til grunn i budsjettet, kunne tiltaket gjennomføres innenfor den ordinære bevilgningen, noe som medfører et mindreforbruk på 1,5 mill. kr.

Oversikt over mindreforbruk:

Investeringer	Tall i mill. kr
Bruer og flaskehalsar	5,2
Oppgradering av fylkesveger	5,8
Konsolideringstiltak	1,8
Tungt vedlikehold	1,4
Gang-/sykkelveger	2,6
Trafikksikkerhet	0,1
Rassikring	0,9
Sum mindreforbruk	17,8

Drift og vedlikehold	Tall i mill. kr
Drift og vedlikehold	2,6
Ekstra vedlikehold fylkesveg 192, Bjøre – Haslerud	3,5
Ekstra vedlikehold fylkesveg 202, Gulsvik – Veteren	1,5
Sum mindreforbruk	7,6

Administrasjon og sentrale tjenester

Generelt for stabstjenestene

- Være en aktiv støttespiller og premissleverandør overfor avdelinger og virksomheter ut i fra et konsernstyringsperspektiv.
- Drive kontinuerlig utviklings- og effektiviseringsarbeid innen de merkantile tjenester.
- Bistå og legge til rette for en heldigital saksbehandlingsprosess i fylkeskommunen.
- Unngå personavhengighet i sårbare funksjoner.

Resultat:

Portalløsning for enkel tilgang til ferske økonomidata er etablert. Innføringen av ePhorte som nytt helelektronisk sak-/arkivsystem er nesten fullført. Kun innføring ved pedagogisk/psykologisk rådgivnings- og oppfølgingstjeneste (PPOT) gjenstår. Pc-er til alle elever krever tett samarbeid mellom sentraladministrasjonen og skolene. Opplæring av merkantilt personale på virksomhetene er gjennomført.

Økonomi

Mål:

- Medvirke til konsernstyring og støtte overfor våre avdelinger og virksomheter
- Lette brukernes tilgang til økonomidata via "Portalløsning" og vurdere eventuell utvidelse mot HRM-systemet.
- Gjennomføre introduksjonsprogram for nytilsatte økonomer / merkantilt personell.
- Diverse controlleroppgaver, forenkling av fakturasystemet, sørge for at en større andel av inntektene går gjennom faktureringssystemet.
- Samarbeide med BTV Innkjøp om å få budsjettmessig grep om innkjøpsbesparelser som følge av bedre avtaler etc.
- Arrangere faste samlinger for økonomene / merkantilt personale i fylkeskommunen.
- Gjennomføre brukerundersøkelse med fokus nyttig og nødvendig.

Resultat:

Årsregnskap 2008 er avlagt og resultat disponert. Revidert handlingsprogram ble lagt frem for fylkestinget i juni samtidig med kommuneproposisjonens konsekvenser for Buskerud vedrørende neste års budsjett. Handlingsprogrammet for 2010-2013 ble behandlet av fylkestinget i desember.

Portalløsningen er etablert og i løpet av året har alle skolene fått tilgang. Videre tilpasning og evaluering vil bli gjennomført.

Planlagt utarbeidelse av kurs i fylkeskommunalt regnskap ble utsatt. Opplæringsbehov er løst på ad hoc basis.

Betalingsterminaler er installert på skolene for å sikre god håndtering av innbetalinger. Kontantkasser brukes fortsatt, men i begrenset omfang. Fakturasystemet er forbedret, men noen tilpasninger gjenstår.

I samarbeid med BTV Innkjøp er prosjektet "Bedre innkjøp" planlagt.

Det er gjennomført merkantile fagdager for ansatte i fylkeskommunen.

Brukerundersøkelse avventes foreløpig.

Informasjon

Mål:

- Bygge om intranettet og tilpasse det bedre til virksomhetenes behov.
- Videreutvikle kommunikasjonen mellom sentraladministrasjonen og de fylkeskommunale virksomhetene.
- Fortsette utviklingen av de fylkeskommunale nettstedene på felles plattform.
- Avholde kurs for administratorer og brukerforum for redaktørene.
- Bidra til å bygge opp elektronisk bildearkiv.
- Delta i omdømmeprojektet og iverksette tiltak for å bedre Buskeruds omdømme.

Resultat:

Det er nedsatt en arbeidsgruppe for å forberede ny plattform for intranett/internett og oppdatering og videreutvikling av sidene.

Informasjonsseksjonen har et godt samarbeid med utdanningsavdelingen og skolene om bedre rutiner for informasjonsflyt, og fokus på synliggjøring av prosjekter og ansvarsområder. Ledelsen fra alle skolene i fylket var representert på kommunikasjonskurs i desember.

Våre internettsider er oppgradert med ny design og bedre funksjonalitet, som resulterte i topp score i Difis vurdering av offentlige nettsteder. Vi gikk fra tre til seks stjerner, og ble nest beste fylkeskommune etter Akershus.

Brukerforum for redaktører er avholdt.

Etableringen av et elektronisk billedarkiv er påbegynt, og arbeidet med å skaffe en samlet oversikt, registrere og kvalitetssikre fotomengden fortsetter i 2010.

Gjennom ulike informasjonstiltak er det kontinuerlig fokus på synliggjøring av fylkeskommunens mange ansvarsområder. Det har vært arbeidet med mer helhetlig kommunikasjon i alt fra profileringsmateriell og trykksaker, til bevissthet rundt formidling på nett og bedre informasjonsflyt internt i organisasjonen. Generelt har kapasiteten i informasjonsarbeidet økt noe med mer aktiv informasjonsformidling av fylkeskommunens aktiviteter som resultat. I dette ligger det en omdømmebygging.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)

Mål:

- Stadig bli mindre avhengig av enkeltpersoner på kritiske IKT-oppgaver.
- En felles fylkeskommunal portal, primært for elevene, skal minst være utredet i 2009.
- Grundig evaluering av IKT-seksjonens arbeidsoppgaver og arbeidsmetodikk.
- Tett dialog med fylkesutdanningssjefen, skolenes ledelse og skolenes IKT-personell.
- Grundig evaluering av erfaringene med innføring av bærbare PC-er for elevene i god tid før hvert nye skoleår.
- Utvikle integrasjon mellom administrative systemer.
- Få realisert minst et regionalutviklingsprosjekt, gjerne med ekstern finansiering, i løpet av planperioden.

Resultat:

Noen kritiske IKT-oppgaver er fortsatt for avhengige av enkeltmedarbeidere. Det arbeides videre med å bedre situasjonen blant annet gjennom opplæring i en sertifisert driftsmetodikk.

En tverrfaglig gruppe nedsatt av fylkesrådmannen har utarbeidet forslag til IKT-strategi. Forslaget er sendt på høring, også eksternt.

Kartlegging av IKT-seksjonens arbeidsoppgaver er påbegynt.

Det er et tett samarbeid med fylkesutdanningssjefen, skolenes ledelse og IKT-personell blant annet for å fange opp kritiske hendelser tidlig. Dette vil det arbeides videre med.

Teknisk evaluering av erfaringene med innføring av bærbare PC-er er gjennomført.

Integrasjon mellom administrative systemer støter stadig på hindringer angående tilpasningskrav som må løses av leverandør. Målsetningen har vært å utvikle personalsystemet som «master» for andre systemer i flere handlingsprogram. Mål er ikke nådd i 2009.

Det er iverksatt noen prosesser for å realisere et regionalutviklingsprosjekt 2009-2012, men intet konkret er lagt frem hittil.

Innkjøp

Mål:

- BTV Innkjøp skal være en ressurspartner for samarbeidskommunene innen offentlig innkjøp, og videreutvikle innkjøpssamarbeidet med kommunene i Buskerud og Telemark. Tilbudet til kommunene om betalbare konsulenttjenester skal styrkes.
- BTV Innkjøp skal gjennom innførte elektroniske hjelpemidler, og i logistikkprosesser på alle nivå fra behov oppstår til det er dekket, være i stand til å gjennomføre besparelser på inntil 10 % på varer og tjenester.
- BTV Innkjøp skal satse langsiktig på leverandørutvikling for å styrke fylkeskommunens rolle som regional utviklingsaktør.
- BTV Innkjøp skal gjennom informasjon og opplæring øke kunnskapsnivået i vår del av offentlig sektor i forhold til Lov og forskrift om offentlige anskaffelser.

Resultat:

Innkjøpsenheten er felles for fylkeskommunene Buskerud, Telemark og Vestfold. Alle kommunene i Buskerud og elleve i Telemark er med i samarbeidet. Fylkesmannen i Buskerud og i Telemark er også med.

Evaluering av BTV Innkjøp ble gjennomført i 2009. Rapporten kan leses på www.bfk.no/innkjop under "Om oss". BTV Innkjøp blir sett på som en moden organisasjon som løser sine oppgaver på en meget god måte. BTV Innkjøp er en ressurs for fylkeskommunene og kommunene i samarbeidet. BTV Innkjøp ønsker å yte enda bedre tjenester til fylkeskommunenes virksomheter og til kommunene i innkjøpssamarbeidet. Vi vil derfor redusere omfanget av salg av tjenester, og heller fokusere på hovedområdene rammeavtaler og rådgiving.

Prosjekt "Bedre innkjøp" er igangsatt, og det er avdekket flere områder med innsparingspotensial. E-handel er et viktig verktøy i denne prosessen. Det er lagt til rette for god katalogkvalitet og forberedt innføring av obligatorisk e-handel fra april 2010.

Leverandørutvikling er en kontinuerlig prosess med oppfølging av leverandører som deltar i våre konkurranser og årlige leverandørkurs.

Kontakten med de deltakende kommuner følges som en kontinuerlig prosess.

BTV innkjøp utarbeider egen årsrapport. Se www.bfk.no/innkjop. BTV Innkjøp utarbeidet nye felles rammeavtaler på områdene IKT, legemidler og forbruksmateriell til storhusholdning. Vi gikk ut sammen med Oslo, Trondheim, Bergen og Stavanger med omkringliggende kommuner på legemidler til kommunene. Dermed ble vi landets nest største oppdragsgiver. Avtalen gir over 30 % besparelse for de fleste deltakerne.

Dokumentasjon og saksbehandling

Mål:

- Videreføre innføringen av nytt sak-/arkivsystem til alle fylkeskommunens virksomheter.
- Utarbeide opplæringsprogram innen saksbehandling og arkiv - fokus på kunnskapsnivået i forhold til lover og forskrifter som griper inn i arkivarbeidet.
- Sørge for god arkivstyring og -rutiner i fylkeskommunen.
- Utarbeide arkivplan for Buskerud fylkeskommune.

Resultat:

Innføringen av ePhorte sak-/arkivsystem er nær fullført. Nå gjenstår kun innføring ved PPOT tjenesten.

Grunnopplæring i ePhorte er gjennomført for alle som har tatt systemet i bruk. Arkivarene har bistått ved oppstart på virksomhetene. Oppdateringsdager for noen virksomheter er avholdt. Det vil fortsatt være behov for opplæring av nye arkivarer og saksbehandlere. En driftsorganisasjon er under etablering. Arkivforum er i gang og en dagssamling avholdt.

Oppdatering av rutiner er i gang, særlig i henhold til den nye offentleglova som trådte i kraft 1. januar 2009.

Arbeidet med arkivplan er en kontinuerlig og viktig prosess som gir brukere/publikum og ansatte oversikt over tilgjengelig arkivmateriale, og hvilke regler og instruksjoner som gjelder for behandlingen av materialet.

Bygg og eiendom

Mål:

- Vedtatte investeringsprosjekter skal gjennomføres på en rasjonell og effektiv måte innenfor vedtatte rammer.
- Vedlikeholdsprosjekter skal utføres på samme måte i nært samarbeid med skolene.
- Eiendomsmassen skal forvaltes på en profesjonell måte.
- Bygg og eiendomssektoren skal ha et enhetlig kvalitetssikringssystem.
- Bygg- og eiendomsseksjonen skal besitte kompetanse og kunne gi råd innenfor bygg og eiendom. Seksjonen skal være klar og tydelig i kommunikasjon, være pådrivere og proaktive innenfor sitt ansvarsfelt.
- Sørge for miljøvennlige løsninger i våre eiendommer.

Resultat:

Ved Rosthaug videregående skole er byggingen av nytt bygg og ombygging av eksisterende bygning for å "huse" byggfaglinja, i gang. Byggearbeidene går etter planen, men med noen utvendige tilleggsarbeider. Bygget skal overleveres i april og være klart til skolestart august 2010.

Vedrørende utbygging ved Drammen videregående skole kom anbudene inn ved årsskiftet.

Matfagbygget ved Åssiden videregående skole ble overtatt primo august 2009, og ble straks tatt i bruk i skoledriften. Utbyggingen har medført en del utvendige tilleggskostnader.

Bygg C ved Røyken videregående skole ble rehabilitert sommeren 2009, og bygg B ble påbegynt ved årsskiftet.

Totalt budsjett for "ekstraordinært vedlikehold" inkludert statlig tiltakspakke og tilskudd fra ENOVA, var på ca. 70 mill. kr. Midlene ble fordelt på ca. 130 prosjekter. Gjennomføringen har stort sett gått etter oppsatt plan. Ved årsskiftet er det meste gjennomført og i henhold til oppsatt budsjett.

Fylkeskommunalt eiendomsforums kvalitetssystem er innført på nye prosjekt i 2009, og skal gjennomføres på alle prosjekter i 2010.

Miljø og universell utforming er ivaretatt i alle byggeprosjektene.

Informasjonssikkerhet

Mål:

Sikre at risikovurderinger er gjennomført for alle informasjonssystemer.
Rullere eksisterende risikovurderinger.

Resultat:

Av tolv informasjonssystemer som benyttes til behandling av personopplysninger er det tre som ikke er risikovurdert i løpet av 2009.

Av sju informasjonssystemer som benyttes til behandling av personopplysninger, og som er risikovurdert tidligere år, er det fire systemer hvor risikovurderingen ikke er rullert innværende år.

Storingsvalg 2009

Mål:

- Gjennomføre det tekniske samarbeidet med kommuner i Buskerud, Telemark og Vestfold og de respektive fylkeskommuner som Buskerud fylkeskommune har tatt initiativ til vedrørende stortingsvalget 2009. For femte året på rad planlegger Buskerud fylkeskommune og Drammen kommune å samarbeide om maskinell optelling av godkjente stemmer.

Samarbeidet gjelder

- Innkjøp av valgsystemer og -utstyr for gjennomføring av stortingsvalget 2009.
  - Trykking og distribusjon av valgkort og stemmesedler.
  - Krav til valgsystemenes funksjonalitet og brukergrensesnitt.
  - Opplæring i og bruk av valgsystemer.
  - Etablering av elektroniske tellesentraler
- Oppnå de økonomiske og personalmessige gevinster, sammen med redusert sårbarhet.

Resultat:

Buskerud, Telemark og Vestfold fylkeskommuner og kommunene i de tre fylkene, unntatt en, kjøpte samme valgsystem til å administrere valget. Fylkeskommunene, samt et tyvetalls kommuner, benyttet samme optiske tellesystem. Samarbeidet omfattet også trykking og levering av stemmesedler.

Buskerud fylkeskommune samarbeidet med Drammen kommune om etablering av maskinell tellesentral. Fire kommuner i Buskerud kontrolltelte alle godkjente stemmesedler i den respektive kommune. Fylkeskommunen fintelte alle godkjente stemmesedler fra alle 21 kommunene i Buskerud.

Med kun én tilbyder av valgsystem ble prisen høyere enn forventet. Samarbeid om trykking av stemmesedler ga stordriftsfordeler. Kommunene i Buskerud fikk, som de eneste i landet, prøve ut stemmesedler med ny design og universell utforming.

Kompetanseoverføring og kunnskapsdeling var den største gevinsten av samarbeidet.

Arbeidsgiverpolitikk, lønnsarbeid

Mål:

- "Kompetanse for framtida" . Utvikle en helhetlig kompetansestrategi for framtida som er forankret i og som skal støtte opp under fylkeskommunens strategiske mål. Innen 01.04.09 skal det være gjennomført en kompetansekartlegging i hele fylkeskommunen. Denne skal, sammen med

analyse av fremtidige kompetansebehov, være med å danne grunnlaget for en overordnet kompetansestrategi for hele fylkeskommunen. Kompetanseutvikling spiller en vesentlig rolle for fortsatt organisasjonsutvikling og for å trekke til seg å beholde dyktige medarbeidere og ledere.

- Videreutvikle fylkeskommunens medbestemmelsesarenaer, og styrke samarbeidsklimaet mellom partene.
- Videreføre og styrke arbeidet med en livsfaseorientert arbeidsgiverpolitikk, som sikrer individuelt tilpassede tiltak ut ifra den enkelte arbeidstakers behov.
- Gjennomføre ordningen med seniortiltak

Resultat:

Arbeidet med tariffavtalt kompetansekartlegging er gjennomført, og danner grunnlag for utarbeidelse av en kompetansestrategi. Det er ansatt to traineer hvor den ene har hovedansvar for analysearbeid. Arbeidet skal danne grunnlag for et strategidokument som fremmes høsten 2010. Innføring av mål- og utviklingssamtaler (MUST) er igangsatt på alle driftsenhetene. Formålet er å sikre kobling mellom medarbeidernes utviklingsbehov og ønsker, og virksomhetens mål.

De sentrale parter har utarbeidet ny Hovedavtale som ble sendt til uravstemning. En konferanse for lokale parter ved våre skoler er gjennomført. Fokus var praktisering av medbestemmelse relatert til arbeidsplaner/arbeidstidsavtalepraksis. Arbeidet videreføres høsten 2010 med en større konferanse.

Arbeidsgiverpolitikken videreføres på de ulike områder. Betydelig innsats er ytt i rekruttering til flere sentrale lederstillinger. Det har vært utført et kartleggingsarbeid i forbindelse med nye forskrifter for bedriftshelsetjeneste. Forskriftene pålegger fylkeskommunen å etablere et tilbud for alle ansatte innen undervisning. En undersøkelse av kapasiteten innen de merkantile ressursene på skolene er utført.

Fylkeskommunen har etablert seniortiltak for arbeidstakerne som en prøveordning. Ordningen ble ikke evaluert som planlagt. Grunnen er at nye folketrygdbestemmelser ikke er endelig avklart, og ansatte i skolen skal ha samme ordning gjennom hele skoleåret. Ordningen er prolongert til 01.08.10.

Råd for likestilling av funksjonshemmede

Rådet har en visjon om at Buskerud skal være det beste fylket for alle å bo i. 15 saker ble behandlet, og 8 møter avholdt. Rådet har avgitt en rekke høringsuttalelser. Rådet arrangerte konferanser for de kommunale råd i Buskerud.

Rådet har hatt spesiell fokus på universell utforming og vært en aktiv medspiller når det gjelder universell utforming av fylkeskommunale bygg. Det er foretatt befaringsreiser til alle fylkeskommunens videregående skoler for å kartlegge den fysiske tilgjengeligheten, og rapporter for samtlige skoler er utarbeidet. Rådet fant noen mangler som i all hovedsak var enkle å rette opp og dermed oppnådd en generell bedring av tilgjengeligheten. Rådet utarbeider egen årsmelding.

Fylkeseldrerådet

Samferdsel, kultur og folkehelse er aktuelle interesseområder for fylkeseldrerådet. Rådet har hatt 13 saker til behandling, inkludert fire høringer. I tillegg til den årlige konferansen for alle elderrådene i fylket har rådet hatt et fellesmøte med elderråd fra Hallingdal og Numedal. Fylkeseldrerådet utarbeider egen årsrapport.

Regnskap for sentraladministrasjonen

Regnskapstallene for budsjettområdet sentraladministrasjonen omfatter politisk område og fylkesrådmannens stab m m. Sektoradministrasjonene og hovedutvalgene for utdanningssektoren regionalutvikling og kultur, idrett og folkehelse rapporterer under egne budsjettområder.

Tabell. Regnskap for sentraladministrasjonen. Mill. kr.

	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Regnskap 2009	Avik 2009
Lønn	72,9	68,3	80,0	-11,7
Øvrige driftsutgifter	78,1	104,3	125,1	-20,8
Sum driftsutgifter	151,0	172,6	205,1	-32,5
Sum driftsinntekter	-37,5	-22,5	-62,9	40,3
Netto driftsutgift	113,5	150,1	142,3	7,8

Sentraladministrasjonen kan vise til et mindreforbruk på 7,8 mill. kr. Av dette kan økonomi- og administrasjonsstaben vise til et mindreforbruk på 6,9 mill. kr, mens området politisk aktivitet hadde et samlet mindreforbruk på 0,9 mill kr.

På budsjettområdet politisk aktivitet er det store avvik i begge retninger på de ulike underansvar. Eksempelvis hadde fylkesting og fylkesutvalg et merforbruk på 2,7 mill. kr, mens samferdsel har ca. 2 mill. kr i mindreforbruk. Disse midlene er imidlertid bundet opp i politiske vedtak.

Underforbruket i administrasjonen skyldes hovedsaklig vedlikeholdsoppgaver på bygg som er påbegynt, men ikke fullført. Vedlikeholdsprosjekter finansiert ved midler fra den statlige tiltakspakken er gjennomført etter oppsatt fremdriftsplan. I tillegg skyldes underforbruket at seniortiltak har kostet mindre enn forutsatt. En del av tiltakene innen opplæring og kompetanseutvikling er forskjøvet til 2010 og kostnadene likeså.

Om de ansatte

Bemanningsoversikt

Antall ansatte i fylkeskommunen økte med 19 fra 2008 til 2009, men antall årsverk er stabilt. Dette betyr at det var flere i deltidsstilling i 2009, noe som kan tilskrives flere personer på delvis AFP. Ved årsskiftet var det 2.127 ansatte fordelt på 1.854 årsverk. Av de ansatte i fylkeskommunen er 56 % kvinner og 44 % menn. 197 ansatte (179 årsverk) arbeider i sentraladministrasjonen. Gjennomsnittsalderen til de ansatte er 48,7 år, som er en økning på 0,2 år fra 2008. Gjennomsnittslønnen er 418.000 kr.

Stillingskategori	Antall kvinner	Antall menn	Totalt	Årsverk
Rektorer og andre skoleledere	56	76	132	130
Undervisningspersonale	622	599	1221	1059
Andre ledere i vgs	16	8	24	22
PP-rådgiver	3	0	3	3
Elevassistenter	21	11	32	25
Elevassistenter med fagbrev	42	11	53	44
Vernepleiere	7	2	9	9
Bibliotekarer	14	6	20	19
Assistenter	22	10	32	21
Renholdere	99	6	105	82
Renholdere med fagbrev	20	1	21	18
Vaktmestere	0	19	19	18
Fagarbeidere	12	31	43	39
Arbeidsledere inkl. instruktører	21	34	55	49
Andre kategorier i vgs	15	9	24	16
Ledere i sentraladm.	6	13	19	19
Saksbehandlere	22	20	42	38
Rådgivere	37	32	69	63
Sekretærer	27	0	27	20
Konsulenter	120	33	153	138
Lærlinger	3	8	11	11
Andre kategorier sentraladm.	6	7	13	11
Sum antall	1191	936	2127	1854

Pensjonering

Gjennomsnittlig pensjoneringsalder gikk ned fra 63,7 år i 2008 til 63,3 år i 2009. Målet er å holde de ansatte i arbeid til fylte 64 år i gjennomsnitt. 98 personer gikk av med hel eller delvis pensjon i 2009. Disse fordeler seg slik:

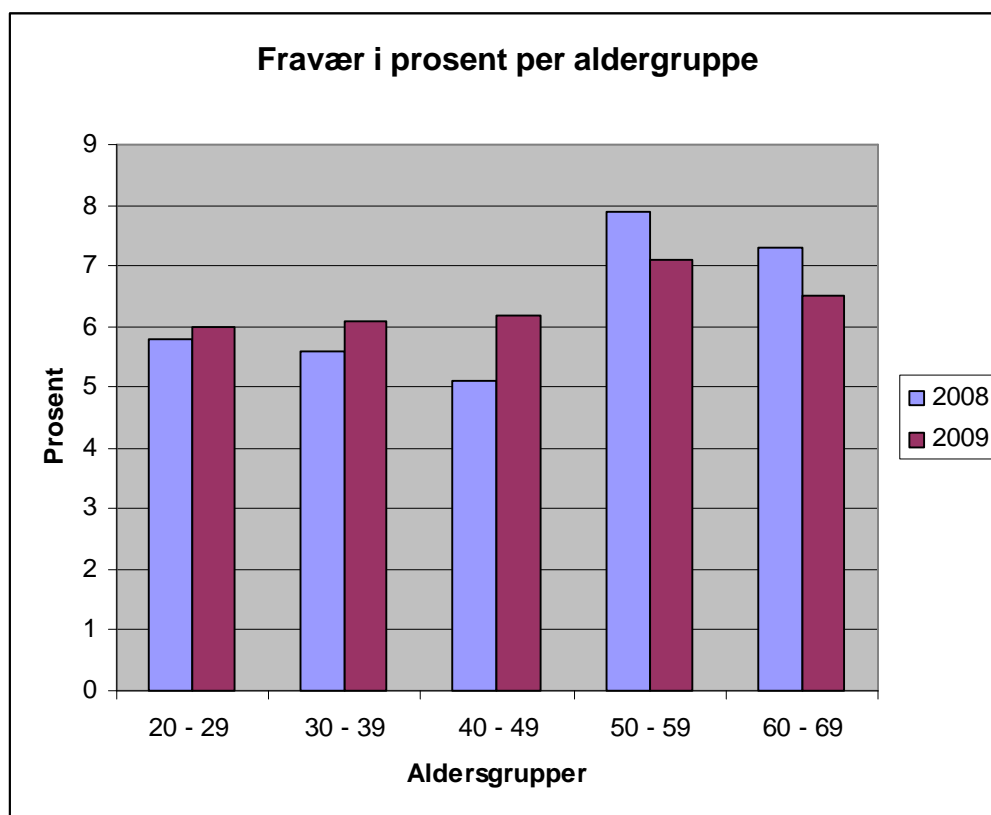
Full alderspensjon: 8 personer	Delvis alderspensjon: 0 personer
Full AFP: 34	Delvis AFP: 21
Hel uførepensjon: 12	Delvis uførepensjon: 23

Overtallighet

Grunnet overtallighet i skolesektoren fikk 26 personer støtte til videreutdanning (20-100 %) i 2009. Åtte personer er overført til nytt arbeidssted.

Sykefravær

Stolpediagrammet viser sykefraværet i 2008 og 2009 fordelt på aldersgrupper. Samlet var sykefraværet i 2009 på 6,5 %, det samme som i 2008. Målet er et sykefravær under 5,5 %. Sykefraværet er høyest i aldersgruppen 50 - 59 år.

Helse/miljø/sikkerhet – mål som IA-bedrift

Følgende konkrete mål har fylkeskommunen satt opp:

- HMS-arbeidet utøves på en systematisk måte og inngår som en del av den daglige aktiviteten. Gjennom bruk av internkontrollsystemet (Qm+) løser virksomhetene selv sine arbeidsmiljøutfordringer. Arbeidsmiljøet skal være tema i fellesmøte mellom linjeleder og medarbeidere minst to ganger i året.
- Sykefravær på maks 5,5 %. Det vil si at medarbeidere har et "friskhetsnærver" på minst 94,5 %.
- Medarbeidere er yrkesaktive i gjennomsnitt til fylte 64 år.

Arbeidsmiljø har vært tema på fylkesrådmannens ledermøte flere ganger i løpet av året, og rapport har vært avkrevd fra underliggende ledermøter. Sykefraværet var på 6,5 %. Gjennomsnittlig pensjoneringsalder var 63,3 år. Måloppnåelse innen helse/miljø/sikkerhet rapporteres til hovedarbeidsmiljøutvalget. Det er utarbeidet nye regler og retningslinjer for utvalgets arbeid. Et arbeidsseminar for HAMU ble gjennomført i mai.

Likestilling i Buskerud fylkeskommune

Av fylkeskommunens 2127 ansatte ved årsskiftet er 56 % kvinner. I toppledergruppa er det ved årsskiftet tre kvinner og to menn. Av 175 topp- og mellomledere er 44,57 % kvinner. I ledergrupper der det er mannlig dominans, oppfordres kvinner til å søke i stillingsutlysningen.

Ansvaret for likestilling i fylkeskommunen ligger til administrasjonsutvalget. I tillegg arbeider likestillingsutvalget med likestillingsspørsmål i fylket og internasjonalt.

Likestillingsutvalget

Likestillingsutvalget har vært spesielt aktiv innen satsingsområdene kvinnovasjon blant flerkulturelle kvinner som ledd i integreringsarbeidet og innen internasjonalt arbeid. Likestillingsutvalget leverer egen rapport.

Frihet fra vold

Utvalget gav økonomisk støtte til prosjektet "Større fokus på overgrepsofsatte gutter" i regi av BRiS. Prosjektet gikk ut på å produsere kortfilmen "Du skal være takknemlig", som omhandler seksuelle overgrep mot gutter. Filmen brukes i undervisningssammenheng ovenfor ungdom og for samarbeidspartnere som skole, barnevern, helsevern med flere.

Integrering av innvandrere

Fylkestinget har godkjent at likestillingsutvalget innenfor sitt mandat også kan arbeide for likestilling i forhold til integrering og inkludering av minoritetsbefolkningen.

Internasjonalt arbeid

Utvalget har sett det som et moralsk ansvar, og plikt, å arbeide for solidaritet og menneskerettigheter for de som ikke har det så bra som oss. Utvalget ser det som viktig å videreføre samarbeidet med Pärnu i Estland og utvikle samarbeidet med Obrenovac i Serbia. Samarbeidet er av stor betydning for begge parter og gir gjensidig erfaringsutveksling.

Kvinner og næringsutvikling

Likestillingsutvalget har hatt fokus på næringsutvikling hos minoritetskvinner. Utvalgets leder tok initiativ til et møte april 2009. Til stede var NHO Buskerud, Buskerud Innvandrerråd, Kvinnovasjon Buskerud, Norsk senter for flerkulturell verdiskaping og Buskerud fylkeskommune. Hensikten med møtet var å se på mulige tiltak og initiativ for at flere minoritetskvinner skal starte egne bedrifter.

Fylkeskommunens økonomi

Driftsregnskapet

Buskerud fylkeskommunes regnskap for 2009 viser pluss 77,2 mill. kr. Av dette er ca 10 mill. kr bundet opp i politiske vedtak med mer hvor utbetalinger kommer i 2010. Hovedtallene fremkommer i tabellen nedenfor.

Hovedtall fra driftsregnskapet 2009. Mill. kr

	Budsjett	Regnskap
Driftsinntekter		
Skatter	1100,1	1091,9
Rammetilskudd fra staten	854,2	750,3
Andre driftsinntekter	372,2	504,4
Sum driftsinntekter	2326,4	2346,6
Driftsutgifter		
Lønn- og sosiale utgifter	1075,5	1148,1
Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjonen	529,7	343,8
Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon	469,6	465,7
Overføringsutgifter	245,3	248,5
Avskrivninger	99,2	99,2
Fordelte utgifter	0,0	-5,2
Sum driftsutgifter	2419,3	2300,2
Driftsresultat	-92,8	46,4
Finansinntekter og –kostnader		
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	89,9	91,3
Renteutgifter og låneomkostninger	47,4	47,6
Avdrag på lån	50,7	50,8
Netto finansutgifter	-8,3	-7,1
Motpost avskrivninger	99,2	99,2
Resultat før interne finanstransaksjoner (netto driftsresultat)	-1,9	138,6
Interne finanstransaksjoner	1,9	-61,3
Resultat etter interne finanstransaksjoner	0,0	77,2

Drifts- og regnskapsresultater 2004-2009

Mill. kr	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Netto driftsresultat	63,1	96,8	133,6	42,1	102,8	138,6
Regnskapsresultat	25,9	34,6	37,3	49,3	107,7	77,2

Netto driftsresultat er 138,6 mill. kr før netto endring av fonds og overføring til investeringsregnskapet. Det er en kraftig økning fra fjoråret. Regnskapsresultatet er lavere enn i fjor og skyldes i hovedsak økte overføringer til investeringsregnskapet.

De frie inntektene (skatt og rammetilskudd) ble 4,7 mill. kr høyere enn justert budsjett.

Det er store variasjoner i sektorresultatene. Totalt har alle sektorer brukt 66,6 mill. kr mindre enn budsjettet, men hvor minst 10 mill. kr er bundet opp i politiske vedtak med mer som ikke er utbetalt i 2009. Tabellen under viser avvik per sektor.

Fra Vardar AS mottok fylkeskommunen totalt 101 mill. kr i renter, avdrag og utbytte.

Sektorene

Sektorenes netto regnskapsresultat. 1000 kr

Sektorer	Regnskap 2009 1)	Budsjett 2009 1)	Avvik fra budsjett		Regnskapoversikt 1b	
			Beløp	Prosent	Regnskap 2)	Budsjett 2)
Sentraladministrasjon	142 236	150 067	7 830	5,2 %	85 090	150 316
Utdanning	1 167 728	1 203 170	35 442	2,9 %	1 166 516	1 210 642
Tannhelse	85 478	85 478	0	0,0 %	85 478	85 478
Utviklingsavdelingen	149 345	164 583	15 239	9,3 %	136 776	199 845
Kollektivtransport - VKT AS	229 669	229 669	0	0,0 %	229 669	229 669
Fylkesveger	105 315	113 456	8 141	7,2 %	105 315	113 456
Samlet for sektorene	1 879 772	1 946 423	66 651	3,4 %	1 808 845	1 989 407

¹⁾ Beløpene er inklusive avsetninger og bruk av fond.

²⁾ Beløpene er eksklusive avsetninger og bruk av fond. I regnskapet for sentraladministrasjonen inngår refusjon av investeringsmoms med 44,9 mill kr. Rapporten er obligatorisk i henhold til forskrift om årsregnskap.

Sentraladministrasjonen

Regnskapstallene for budsjettområdet sentraladministrasjonen omfatter det meste av politisk aktivitet, men er eksklusiv sektoradministrasjonene og hovedutvalgene for utdanningssektoren, regionalutvikling og kultur, idrett og folkehelse.

Sentraladministrasjonen kan vise til ett netto mindreforbruk på 7,8 mill. kr, herav 6,9 mill. kr for økonomi- og administrasjonsstaben. Budsjettkapitlet politisk aktivitet hadde et samlet mindreforbruk på 1 mill. kr. På dette området er det imidlertid store negative og positive avvik på de ulike underansvar. Eksempelvis hadde fylkesting og fylkesutvalg et merforbruk på 2,7 mill. kr, mens hovedutvalget for samferdselssektoren har positivt avvik på 2 mill. kr som følge av vedtatt tilsagn som ikke er utbetalt.

Underforbruket i administrasjonen skyldes hovedsaklig vedlikeholdsoppgaver på bygg som er påbegynt, men ikke fullført. Vedlikeholdsprosjekter finansiert ved midler fra den statlige tiltakspakken er gjennomført etter oppsatt fremdriftsplan. I tillegg skyldes underforbruket at seniortiltak har kostet mindre enn forutsatt. En del av tiltakene innen opplæring og kompetanseutvikling er forskjøvet til 2010 og kostnadene likeså.

Utdanning

Utdanningssektoren har et mindreforbruk på 35,4 mill. kr (2,9 %). Av dette utgjør 12,7 mill. kr mindreforbruk ved de videregående skolene/virksomhetene.

Det er flere årsaker til mindreforbruket. Virksomhetene vet at de beholder eventuelle overskudd og dette resulterer i god og nøktern økonomistyring, bl.a. for å kunne gjennomføre større satsinger både av bygningsmessig, utstyrmessig og personalmessig art.

Omfanget av lærekontrakter har gått noe ned fra toppåret 2008. I tillegg var ikke alle lærekontraktene for høsten 2009 returnert i underskrevet stand ved utgangen av 2009. Dette gir en viss forskyvning av

utbetalinger til 2010. Det gjenstår dermed også utbetalinger av ekstra lærlingtilskudd (statens krisepakke) med 0,8 mill. kr.

Gjestelevordningen gav netto merinntekter i forhold til budsjett. I tillegg ble det i 2009 ikke fordelt midler (1,5 mill. kr) til regionale utviklings tiltak i utdanningssektoren. Hovedutvalgets disposisjonskonto hadde et mindreforbruk på 1,7 mill. kr. Midlene ble imidlertid vedtatt brukt til aktiviteter som gjennomføres våren 2010.

Fagskolen Tinius Olsen hadde et akkumulert negativt driftsresultat på 2,7 mill. kr hvorav ca. 0,9 mill. kr er fra 2008. Skolen ble i sin helhet finansiert av statsmidler t.o.m. 2009. Lavere statstilskudd per student og sviktende elevgrunnlag medførte merforbruk utover tildelte statsmidler selv om styret foretok innstramminger i driften fra høsten 2009.

Tannhelseforetaket

I fylkeskommunens regnskaper utgiftsføres hele budsjettrammen, og dette regnskapet viser derfor intet avvik. I foretakets regnskap fremgår et merforbruk på 1,96 mill. kr. Fylkestannlegen forklarer dette med økte etterutdanningskostnader, økte kostnader til private tannleger (fasttannlegeprosjektet), økte narkosekostnader, lavere inntekt per voksne pasienter.

Utviklingsavdelingen

Utviklingsavdelingens regnskap viser et positivt avvik på 15,2 mill. kr, men hvor 9,5 mill. kr er bundet til hovedutvalgsvedtak som ikke er utbetalt i 2009.

Besparelsen skyldes udisponerte midler på hovedutvalgenes disposisjonskonto (ikke bundet opp i vedtak) på til sammen 1,56 mill. kr, premieavvik (pensjon) på 3,4 mill. kr, mindreforbruk på TT-ordningen med 3 mill. kr og mindreforbruk på biblioteket med 1 mill. kr (vesentlig bokbussen).

Kollektivtransport

Vestviken Kollektivtransport AS (VKT) er fylkeskommunens innkjøpsorgan for kollektivtjenester. I regnskapet til Buskerud fylkeskommune utgiftsføres hele tilskuddet til selskapet. Styret i VKT behandler regnskapet for 2009 den 13. mars 2010 hvor reelt avvik fremkommer.

Fylkesveger

For 2009 er det et mindreforbruk på 8,1 mill. kr i fylkeskommunens driftsregnskap (anordningsprinsippet). Avviket består av ubrukt ekstrabevilgning til vedlikehold på fylkesveg 192, Bjøre - Hasleud (3,5 mill. kr) og på fylkesveg 202, Gulsvik - Veteren (1,5 mill. kr), samt et mindreforbruk på 2,6 mill. kr som skyldes overgang til ny funksjonskontrakt for Hallingdal fra 1. september.

Investeringer

Investeringsbudsjettet finansierer i hovedsak prosjekter som strekker seg over flere år. Bevilgningene følger ikke alltid prosjektenes reelle fremdrift. Det oppstår derfor ofte et avvik mellom gitte bevilgninger ett år og årets forbruk av investeringsmidler. Nytt for dette årsregnskapet er at investeringsbudsjettet viser det reelle budsjettet for 2009. Ubrukte midler til prosjekter under arbeid overføres regnskapsmessig til balanseregnskapet for bruk i kommende år.

Investeringer ført over investeringsregnskapet i 2009. Mill. kr.

Byggeprosjekter	170,2
Diverse utstyr tannhelse	5,3
Diverse utstyr for øvrig	11,7
Diverse utstyr i utdanningssektoren	25,9
Annet	7,2
Fylkesveger	91,1
Sum investeringer	311,4

I tillegg til investeringene i tabellen er det bokført kjøp av aksjer på til sammen 4,4 mill. kr.

Utlegg av kontantbeholdningen til dekning av diverse investeringsprosjekter, ble tidligere år ført mot likviditetsreserven. Denne ordningen opphører fra 1.1.2010. Tidligere års bruk av likviditetsreserven er i årets regnskap finansiert med budsjetterte driftsmidler.

Balanseregnskapet

Balanseregnskapet er gruppert etter anleggsmidler, omløpsmidler, egenkapital, lang- og kortsiktig gjeld. Se tabell for balanse per 31.12.

Omløpsmidler er likvide midler (kassebeholdning, bankinnskudd m.v.) og kortsiktige fordringer. Arbeidskapitalen er differansen mellom omløpsmidler og kortsiktig gjeld, og sier noe om hvordan fylkeskommunen er i stand til å dekke sine løpende utgifter.

Regnskapet viser at omløpsmidlene ved utgangen av 2009 var 812,1 mill. kr, mens kortsiktig gjeld var 539,4 mill. kr. Ubrukte lånemidler er 41,2 mill. kr per 31.12.09. Dette gir en positiv arbeidskapital (hensyntatt ubrukte lånemidler) per 31.12.09 på 231,5 mill. kr. Det er en forbedring på 53,5 mill. kr fra 31.12.08.

Balansen per 31.12. i mill. kr.

	2009	2008
Pensjonsmidler	1.785,1	1.629,1
Aksjer og andeler	1.061,6	1.037,2
Langsiktige utlån	476,0	496,2
Utstyr og maskiner	98,0	88,6
Faste eiendommer	1049,4	913,1
Fylkesveger	847,8	786,9
Sum anleggsmidler	5.317,7	4.971,1
Kasse, postgiro, bank	247,7	336,5
Andre kortsiktige fordringer	564,4	282,5
Sum omløpsmidler	812,1	619,0
Sum eiendeler	6.129,8	5.590,1
Regnskapsresultat	77,2	107,7
Fond	211,6	187,4
Annen egenkapital	2.050,4	1.992,6
Sum egenkapital	2.262,0	2.180,0
Langsiktig gjeld	1.279,4	1.114,3
Pensjonsforpliktelser	2.049,0	1.887,5
Kortsiktig gjeld	539,4	408,3
Sum gjeld	3.867,8	3.410,1
Sum gjeld og egenkapital	6.129,8	5.590,1

Finansielle forhold

Renter, avdrag og gjeld i 2009

Renteutgiftene for 2009 ble på 47,5 mill. kr mot justert budsjett på 47,4 mill. kr. Avdragsutgiftene beløp seg til 50,8 mill. kr og ble avdratt i tråd med budsjettet.

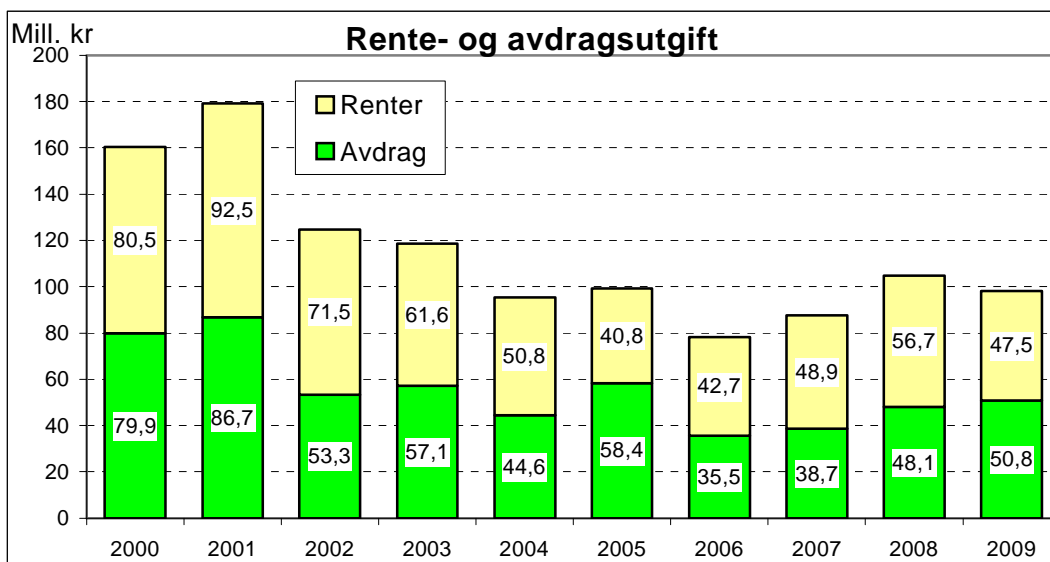
Renteutgiften ble lavere i 2009 enn foregående år, hovedsakelig på grunn av et lavere rentenivå. Styringsrenten i Norges bank var på historiske lave nivåer i 2009. Ved inngangen til 2009 var renten på 3,0 %. Den ble satt ned 4 ganger i første halvår 2009, med til sammen 1,75 %, og nådde et

historisk lavt nivå på 1,25 % den 18. juni. Senere på året ble den satt opp to ganger, med til sammen 0,5 %. Pr 31.12.09 var styringsrenten på 1,75 %.

Gjennomsnittlig 3. måneders markedsrente (NIBOR) var på 2,51 % i 2009 til sammenligning med 2008 hvor gjennomsnittlig 3 mnd nibor var på 6,23 %.

Avdragene økte med 2,7 mill. kr fra 2008 til 2009. Total gjeldsbelastning økte i 2009, fra 1.114 mill. kr til 1.279,4 mill. kr. Lån på til sammen 6 mill. kr er ikke rentebærende (Ål kommune – forskuttering av FV 246 Øvre Ålsvegen).

Diagrammet under viser utviklingen i rente og avdragsutgiftene i perioden fra 2000 til 2009.

Ved årsskiftet var rentebindingen av låneporteføljen slik:

Rentebindingstid	Andel av porteføljen		
	31.12.07	31.12.08	31.12.09
0-1 år	49,3 %	70,4 %	58,7 %
1-4 år	50,7 %	0,0 %	16,5 %
Over 4 år	0 %	29,6 %	24,8 %

Gjennomsnittlig rentebindingstid på rentebærende gjeld er på ca. 26 måneder. Det har i løpet av 2009 blitt inngått to nye renteswapavtaler (fastrenteavtaler), på hver 100 mill. kr. Den ene avtalen har en løpetid på ti år til en rente på 4,49 %. Den andre avtalen har en løpetid på syv år til en rente på 4,01 %. Lange fastrenteavtaler har vært forholdsvis gunstige på grunn av markedets syn på den økonomiske utviklingen i utlandet og Norge. Fylkesrådmannen planlegger å øke andelen rentebindinger, hensyntatt de store låneopptakene som er vedtatt i handlingsprogrammet.

Tabellene under viser avkastningen i form av utbytte og renter på ansvarlige lån og diverse andre finansielle forhold.

Renter og avkastning

Mill. kr	Regnskap 2008	Budsjett 2009	Regnskap 2009	Avvik 2009
Gjeldsrenter	56,7	47,4	47,5	0,1
Renteinntekter/avkast fond	-18,6	-6,6	-8,6	-2,0
Refusjon skoleanlegg	-9,2	-7,0	-7,1	-0,1
Renter Vardar AS	-26,6	-15,1	-15,1	0,0
Utbytte Vardar AS	-15,0	-60,8	-60,8	0,0
Kraftinntekter	-1,2	-6,8	-6,8	0,0
Sum netto renteutgifter	-13,9	-48,9	-50,9	-2,0
Avdrag ¹⁾	48,1	50,8	50,8	0,0

1) Inkl. avsetning til kortsiktig gjeld.

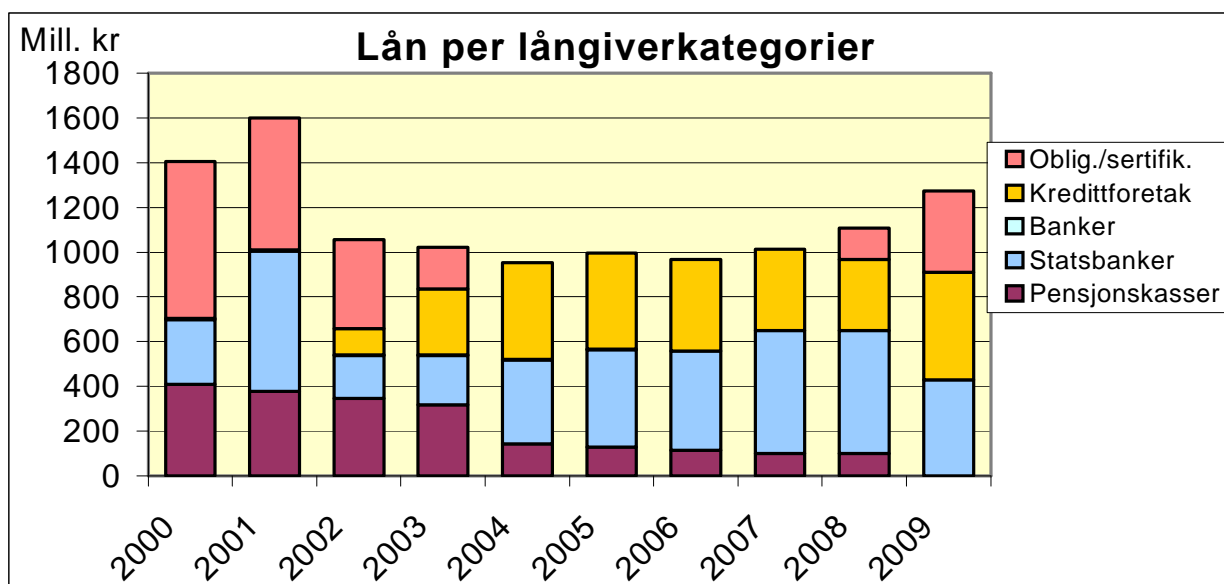
Avkastning Vardar AS 1)

	2004	2005 2)	2006	2007	2008	2009 *)
Utbytte i % av egenkapital	7,75 %	0 %	0 %	1,28 %	2,3 %	
Renter + utbytte i % av egenkap.	10,24 %	2,13 %	2,31 %	3,79 %	2,5 %	

*) Oppdateres når Vardars regnskap er klart.

1) Utbyttet er målt i forhold til gjennomsnittlig egenkapital det året det er utbetalt for. Eksempel 2008: Budsjettert utbytte 2009 delt på gjennomsnittlig egenkapital for 2008.

2) Det er utbetalt utbytte i 2006 med 20 mill. kr, men dette er basert på vedtatt utbytte for 2003 og ligger i avkastningstallet for 2004.

I diagrammet "lån per långiverkategori" ser vi at kategorien "statsbanker" og "kredittforetak" dominerer. Det gjelder her henholdsvis Kommunalbanken og Kommunekreditt/KLP.

Fylkeskommunens aksjeholdning/andelsinnskudd. 1000 kr.

Firma	Bokført beholdning
Vardar AS	1 000 000
Buskerud fylkeskommune Holding AS	14 556
Aksjer som eies av BFK Holding AS:	
- Gol Skystasjon AS	500
- Oslofjordtunnelen AS	450
- DIAS AS	114
- Modum Industri AS	29

- Veien Kulturminnepark AS	9098
- Hallingporten Vegfinans AS	160
- Motorvegfinans BA	40
- Brageteatret AS	50
- Norsk kompetansesenter for fri programvare AS	20
- Hallingfisk AS	1 040
Buskerud Kommunerevisjon IKS	380
Th. Kittelsens hjem Lauvlia IKS	500
Innskutt egenkapital i Buskerud fylkeskommunale pensjonskasse	37 750
Vestviken Kollektivtrafikk AS	5 000
Hallingfisk AS	1 040
Andre selskaper	26

Garantiforpliktelser per 31.12.09

Kreditorer	Kr	Utløpsdato
Kommunekreditt Norge AS a)	141 500 000	17.06.2020
Kommunekreditt Norge AS a)	51 000 000	16.12.2020
Kommunekreditt Norge AS b)	30 150	22.12.2014
Modum Sparebank c)	938 836	29.01.2013
Modum Sparebank d)	1 569 750	22.12.2018
Ringerike Sparebank e)	9 500 000	01.07.2028
Kommunalbanken f)	2 250 000	10.07.2019
Sum	206 788 736	

- a) Garantiene gjelder Oslofjordtunnelen AS.
b) Garantien gjelder Interkommunalt arkiv BTV IKS.
c) Garantien gjelder Stiftelsen Krøderbanen.
d) Garantien gjelder Blaafarveverket.
e) Garantien gjelder Veien Kulturminnepark AS
f) Garantien gjelder Vikersund Hoppcenter

Fylkeskommunens garantiforpliktelser per 31.12.2009 er som tabellen ovenfor viser, på kr 206.788.736, en reduksjon på kr 52.666.524 fra 31.12.2008.

Buskerud fylkeskommune har gitt Kunstnersenteret i Buskerud garanti tilsvarende seks måneders leie inkludert andel fellesutgifter, begrenset oppad til kr 208.000 frem til 31.12.2009.

Buskerud fylkeskommune har gitt Bragerteateret garanti tilsvarende seks måneders leie inkludert andel fellesutgifter, begrenset oppad til 170.000 kr frem til 31.12.2009.

I tillegg garanterer fylkeskommunen for deler av eventuelle driftsunderskudd i Stiftelsen Hringariki med inntil 960.000 kr.

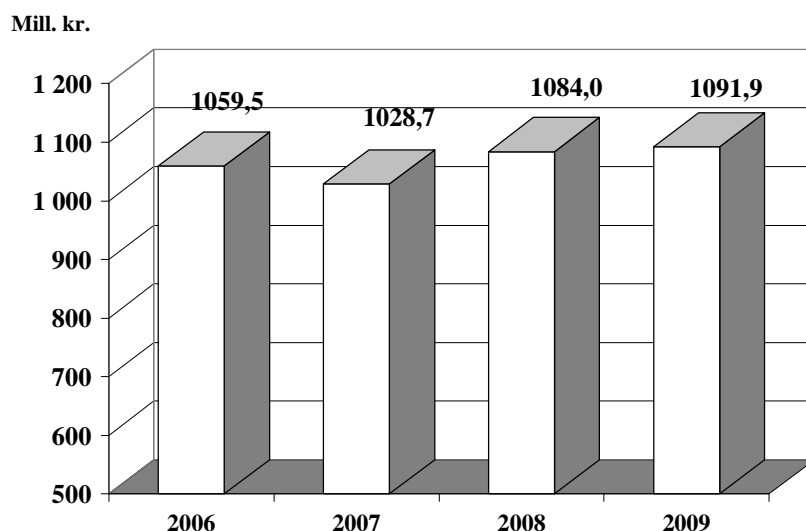
Fylkestinget vedtok i sak 11/07 å gi "Letter of Comfort" (villighetserklæring) på inntil 10 mill. kr for at Hallingporten AS skal kunne ta opp lån for å kunne betale kostnadene knyttet til reguleringsplanlegging av ny Rv 7 Sokna-Ørgenvika og renter til dette. Lånet vil være midlertidig finansiering frem til Stortingets behandling og godkjenning av bompengeneinnkreving på dette prosjektet. Et "Letter of Comfort" er en mellomting mellom en formell garantierklæring og en mer uformell erklæring om å forplikte seg til å støtte et prosjekt. Rent juridisk er det ikke en formell garantierklæring med de rettsvirkninger som følger av det. Imidlertid er det en rådende oppfatning i store deler av juridisk teori at en slik erklæring likevel i noen tilfeller kan medføre rettsvirkninger for avgiveren.

Skatteinngang og inntektssystemet

Fylkesskatt

Buskerud fylkeskommune mottok 1.092 mill. kr i skatteinntekter i 2009. Dette er 8,1 mill. kr mindre enn justert budsjett. Lavere skatteinngang er kompensert med høyere rammetilskudd.

Utvikling i fylkesskatten

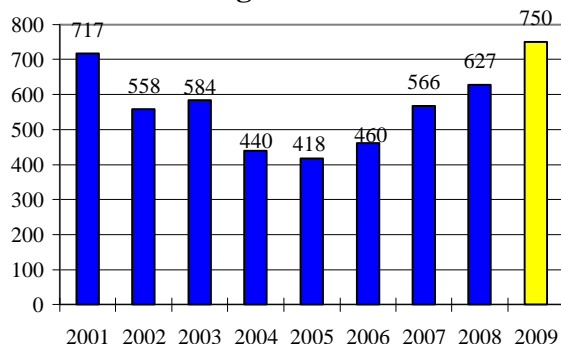

Rammetilskudd

Fylkeskommunen har for 2009 mottatt 750,2 mill. kr i ordinært rammetilskudd fra staten inklusiv tiltaksmidler i forbindelse med finanskrisen. Dette er 12,9 mill. kr mer enn justert budsjett. Økningen skyldes i hovedsak kompensasjon for lavere skatteinngang. Rammetilskuddet består av forskjellige komponenter som blant annet skal utjevne forskjeller i inntekts- og kostnadsforutsetninger mellom fylkeskommunene. I tillegg kompenseres eller trekkes det for eventuell økning eller reduksjon i fylkeskommunens oppgaver.

Den voldsomme veksten i 2009 skyldes blant annet tilleggsbevilgning til vedlikehold med mer i forbindelse med statlige krisepakke i februar (finanskrisen).

Utvikling i rammetilskuddet

Særtilskudd

I tillegg til fylkesskatt og rammetilskudd disponerer fylkeskommunen betydelige øremerkede midler fra staten. I 2009 mottok Buskerud fylkeskommune 173,8 mill. kr i øremerkede tilskudd. Tabellen nedenfor viser den sektorvise fordelingen av tilskuddene.

Tabell. Øremerkede statstilskudd 2009. Mill. kr

Sentraladministrasjonen	20,995
Utdanningsavdelingen	41,021
Utviklingsavdelingen	111,797
Sum	173,813

Sammenligninger med andre fylkeskommuner

Tabellen gir en sammenligning mellom landets fylkeskommuner (ekskl. Oslo) basert på ulike økonomiske nøkkeltall. Nøkkeltallene er forklart under tabellen. Dataene kan være beheftet med usikkerhet og feilkilder som følge av ulik regnskapsføring.

Nøkkeltall for landets fylkeskommuner 2009. Andeler i prosent

	Netto res.grad	Rente/avdr belastn.	Avdragsprofil	Gjeldsbelastn.	Selvfin. grad	Skatte- og rammedekn.	Likviditet
Finnmark	6,3	4,5	3,2	64,6	29,5	73,1	23,2
Troms	7,5	4,7	4,5	53,3	16,9	66,7	8,5
Nordland	6,6	2,4	7,4	25,3	27,8	74,8	21,6
Nord-Trøndelag	6,2	4,8	5,6	50,0	28,9	65,0	11,7
Sør-Trøndelag	5,6	5,4	4,5	70,1	26,2	76,5	17,9
Møre og Romsdal	4,0	4,5	3,4	62,6	34,7	78,0	18,9
Sogn og Fjordane	5,5	4,9	5,4	52,1	26,7	68,5	20,8
Hordaland	0,3	4,4	3,4	69,5	2,5	74,2	8,7
Rogaland	3,9	3,9	2,6	68,1	21,5	78,4	4,4
Vest-Agder	3,6	4,7	2,8	72,6	22,5	79,7	10,8
Aust-Agder	0,3	3,0	3,6	39,9	26,4	72,9	16,4
Telemark	4,2	4,8	3,2	72,9	-13,7	78,3	6,5
Vestfold	2,2	5,8	3,0	81,5	32,9	81,3	7,9
Akershus	4,8	3,3	4,2	38,5	36,6	78,8	11,1
Buskerud	5,9	4,2	4,0	54,7	28,5	80,1	9,9
Østfold	4,2	5,2	3,2	68,6	27,0	75,5	25,1
Hedmark	2,3	6,5	6,9	58,7	28,9	77,3	21,3
Oppland	5,1	1,8	4,7	24,2	23,9	74,2	12,1
Gjennomsnitt	4,2	4,1	3,8	56,5	22,9	76,0	13,6

Kilde: Prosjektet «Styringsdata for fylkeskommunene»

Definisjoner:

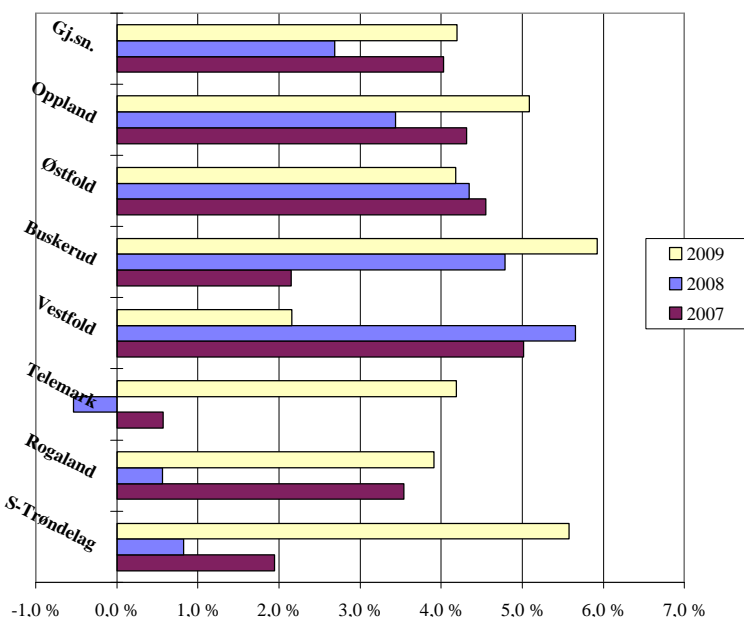
Driftsinntekter =	sum inntekt ekskl. interne overføringer og renteinntekter
Renter =	brutto renteutgifter
Avdrag =	brutto avdrag
Egenkapital =	brutto investeringer + utlån + aksjer + andeler - tilskudd - bruk av lån
Brutto investeringer =	inkl. utlån, aksjer og andeler
Arbeidskapital =	omløpsmidler - kortsiktig gjeld - ubrukte lånemidler
Netto resultatgrad =	netto driftsresultat / driftsinntekter
Rente- og avdragsbelastning =	(renter + avdrag) / driftsinntekter
Avdragsprofil =	avdrag / langsiktig gjeld
Gjeldsbelastning =	langsiktig gjeld / driftsinntekter
Selvfinansieringsgrad =	egenkapital investeringer / brutto investeringer
Skatte- og rammedekningsgrad =	(skatt + rammetilskudd)/driftsutgifter ekskl. interne overføringer og renter
Likviditet =	arbeidskapital / driftsinntekter

Diagrammene nedenfor viser utviklingen i noen økonomiske indikatorer i perioden 2007-2009 for utvalgte "sammenlignbare" fylkeskommuner.

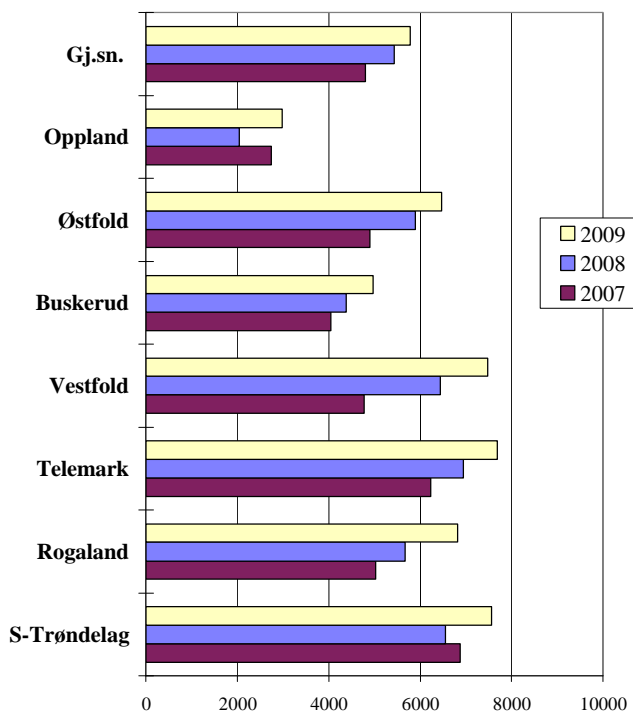
Netto driftsresultat i %

Netto driftsresultat i prosent viser resultat før avsetning/bruk av fondsmidler delt på sum driftsinntekter. En resultatgrad på 3 % eller bedre over tid indikerer en sunn driftsøkonomi. Fylkesgjennomsnittet for 2009 er 4,2 % mot 2,8 % i 2008. Det er store variasjoner mellom fylkeskommunene hvor Buskerud har en resultatbedring i 2009 (fra 4,8 % til 5,9 %). For fylkeskommunene er gjennomsnittlig netto driftsresultat økt fra 66 mill. kr i 2008 til 115 mill. kr i 2009. Buskerud hadde en økning fra 103 mill. kr til 139 mill. kr i samme tidsrom. I forbindelse med finanskrisen ble kommuneøkonomien styrket vesentlig. Det antas at en del av disse midlene ikke er brukt pr årsskiftet og forklarer noe av resultatbedringen.

Netto driftsresultat (%) 2007-2009

Langsiktig gjeld pr. innbygger (kr.) 2007-2009

Langsiktig gjeld per innbygger

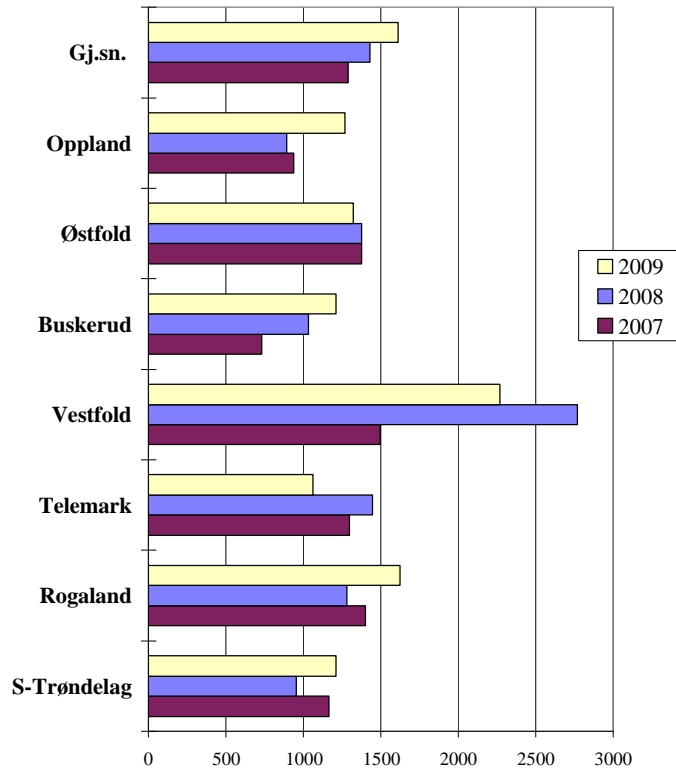
På landsbasis (fylkeskommunene) er langsiktig gjeld per innbygger økt fra 5.436 kr i 2008 til 5.782 kr i 2009.

For Buskerud fylkeskommune er det en økning fra 4.376 kr i 2008 til 4.973 kr i 2009. Buskerud har hatt en sterkere vekst enn gjennomsnittet det siste året. Dette må ses i sammenheng med opptrapping av skoleutbyggingen i Buskerud. Hvis man tar hensyn til ansvarlig lån til Vardar AS, er nettogjelden til Buskerud fylkeskommune fortsatt lav.

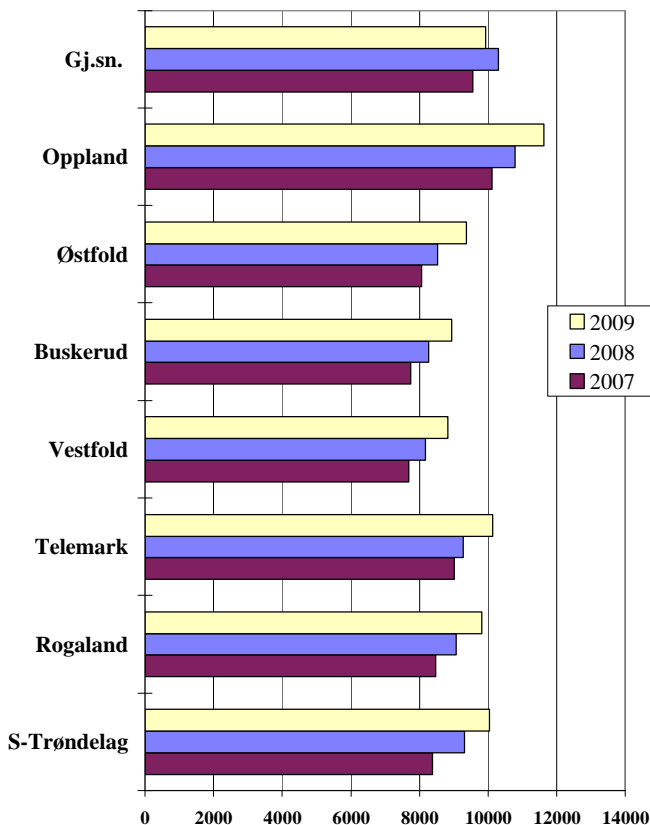

**Brt. investeringer pr. innbygger (kr)
2007-2009**

Brutto investeringer per innbygger
Landsgjennomsnittet er økt fra 1289 kr i 2007 til 1.608 kr i 2009. Buskerud har hatt en økning fra 729 kr i 2007 til 1.210 kr i samme periode. Investeringstakten øker i Buskerud, men nivået ligger fortsatt betydelig under landsgjennomsnittet. Det gjenstår realisering av store utbyggingsplaner i Buskerud.

**Driftsutgifter pr. innbygger (kr)
2007-2009**

Driftsutgifter per innbygger

Driftsutgifter per innbygger kan si noe om servicenivået i fylkeskommunene, men det er også store forskjeller i kostnadsstrukturen. Generell lønns- og prisvekst har vært ca. 4,1 % fra 2008 til 2009. For Buskerud har driftsutgifter pr innbygger økt fra 8.257 kr i 2008 til 8.940 i 2009 (+8,3 %). Buskerud ligger lavest blant de sammenlignbare fylkeskommunene. Stortinget forutsetter at Buskerud driver tjenesteyting 10 % billigere enn landsgjennomsnittet. For 2009 er landsgjennomsnittet 9.933 kr. Dette er ca 10% høyere enn nivået i Buskerud fylkeskommune.

Folkevalgte organer

UTVALG	Ant medl.	Utvalgets leder	Antall møter		Antall saker		Antall spørsmål/ interpella- sjoner		Utg. i hele 1000 kr			Sekretariats- ansvar
			2008	2009	2008	2009	2008	2009	Regnsk 2008	Regnsk 2009	Justert budsj. 2009	
Fylkestinget	43	Roger Ryberg (Ap)	5	5	84	84	5	5	14126	15881	13183	Fylkes- rådmann
Fylkesutvalget	13	Roger Ryberg (Ap)	9	11	103	88	0	0				
Klagenemnda	5	Roger Ryberg (Ap)	1	1	1	1	0	0				
Forhandlings- utvalget	5	Roger Ryberg (Ap)	3	4	12	9	0	0				
Administrasjons- utvalget	5+3	Roger Ryberg (Ap)	4	8	10	14	0	0				
Kontrollutvalget	5	Knut Gjerde (Frp)	8	8	37	34	0	0	588	578	602	Kontrollutvalgs - sekretariatet
Likestillings- utvalget	5	Masud Gharakhani (Ap)	6	4	18	17	0	0	316	302	496	Utviklingssjef
Hovedutvalg for utdannings- sektoren	11	Anne Sandum (Ap)	7	8	61	78	7	5	1024	1247	2085	Fylkes- utdanningssjef
Klagenemnda for utdannings- sektoren	3	Tore E Hansen (Ap)	6	10	90	168	0	0				
Hovedutvalg for regionalutvikling	11	Gotfred Rygh (SV)	6	7	62	72		0	764	941	868	Utviklingssjef
Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse	11	Helge Stiksrud (V)	6	6	76	73	0	0	1050	1381	1128	Utviklingssjef
Hovedutvalg for samferdsels- sektoren	11	Nils Peter Undebakke (Sp)	8	6	54	57	4	0	280	280	872	Fylkes- rådmann

Rådgivende utvalg

Eldrerådet	7	Terje Aasterud	4	5	9	13	0	0	135	148	156	Fylkes- rådmann
Råd for likestilling av funksjons- hemmede	7	Roger Raknerud	5	8	13	15	0	0	210	152	232	

Medlemmer av fylkestinget	Fast medlem av utvalg
Roger Ryberg (Ap)	FU, ADM, FO
Anne Sandum (Ap)	FU, HUU, ADM, FO
Bjørn Tore Ødegården (Ap)	HUU
Siri Holland (Ap)	FU, HUU
Tore E Hansen (Ap)	HUKIF
Kari Kleiv Redalen (Ap)	HUKIF
Masud Gharakhani (Ap)	HUU
Ragne Buer (Ap)	HUR
Kjell Ålien (Ap)	HUR
Lise Løff (Ap)	HUS
Jan Olav Markussen (Ap)	HUR
Vera Henden (Ap)	HUKIF
Magne Pedersen (Ap)	HUS
Nancy Amundsen (Ap)	HUR
Svein Marfi (Ap)	HUS
Runolv Stegane (V)	FU, ADM, FO
Helge Stiksrud (V)	HUKIF
Nils Peter Undebakke (Sp)	FU, HUS
Laila Tryde (Sp)	FU, HUKIF
Martin Fragell (Sp)	HUU
Gotfred Rygh (SV)	FU, HUR
Christine Soot Sandli (SV)	HUS
Mette Lund Stake (H)	FU, HUR, ADM, FO
Morten Eriksrød (H)	FU, HUS
Lene Camilla Westgaard (H)	FU, HUU
Jon Andreas Kolderup (H)	HUS
Dag Øivind Henriksen (H)	HUU
Torhild Helling Bergaplass (H)	HUKIF
Nicolai Alexander Kirkeng (H)	HUU
Jon Hovland (H)	HUKIF
Øyvind Hagen (H)	HUR
Dag Fjeld Edvardsen (H)	KOU
Anette Ugelstad Klavenes (H)	HUKIF
Trond Johansen (KrF)	FU
Eva Høili (KrF)	HUS
Dag Stenersen (Frp)	FU, ADM, FO
Knut Gjerde (Frp)	KOU
Britt Homstvedt (Frp)	FU
Brit Strandrud (Frp)	HUS
Eilev Bekjorden (Frp)	HUS
Ove A. Vanebo (Frp)	HUU
Ida Marie Holen (Frp)	HUR
Helge Fossum (Frp)	HUKIF

Ikke faste fylkestingsrepresentanter	Fast medlem av utvalg
Steinar Karlsen (Ap)	HUKIF

Unn Wahl Karlsen (Ap)	HUS
Ivar Reinton (Ap)	KOU
Randi Benjaminsen (SV)	HUU
Kari Kolbræk Ask (Sp)	HUR
Nina E. Johnsen (V)	KOU
Halvor Rennehvammen (H)	HUR
Sigrid Thielemann (H)	KOU
Eli Marie Hanserud (Frp)	HUKIF
Nena Bjerke (Frp)	HUU
Lavrans Kierulf (Frp)	HUR

Forkortelse	Utvalgets navn
FU	Fylkesutvalg
ADM	Administrasjonsutvalg
FO	Forhandlingsutvalg
HUU	Hovedutvalg for utdanningssektoren
HUKIF	Hovedutvalg for kultur, idrett og folkehelse
HUR	Hovedutvalg for regionalutvikling
HUS	Hovedutvalg for samferdselssektoren
KOU	Kontrollutvalg